

EESTI STATISTIKA

ILMUB KORD KUUS

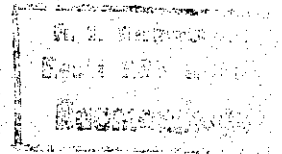
RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1928

OKTOOBER

SISUKS PEALE MUU:

Õpilaste töökoormatus.

Haiguskindlustus 1926 a.

Nakkushaigused 1927 a.

Tollimaks ja väliskaubandus tollitariifi kohaselt 1927 a.

Hädaabitööd 1927/28 a. talvel.

Nr. 83 (10)

TALLINN

Nr. 83 (10)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lhk.		Page
Õpilaste töökoormatus tütarlaste algkoolide viimasels klasses ja keskkoolis Tartus. H. Madisson	565	<i>Temps employé pour la préparat. des leçons et autres occupations à la maison parmi les écolières des classes supérieures de l'école primaire et de l'école secondaire à Tartu. H. Madisson</i>	565
Haiguskindlustus 1926 a. R. Sõrmus	578	<i>Assurance-maladie en 1926. R. Sõrmus</i>	578
Nakkushaigused 1927 a. E. Lasberg	587	<i>Maladies contagieuses en 1927. E. Lasberg</i>	587
Tollimaks ja väliskaubandus tollitariifi kohaselt 1927 a. A. Kits.	589	<i>Droits de douane et commerce extérieur d'après le tarif douanier en 1927. A. Kits</i>	589
Hädaabitööd 1927/28 a. talvel	600	<i>Travaux publics en hiver de 1927/28</i>	600

TABELID — TABLEAUX

(Standard-numeratsioon)		(Numérotation permanente)	
Tab. 1. Sissevedu augustis	605	Tab. 1. Importation en août	605
" 2. Väljavedu augustis	606	" 2. Exportation en août	606
" 3. Sisse- ja väljavedu augustis (tähtsamad ained)	607	" 3. Importation et exportation des principaux articles en août	607
" 4. Tollimatte läbikääk augustis	609	" 4. Commerce extérieur en août (par les douanes)	609
" 5. Tolliasutiste tulud augustis	609	" 5. Recettes douanières en août	609
" 6. Ühendatud riigiraudteede tegevus juulis	610	" 6. Chemins de fer unis en juillet	610
" 7. Tallinna sadama tegevus septembris	611	" 7. Mouvement du port de Tallinn en septembre	611
" 8. Eesti Panga ärisels 31. VIII. 1928	611	" 8. Situation financière de la Banque d'Estonie au 31. VIII. 1928	611
" 9. Maapanga ärisels	225	" 9. Situation financière de la Banque agricole	225
" 10. Era- ja tähtsamate ühispankade ärisels 1. VIII. 28	612	" 10. Situation financière des banques privées et des principales banques coopératives au 1. VIII. 28	612
" 11. Üksikute pankade äriselsu summad 1. VIII. 28	612	" 11. Montant des bilans des banques au 1. VIII. 28	612
" 12. Riigi sissetulekud juulis	614	" 12. Recettes de l'Etat en juillet	614
" 13. Sama juunis	614	" 13. Le même en juin	614
" 14. Valjauta hinnad Tallinna börsil septembris	613	" 13. Cours du change à Tallinn en septembre	613
" 14. Vabariigi piiridest ülesõitnud septembris	614	" 14. Nombre des personnes passées les confins de la République en septembre	614
" 15. Elanikkude arv linnades augustis ja septembris	615	" 15. Mouvement de la population dans les villes en août et sept.	615
" 16. Liikvel olev raha juunis, juulis ja augustis	556	" 16. Billets en circulation en juin, juillet et août	556
" 17. Rahakate juunis, juulis ja augustis	556	" 17. Couverture en juin, juillet et août	556
" 18. Pankadevahelise arvekoja tegevus juunis ja juulis	556	" 18. Mouvement de la chambre de compensation en juin et juil.	556
" 19. Protestitud vekselid juunis ja juulis	556	" 19. Effets protestés en juin et juillet	556
" 20. Kapitali emisioonid juunis ja juulis	556	" 20. Emissions des capitaux en juin et juillet	556
" 21. Tõõstustoodang mais	556	" 21. Production de quelques industries en mai	556
" 22. Loomataundid juunis ja juulis	556	" 22. Epizooties en juin et juillet	556
" 23. Tapamajade tegevus juunis ja juulis	556	" 23. Fonctionnement des abattoirs en juin et juillet	556
" 24. Suur müügitihinnad augustis	557	" 24. Prix de gros en août	557
" 25. Toiduainete maksumus kalorilise sisalduse järgi 1925—28	619	" 25. Coût des denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive 1925—28	619
" 26. Turuhinnad septembris	616	" 26. Prix de détail en septembre	616
" 27. Elumaksumusindeksid	617	" 27. Nombres-indices du coût de la vie	617
" 28. Suur müügitihinnad	617	" 28. Nombres-indices des prix de gros	617
" 29. Tõõbörsid ja eravahetatituskontorid juulis	560	" 29. Activité des bourses du travail et des agences d'affaires privées en juillet	560
" 30. Tõõstusettevõtted ja nende tööjõud 1 septembriks	618	" 30. Entreprises industrielles et leur main d'oeuvre au 1 septembre	618
" 31. Tõõstusettevõtteid ja nende tööjõud 1 augustis	619	" 31. Accidents du travail dans les entreprises industrielles en août	619
" 32. Tõõstustööliste arvu liikumise indeksid	619	" 32. Nombres-indices du mouvement du nombre de la main d'oeuvre dans les entrepr. industr.	619
" 33. Nakkushaigused juunis, juulis ja augustis	620	" 33. Maladies contagieuses en juin, juillet et août	620

ÕPILASTE TÖÖKOORMATUS tütarlaste algkoolide viimaseis klassis ja keskkoolis Tartus.

TEMPS EMPLOYÉ pour la PRÉPARAT. des LEÇONS et AUTRES OCCUPAT. à la maison parmi les écolières des classes supérieures de l'école primaire et de l'école secondaire à Tartu.

Sisu: 1) Uurimuse ülesanne ja laad, lhk. 565. 2) Töökoormatus ainete õppimisel, lhk. 565. 3) Töökoormatuse erinevus alg- ja keskkoolis, lhk. 569. 4) Õppeainete ettevalmistus ja õpilaste vanus, lhk. 570. 5) Töökoormatus nädalapäevade järgi lhk. 570. 6) Õpilaste vabaharrastused: jalutamine, sport ja tegevus ringes, lhk. 572. 7) Puhkustingimused, lhk. 573. 8) Referaadid ja kodused kirjatööd, lhk. 571. 9) Tundide võtmise-andmine ja palgaline teenistus, lhk. 575. 10) Toitlus ja tervishoid, lhk. 576.

1. Uurimuse ülesanne ja laad. *Objet et caractère de l'enquête.*

Küesolev uurimus on korraldatud 1926 a. kevadel Tartu linna tütarlaste 3-e algkooli viimaseis klassis ja ühes naiskeskkoolis.

Keskkoolis on uurimusele võetud kõik klassid, algkoolis aga alates IV-st klassist (s. o. IV, V ja VI kl.). I, II ja III kl. on väljajäetud, kuna seal kodus õppimiseks üldse vähe ülesantakse, eriti I ja II klassis ja ankeedi korralik täitmine osutuks seal üle jõe küllvaks 1).

Uurimuseks tarvitasin ankeedilehte, mis vastavate koolide pedagoogika nõukogude poolt heaks kiideti. Selle kokkuseadmisel oli põhinõudeks: tabada õpilase keskmist töökoormatust tavallise õppetöö nädala — 7 päeva — vältel, alates esmaspäevaga ja lõpetades pühapäevaga. Iga õppeaine õppimisele kuluv aeg tuli eraldi üles märkida, et saada ülevaadet õppimise raskusest. Samuti oli püüdeks selgusele jõuda õpilaste ööise õppimise, kodusele majapidamisele kuluva aja, teenistuse, eratundide võtmise jne. üle. Eraldi punktidenä seisid küsimused unetundide, spordiharrastamise, toimise ja koduste õppimistingimuste üle. Tervisliku seisukorra mõju õppimiseks kuluva aja pikkusele on ankeedi läbitöötamisel välja jäänud.

Ankeedi täitmine algas ühel esmaspäeval, mis õpetajalle teada ei olnud, et äraholda võimalikke töökava muutusi; ühes sellega paluti õpetajaid jatkata tööd nädala vältel tavallises hoos ja rõhkuses. Õpilastele seletati ankeedi tähtsust ja täitmist igas klassis eraldi, kuna omavahel varemalt täitmise viisi üle kokku oli lepitud. Tähtsile joonistati osa ankeedi lehest ja lasti seda täita ühel õpilasel teistele eeskujuks. Selle järele jagati nimeta lehed õpilaste kätte. Sel asjaolul olid ka omad puudused, mida ette nägime, nimelt tuli ette õpilastele omaseid vallatusi ja andmetega vigurdamisi. Vaatamata neile asjaoludele, mida ankeedi kokkuvõtmisel arvestati — osa moonutatud ankeetlehti väljajättes — tuleb meie arvates ankeeti kordatavaks lugeda.

Ankeedi osialgse kokkuvõtte ja kõik tabelid on teinud Haridusministeeriumi statistik hra Alas, üldjoontes läbivõetud kava ja plaani järgi.

Muldugi on selge, et tulemused pole maksvad mitte ainult kogu Eesti, vaid isegi mitte kogu Tartu kohta; rõhkemgi — ka mitte maksvad ühes ja samas koolis aastate vältel või õpetajate vahetusel. Ajakulu õppeaine õppimisele on väga erinev igas koolis ja isegi samas koolis sama õpetaja juures aastate vältel. Igal õpetajal on omad iseäraldused, omad võtted, erinevad nõudmised, mis väga tingivad töökoorma suuruse. Üks õpetaja IV klassis annab õpilastele rohkem kodus lugeda kui teine, kuna kirjatööde suhtes see ümberpöörduvalt võib esineda. Ka ühe ja sama õpetaja nõudmised muutuvad aastate vältel, millest samuti on tingitud õpilase töökoorma suurus. Maakoolis on nõudmised ja sellega ka töökoorem palju teistsugused kui linnas ja õpetajate hea koosseisuga koolis teisiti, kui nõrgema koosseisuga koolis, jne. Nii tuleb siis tõesks pidada,

et õpilase töökoorem s. o. õppimisele kuluv aeg on väga tingitud kohast, õpetaja ettevalmistusest, nõudmist, tema pedagoogilisest annist jne.

Teisest küljest mõjutavad sedasama: klassi koosseis, õpilaste andekus, eelharidus, arenemisjärk, kodused tööttingimused jne. Olgugi, et mele koolide jaotus ei võimalda arenemisele ja võimele vastavalt lapsi koolide vahel jagada, on siiski mõnes koolis seda katsutud läbi viia, vähemalt paralleel klasside abil, mis ei jätta oma mõju avaldamata ka praeguses ankeedis.

Nii tuleb tõesks võtta, et õpilaste töökoorem on ühelt poolt väga tingitud õpetajate ettevalmistusest, nõudmist, pedagoogilisest annist ja teiselt poolt õpilase andekusest, arenemisest jne. Kuid võrd ühe ja sama programmi juures õppimisele kuluv aeg on erinev, näeme Rakveres dr. Oja poolt kogutud andmeid, 2) kus poeglaste gümnaasiumi I-a kl. kutub aega päevas 2,3 tundi, I-b aga 3,7 t. Rääkikmata veel ühe ja sama programmiga töötavast kahest koolist. Rakvere saksa gümnaasiumis kulub II kl. õppimisele aega päevas 1,7 t., poeglaste gümnaasiumis aga 3,6 t.

Kokkuvõtmisele tulid üldse 787 ankeeti, kuna täidetud oli umbes 1000 ankeeti. Ankeedi üldarvu moodustas algkooli IV klass—159, V kl.—169, VI kl.—95, keskkooli I kl.—90, II kl.—118, III kl.—59, IV kl.—43 ja V kl.—54 ankeediga.

Ankeetide üldarv ei figureeri kusagil kokkuvõtteis, sest pea iga küsimuse juures on tulnud ankeete välja visata puudulikkude, segaste või võõriti mõistetud andmete, või osa täitmata jätmise pärast. Seetõttu on iga küsimuse kokkuvõttel oma üldarv ja võrdluseks on igalpool seda ankeedi arvu tarvitatud, mida võis ühe või teise küsimuse puhul võtta kokkuvõtmisele.

2. Töökoormatus ainete õppimisel. *Intensité du travail à la maison d'après les objets d'enseignement.*

Eesti keele õppimisel kulub ühel õpilasel ankeedi järgi nädalas keskmiselt: algkooli IV kl. 2,30 3), V kl. 3, VI kl. 2,15, keskkooli I kl. 1,80, II kl. 2, III kl. 2, IV kl. 1,30 ja V kl. 3,30 tundi (v. tab. 1).

Kui arvesse võtame ametliku tunnikava järgi eestikeelele määratud aega, näeme et ühe eestikeele tunni ettevalmistamine nõuab aega keskmiselt: IV kl. 30 minutit, V kl. 45 min., VI kl. 35 m. ja keskkooli klassis, kus on eestikeelt I—V kl. igas klassis 4 tundi; I kl. 22 min., II kl. 30 min., III kl. 30 min., IV kl. 22 min. ja V kl. 52 minutit; V kl. anti eriti palju kodus lugeda.

1) Ankeedilehe vorm on ruumipuudusel välja jäänud; soovijad võivad seda nõutada autori käest. Red. 2) Virulane nr. 50, 1925. 3) Detsimaalarvud siin ja edasi tähendavad min. u t e i d.

Tab. 1. Üksikute ainete õppimisel kulutatud aeg (järg)—Durée du temps consacré à la préparation des leçons (suite).

Tunnid Heures	Õpilaste arv, kes kulutas aega õppimiseks Nombre des élèves ayant consacré														Ühel õpilasel kuluis aega keskmiselt Moyenne du temps par élève					
	Ala- ja Alors de 1/2 h.	1/2-1	1-1 1/2	1 1/2-2	2-2 1/2	2 1/2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11		11-12	12-13	13-14	14 ja enam 14 h. et plus	Kokku õpi- lasi Total des élèves
Keemia—Chimie																				
I keskk. klass	4	20	9	18	13	11	9	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	88	1,57
III " "	9	18	15	13	9	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80	1,10
Kokku	13	38	24	31	16	12	10	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	148	1,33
Usuõpetus—Religion																				
IV algk. klass	50	19	4	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79	0,40
V " "	77	16	4	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99	0,24
VI " "	57	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	0,21
I keskk. klass	18	7	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	0,38
II " "	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	0,15
III " "	16	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	0,23
IV " "	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	0,35
V " "	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	0,25
Kokku	225	64	9	2	3	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	309	0,28
Kodanikuteadus Droits civils																				
VI algk. klass	44	28	4	4	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	82	0,35
IV keskk. klass	23	5	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36	0,35
V " "	2	18	9	11	6	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53	1,32
Kokku	69	51	18	18	7	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	171	0,54
Maateadus—Géographie																				
IV classe de l'école primaire	30	41	27	13	6	3	6	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	1,11
V " " " " " "	14	41	40	17	13	4	21	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	156	1,33
VI " " " " " "	3	25	24	19	13	4	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	95	1,33
I classe de l'école secondaire	10	14	29	15	9	8	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	88	1,28
II " " " " " "	29	21	16	11	3	3	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91	1,11
Total	86	142	136	75	44	22	42	8	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	560	1,23
Ajalugu—Histoire																				
IV algk. klass	13	44	36	18	13	9	5	3	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	147	1,35
V " " " " " "	11	38	39	26	18	8	12	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	155	1,35
VI " " " " " "	14	17	25	15	6	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91	1,18
III keskk. klass	1	—	5	14	6	8	11	11	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	58	2,51
IV " " " " " "	5	7	14	6	2	4	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	44	1,43
V " " " " " "	1	1	6	5	7	6	14	4	5	2	2	1	—	—	—	—	—	—	53	3,24
Kokku	44	107	125	84	52	42	49	24	10	6	3	1	—	—	—	—	—	—	548	2,04
Filos. eelkurs. Introduct. dans la philosophie																				
IV keskk. klass	17	9	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	0,33
V " " " " " "	5	26	11	3	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	1,06
Kokku	22	35	11	4	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76	0,50
Majapidamine Etude de ménage																				
II keskk. klass	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	0,27
V " " " " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	7
Kokku	7	4	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	13	3,43

Saksakeele, käesoleval juhul esimese võõrakeele, õppimine on nõudnud rohkem aega, kui eestikeele õppimisele kulus. (v. tab. 1).

Keskmiselt kulus aega selle aine õppimisele nädalas: algk. IV kl. 3 tundi, V kl. 3,52, VI kl. 2,54, keskk. I klassis 3,28 tundi, II kl. 3,17, III kl. 3,39, IV kl. 3,46, ja V kl. 5,15, tundi.

Tunnikavaga arvestades, näeme, et saksakeele ühe tunni ettevalmistamiseks kulus: algk. IV kl. 45 minutit, V kl. 1,16, tundi, VI kl. 58 min., keskk. I kl. 41 min., II kl. 49 min. III kl. 1,13, tundi, IV kl. 54 min., V kl. 1,19, tundi.

Ladina keel on õpetatud III võõrakeelena, sest ta algab, nagu ankeedist selgub, keskkooli III klassist peale. Selle keele peale ei kulu palju aega, keskmiselt nädalas III kl. 1,30, IV kl. 0,57, V kl. 1 tund nädalas. Kuna ametliku tunnikava järgi seda 3-da võõrakeelena õpiti koolis 4 t. nädalas. Sellega siis võttis ühe tunni ettevalmistamine aega III kl. 22, IV kl. 19 ja V kl. 20 minutit (v. tab. 1).

Inglise keelt õpiti ankeedi andmete järgi alates V algkooli klassist ja kõigis keskkooli klassides — juba siisteise võõrakeelena. Üldiselt

võttis ingliskeele õppimine pea samapalju aega, kui saksa keel. Keskkooli lõpuklassis tõuseb õpilase töötundide arv 5 tunni peale nädalas. Ühe õppetunni ettevalmistamine keskkoolis tarvitas keskmiselt vähem aega kui saksa keel, nimelt I kl. 86, II kl. 55 ja III kl. 42 minutit, IV kl. 53 ja V kl. 66 minutini ühe õppetunni kohta keskmiselt, kuna vastavalt saksa keelele kulus aega, nagu eelpool tähendatud, I kl. 41; II kl. —19, III kl. —73, IV kl. 54 ja V kl. 79 min. Suur vahe on ainult kolmandas klassis: 42 contra 78 saksa keele kasuks. Neist andmeist on näha, et keskkoolis kulub eestikeele õppimisele kõige vähem aega, selle järele tuleb ingliskeel, kuna rohkem aega kulub saksa keelele.

Prantsuskeelt õpitakse ankeedi andmeil I keskk. klassis ühe osa õpilaste poolt. Ühel õpilasel kulus nädalas selle keele õppimiseks kodus keskmiselt 4 tundi. Paar õpilast õpivad seda keelt kuidagi ka gümnaasiumi lõpuklassis, kusjuures näitavad õppeaja nädala kohta nii lühida, et ühel, näiteks, ainult kolmveerand tundi selle keele peale kulub (v. tab. 1). Siin pääseb esile täiel määral õpetaja osa ajakulus.

Matemaatika on üldiselt tuntud raske õppeainena, kuid meie ankeedi õpilasil on ta hoopis kergem saksa ja inglise keelega võrreldes (v. tab. 1). Kõigerohkem annab ta tööd algkooli VI klassis — ühel 3,18 tundi keskmiselt nädalas. Sellele järgneb töö rohkuse suhtes keskkooli V klass 2,53 tunniga, siis keskkooli II klass 2,30 t., algkooli V kl. 2,20 t. jne.

Ühe tunni ettevalmistusele kulus algkooli IV kl. 27 m., V kl. 28 m., VI kl. 39 m., keskkoolis I kl. 32 m., II kl. 30 m., III kl. 32 m., IV kl. 30 m. ja V kl. 86 m.

Füüsika on ankeedis märgitud alates gümnaasiumi II klassist ja lõpeb IV klassis. Ta õppimine on keskmise töö koormatusega. Rohkem tööd nõuab ta III keskkooli klassis: 2,4 tundi nädalas; II klassis kulub 1,5 tundi ja IV klassis 1,4 tundi (v. tab. 1).

Loodusteaduse ja tervishoiu õpetust märgitakse ankeedis peale keskkooli IV klassi kõigis klassides. Kõige enam võtab see aine aega algkooli V klassis, nimelt 2,7 tundi nädalas. Teisis klassides on kulunud: keskkooli V klassis 1,57 ehk 58 m. ühe tunni ettevalmistusele, algkooli VI klassis 1,57, algkooli IV klassis 1,27, I keskkooli klassis 1,10, II keskkooli klassis 0,55 ja III keskkooli klassis 0,48 tundi (v. tab. 1). Ühe tunni ettevalmistus nõudis algkoolis IV kl. 22 m., V kl. 32 m. VI kl. 25 m. ja keskkooli V kl. 58 m. Eriti viimane on tingitud õpetaja nõudlikkusest.

Keemia on paigutatud ankeedis ka ise küsimuse alla. Vastavad keskkooli I ja III klass. I klassis kulub õpilasel 1,57, teises 1,10 tundi, keskmiselt keskkoolis 1,33 tundi (v. tab. 1).

Usuõpetus tarvitab üldiselt ligi pool tundi aega nädalas kodus õppimist, nimelt IV algkooli klassis 0,40, V algkooli klassis 0,24, VI algkooli klassis 0,21, keskkooli I klassis 0,98, II klassis 0,15, III klassis 0,23, IV klassis 0,35 ja V klassis 0,25 tundi (v. tab. 1); sellega kergeim aine koolide kavas.

Kodanikuteadus algkooli VI ja keskkooli kahes viimases klassis tarvitab aega algkooli ja keskkooli IV klassis võrdsest nim. 0,35, kuna V keskkooli klassis ulatab õppimise aeg 1,32 tunni peale nädalas (v. tab. 1).

Maateadust õpitakse algkoolis ja keskkooli kahes esimeses klassis pea võrdse ajakuluga igas klassis 1,11 kuni 1,33 tundi õpilase kohta nädalas (v. tab. 1).

Ajaloo õppimisele kulus aega keskkooli, III klassis 2,51, IV kl. 1,33, V kl. 3,24, algkooli IV kl. 1,35, V kl. 1,35 ja VI kl. 1,18 tundi (v. tab. 1); ühe tunni ettevalmistusele kulus keskkoolis 34, 34 ja 51 m. ning algkoolis vastavalt 47, 47 ja 51 m.

Filosoofia eelkursus keskkooli kahes viimases klassis tarvitab aega V kl. 1,06 ja IV kl. 0,33 tundi kahe nädalatunni juures kumbagi klassis (v. tab. 1), keskmiselt ühe tunni ettevalmistus aga V kl. 33 m. ja IV kl. 16 min. Seega on filosoofia ja loogika kergemaid aineid meie keskkoolide õppekavas.

Lõpuks on mõned õpilased ankeedis märkinud aega, mis neil kulunud majapidamise õppimisele. Kuigi need mõningad arvud midagid ei selgita, on nad toodud siiski omaette tabelis (v. tab. 1).

Loetletud õppeainete ettevalmistuseks ühe nädala vältel kulunud aega kokkuvõttes saame, järgneva tabeli (v. tab. 2).

Võttes kokku kõik: nii alg- kui keskkooli ankeedi tulemused, näeme üldises pildis, mis-sugused õppeained on kõige raskemad ja mis-sugused kergemad, kui võrdleme neid ühe (keskmise) õpilase töökoormatuse seisukohalt (v. tab. 2 viimane rida).

Seega raskeim õppeaine on saksa keel ja kergim — usuõpetus. Saksa keel seisab igas klassis ajakulu järgi esimesel kohal. Usuõpetus viimase ainaena jääb kõigis klassides ajakulu järgi viimaseks (v. tab. 2). Sellele järgneb ladina keel 21 m.

Tab. 2. Ühel õpilasel kulus õppimiseks keskmiselt aega nädala jooksul
Moyenne de la durée du temps de préparation des leçons au cours d'une semaine par élève

	Eestikeel Langue estonienne	Saksakeel Langue allemande	Lainakeel Langue latine	Inglisekeel Langue anglaise	Prantsusekeel Langue française	Matemaatika Mathématiques	Füüsika Physique	Loodust. või tervish. Histoire naturelle	Keemia Chimie	Usuõpetus Religion	Kodanikuteadus Droits civils	Maateadus Géographie	Ajalugu Histoire	Filosoof. eelkurs. Introduction dans la philosophie	Majap. õpet. Études de ménage	Kokku kõlvide aineite peale Total pour tous les objets d'enseigne- ment.
IV algk. klass.-el. de l'école primaire	2,30	3	—	—	—	2,15	—	1,27	—	0,40	—	1,11	1,35	—	—	12,38
V " " " " " "	3	3,52	—	2,04	—	2,20	—	2,07	—	0,24	—	1,33	1,35	—	—	16,55
VI " " " " " "	2,15	2,54	—	2,26	—	3,18	—	1,57	—	0,21	0,35	1,33	1,18	—	—	16,39
I kesk. klass.-el. de l'école secondaire	1,30	3,23	—	1,49	4	2,90	—	1,10	1,57	0,38	—	1,28	—	—	—	38,09
II " " " " " "	3	3,17	—	2,45	—	2,30	1,05	0,55	—	0,15	—	1,11	—	—	—	33,58
III " " " " " "	2	3,39	1,30	2,48	—	2,08	2,04	0,48	1,10	0,23	—	—	2,51	—	0,27	19,48
IV " " " " " "	1,30	3,46	0,57	4,28	—	1,32	1,04	—	—	0,35	0,35	—	1,43	0,33	—	16,42
V " " " " " "	3,30	5,15	1	5,30	6,45	2,52	—	1,57	—	0,25	1,32	—	3,24	1,06	(7)	27,16 ¹⁾
Keskm. nädalas - Moyenne par semaine	2,26	3,30	1,09	3,07	2,22	2,23	1,24	1,29	1,33	0,28	0,59	1,23	2,04	0,50	3,43	142,05
Keskmiselt ühe tunni ettevalmistamiseks Moyenne pour préparation d'une leçon	0,35	0,52	0,21	0,47	0,47	0,40	0,36	0,51	0,62	0,14	0,20	0,28	0,31	0,25	...	

Tab. 3. Raskek ja huvitavad ained õpilastel - Objets d'enseignement difficiles et intéressants aux élèves.

Klassid Classes	Eestikeel Langue estonienne		Saksakeel Langue allemande		Inglisekeel Langue anglaise		Prantsusekeel Langue française		Matemaatika Mathématiques		Füüsika Physique		Loodustead. ja tervish.-Histo- re naturelle		Keemia Chimie		Usuõpetus Religion		Kodanikutead. Droits civils		Maateadus Géographie		Ajalugu Histoire		Filosoofia eelk. Introduction dans la philo- sophie		Majapid. õpet. Études de ménage		Võimlemine Gymnastique		Laulmine Chant		Käsitöö Ouvrage manuel									
	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.	R.	H.										
IV algk. klass.	36	11	62	20	—	—	—	—	54	29	—	—	1	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	55		
V " "	16	6	73	5	22	13	—	—	43	13	—	—	9	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	48		
VI " "	9	3	26	3	9	7	—	—	39	7	—	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8		
I kesk. " "	3	3	17	—	3	14	—	—	13	9	—	—	—	10	16	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	12		
II " "	3	18	27	—	3	16	—	—	27	10	1	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3		
III " "	6	6	15	—	4	4	—	—	5	6	—	—	—	3	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3
IV " "	2	6	10	—	2	5	—	—	8	4	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V " "	—	31	15	2	6	8	—	—	2	5	—	—	—	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kokku - Total	65	85	245	30	51	50	3	1,191	83	13	5	17	123	25	5	—	30	—	—	5	4	67	8	145	—	—	—	—	16	2	80	4	17	7	127	—	—					

Tähendused: R = raske - difficile. H = huvitav - intéressant.

Lõpuks väike ülevaade raskest ja huvitavast aineist (tab. 3); osa ainete kohta on arvamised peaaegu pooleks läinud, nii näiteks inglise- ja eestikeele kohta; selle vastu loeb rõhuv enam raskeks saksakeele, matemaatika, füüsika ja keemia; huvitavaiks resp. kergeiks aineiks on loodusteadus ühes tervishoiuga, usuõpetus täielikult, kodanikuteadus 5 juhul, maateadus, ajalugu, majapidamine, võimlemine, laulmine ja käsitöö. Kuid huvitava ja raske aine mõiste on peale ajaloo ja võimlemise, laulmise, käsitöö, usuõpetuse (praegusel ajal) täiesti relatiivne ja oleneb täiel määral õpetajast; nii peetakse eestikeelt algkoolis raskeks, keskkoolis, eriti viimases klassis, kergeks aineks. Huvitav vastolu on loodusteaduse ainetega: füüsika ja keemia kuuluvad eriti kk. raske aine hulk. Loodusteadus (botaanika ja zoologia) ühes tervishoiuga aga kergete hulk; viimases kk. klassis on aga loodusteadus ühes tervishoiuga 7 juhul raskeks ja 2 juhul kergeks aineks. Selle põhjus on kindlasti õpetaja; eriti

keemia õpetaja oli väga nõudlik ja põhjalik, seetõttu aine raske; mõnel teisel juhul võetakse asja väga kergelt ja pealiskaudselt ning asi on huvitav ja lõbus õpilasele.

3. Töökoormatuse erinevus alg- ja keskkoolis.

Différences dans l'intensité du travail entre les écoles primaires et secondaires.

Paistab, et töökoorem algkoolis on kolmes viimases klassis üksikult kui ka absoluutselt väiksem kui keskkoolis. Keskkoolis on töökoorem suurem alates selle I kl. II kl. langeb I kl. võrreldes 4,3 t, kuid siis tõuseb III kl. I kl. võrreldes 1,38 t. ja II-se kl. isegi 5,50 t.; IV kl. langeb veel kord (16,42) isegi alla I ja II kl. töökoorma: I-se kl. võrreldes 2,27 t. ja II-se kl. 3,8 t.; viimases klassis tõuseb töökoorem hari-punktini - 27,16 t. nädalas. Algkoolis tõuseb töökoorem kolme viimase klassi ulatuses klassist klassi õpilase vananedes, keskkooli töökoorem on aga jaotatud väga ebaühtlaselt; paistab, nagu oleks algkoolil rohkem vilumust töö jaotamisel kursuse vältel. Et selle põhjused võiksid

1) Ilma majapidamise õpetuseta.

peituda õpilase vaimlises või kehalises areenemises, pole mitte millegiga põhjendatud. Võib olla, ja vististi on see nii, et selles on süüdi keskkoolide programmi sagedased muutused. Sellest siis vist tuleb, et III õpeaastal on töökoorem 5,50 t. võrra vähem, kui II kl. ja IV kl. 3,6 t. võrra; V kl. aga eriti suur. (v. tab. 2).

Nii näeme, et algkooli töökoorem tõuseb järjekindlalt IV-st kl. VI klassini, keskkoolis aga näeme lubamata kõikumist; mõnes keskkooli kl. on töökoorem isegi väiksem algkooli omast, lõpuklassis aga ligikaudu kaks korda suurem kui algkooli IV kl.

4. Õppeainete ettevalmistus ja õpilaste vanus.

L'âge des écoliers et l'intensité du travail à la maison.

nuse tõustes ja intellekti suurenedes peaks

Ankeedis on tahetud ka selgitada vanuse mõju õppeainete ettevalmistuseks kuluvale ajale; vanuse

tõusma vaimlisest tööst parem ja kergem arusaamine; kuid ühes eaga suureneb ka töökoorem ning veel kiiremalt kui arenemine, mistõttu tulemused (v. tab. 4) seatud sihtkõikumist ei lahenda. Alates 10—11 a., millal õpilane nädalas õpib 9 t., kasvab järjekindlalt töötundide arv peaaegu täpselt vastates eluea aastale, väljaarvatud väikesed kõikumised; üldiselt on näha, et mida vanem õpilane, seda rohkem ta õpib; 10—14 a. tõuseb töötundide arv, eriti 11—12 a. (14 t.), vähenedes 12—13 a. (13 t.), millal juba osa õpilasi keskkooli astub. Algkooli viimaseis klassis pingutatakse eriti tööd teha, nagu keskkooli viimaseis klassiski (22—23 a. 26,15 t.). Kuid ka vanusel näib oma mõju olevat; nii õpivad 22—23 a. nädalas 26,15 t., 21—22 a. aga ainult 21,30 t. ja ometi on need tavaliselt ühe ja sama viimase klassi õpilased.

Tab. 4. Kõikide õppeainete õppimise peale nädalas kulutatud aeg õpilaste vanuse järgi. *Temps consacré à la préparation des leçons par semaine d'après l'âge des élèves.*

Klassid—Classes	Vanus—Age												
	10—11 a.	11—12 a.	12—13 a.	13—14 a.	14—15 a.	15—16 a.	16—17 a.	17—18 a.	18—19 a.	19—20 a.	20—21 a.	21—22 a.	22—23 a.
IV algk. klass—IV cl. de l'éc. prim.	9	11	12	11	14	16	—	—	—	—	—	—	—
V " " — V " "	—	17	14	14	16	17	16	—	—	—	—	—	—
VI " " — VI " "	—	—	—	16	16	17	19	—	14	—	—	—	—
I keskk. " — I " " second.	—	—	—	8	12	16	17	16	20	—	—	—	—
II " " — II " "	—	—	—	—	16	15	14	15	17	22	—	—	—
III " " — III " "	—	—	—	—	—	19	20	16	20	21	14	—	—
IV " " — IV " "	—	—	—	—	—	12	12	13	18	15	15	13	23
V " " — V " "	—	—	—	—	—	—	—	24,30	20,45	23,45	27,15	30	29,30
Keskmine—Moyenne . . .	9	14	13	12,15	14,48	16	16,20	16,54	18,17	20,26	18,45	21,30	26,15

5. Töökoormatus nädalapäevade järgi.

Intensité du travail d'après les jours de semaine.

Uurimusele oli võetud ka küsimus, kas õpilased õpivad iga päev ühesuguse ajakuluga või on ka päevi suuremaks puhkamiseks. Siin avaneb huvitav pilt. Arvata ehk võis, et pühapäev on õpilastele puhkepäevaks, nüüd aga näeme, et see ei ole nii: õpilased töötavad pühapäeval sama palju õppeainete kallal, kui teistelgi päevadel. Laupäev on enam puhkeks, sest laupäeval jäetakse õppimine pühapäeva peale. Laupäeval käitakse teatris, pidudel, jalutamast ja tehakse koduseid toiminguid. (v. tab. 5). Keskmiselt õpitakse: reedel 3,09 tundi, neljapäeval 2,49, esmaspäeval 2,39, teisipäeval 2,31, kesknädalal 2,23, pühapäeval 2,24 ja laupäeval 1,58 tundi. Nii on raskemaks päevaks reede (3,09 t.) ja kergemaks laupäev (1,58 t.), siis neljapäev ja esmaspäev, teisipäev, kesknädal ja pühapäev, mis üksteisest väga vähe erinevad.

Kui võrdleme tööaja pikkust alg- ja keskkoolis, päevade järgi, siis näeme, et algkoolis

on pingutus kolme viimase klassi ulatuses suurem nädala esimesil päevil (2,17, 2,29, 2,31 t. ja teisip. 2,22 jne.) ja reedel väheneb, ühesarvatud ka laupäev, mis on täiesti loomulik käik. Keskkooli mainitud raske töökoorem reedel on tingitud töö erilise koondamisest nädala lõpule. Nii näeme veel kord, et algkool on suutnud töökoormat vähemalt kolme viimase klassi ulatuses ühtlasemalt ja õiglasemalt korraldada kui keskkool. Teiste päevadega võrreldes on pühapäevane töörohkus nii alg kui keskkoolis suurem viimaste nädalapäevade omast.

Tab. 5 järgi on võimalik arvutada ka keskmist koduse töö tunde arvu. Selgub, et keskmiselt töötab päevas õpilane algk. IV kl. 2,20, V kl. 2,44, VI kl. 2,32; kk. I kl. 2,10, II kl. 2,19, III kl. 2,40, IV kl. 2,19 ja V kl. 3,32. Rakveres leidis dr. Oja¹⁾, et aega kulub õppimisele ak.²⁾ I kl. 2,52 (muudeks töödeks 1,72—muusika, käsitöö jne.) IV kl. 2,52 (1,36), V kl. 2,48 (1,75), VI kl. 3,08 (1,9); kk. I kl. 2,24 (1,72), II kl. 2,75 (1,36). III kl. 3,1 (1,6), IV kl. 3 (2,22), V kl. 3,74 (1,97).

¹⁾ „Virulane“ nr. 50, 1925 a.

²⁾ ak. — algkool.

Tab. 5. Õppimisele kulutatud aeg nädalapäevade järgi—Temps consacré à la préparation des leçons d'après les jours de la semaine.

Kl. ja päev. Cl. et jours	Õpilaste arv — Nombre d'élèves																										
	Esmaspäeval—Lundi						Teisipäeval—Mardi						Kesknädalal—Mercredi						Neljapäeval—Jeudi								
	IV a. kl.	V a. kl.	VI a. kl.	I k. k.	II k. k.	III k. k.	IV k. k.	V k. k.	IV a. kl.	V a. kl.	VI a. kl.	I k. k.	II k. k.	III k. k.	IV k. k.	V k. k.	IV a. kl.	V a. kl.	VI a. kl.	I k. k.	II k. k.	III k. k.	IV k. k.	V k. k.	IV a. kl.	V a. kl.	VI a. kl.
Alla 1/2 t.	18	13	—	9	6	3	1	—	11	9	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1/2 — 1 t.	18	25	—	13	14	9	9	—	11	18	8	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 — 1 1/2 t.	20	28	15	16	19	17	7	—	14	27	12	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 1/2 — 2 t.	16	17	17	19	22	17	7	—	14	24	10	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 — 2 1/2 t.	12	18	13	11	10	9	4	—	18	21	14	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 1/2 — 3 t.	5	12	11	4	13	9	5	—	10	11	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 — 4 t.	10	20	18	14	14	15	10	—	11	27	15	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4 — 5 t.	5	16	—	12	—	—	—	—	13	19	10	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5 — 6 t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 — 7 t.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7 — 8 t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 — 9 t.	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9 — 10 t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10 — 11 t.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11 — 12 t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keskmiselt kulus aega ühel õpilasel — Moyenne du temps par élève	2,17	2,29	2,31	2,12	2,35	2,50	2,32	3,48	2,22	2,43	2,44	1,53	2,12	2,16	2,30	2,30	2,08	2,39	2,44	1,41	2,22	2,35	2,24	3,15	2,30	2,56	3,03

Kl. ja päev. Cl. et jours	Õpilaste arv — Nombre d'élèves																												
	Neljapäeval—Jeudi						Reedel—Vendredi						Lauapäeval—Samedi						Pühapäeval—Dimanche										
	I k. k.	II k. k.	III k. k.	IV k. k.	V k. k.	IV a. k.	V a. k.	VI a. k.	I k. k.	II k. k.	III k. k.	IV k. k.	V k. k.	IV a. k.	V a. k.	VI a. k.	I k. k.	II k. k.	III k. k.	IV k. k.	V k. k.	IV a. k.	V a. k.	VI a. k.	I k. k.	II k. k.	III k. k.	IV k. k.	V k. k.
Alla 1/2 t.	8	17	—	2	2	—	—	—	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1/2 — 1 t.	17	18	—	—	—	—	—	—	7	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1 — 1 1/2 t.	20	17	—	—	—	—	—	—	14	14	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1 1/2 — 2 t.	17	8	—	—	—	—	—	—	17	17	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2 — 2 1/2 t.	9	15	—	—	—	—	—	—	21	21	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2 1/2 — 3 t.	6	6	—	—	—	—	—	—	13	13	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3 — 4 t.	12	16	—	—	—	—	—	—	8	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4 — 5 t.	5	5	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5 — 6 t.	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6 — 7 t.	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7 — 8 t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
8 — 9 t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
9 — 10 t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
10 — 11 t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
11 — 12 t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Keskmiselt kulus aega ühel õpilasel — Moyenne du temps par élève	2,18	2,29	2,58	2,05	4,14	1,53	3,10	2,31	2,54	2,39	3,52	3,40	4,34	1,56	2,12	1,38	2,02	1,43	2,13	1,19	2,44	1,52	2,59	2,36	2,13	2,13	1,59	1,44	3,37

Neist andmeist näeme, et pole põhjendatud mõnelt poolt tõstetud hääled kooli töökoorma äärmisest suurusest. Kuid kui juure lisada kodused tööd, eratunnid ja nii nimetatud „öötöö“ ja tööaeg ringides, kõik see koos annab juba suure töökoorma.

Edasi selgub neist andmeist asjaolu, et algkoolis õpitakse kodus keskmiselt rohkem kui keskkoolis, väljaarvatud kk. III ja V kl. See asjaolu on tingitud vist seisukorrast, et algkooli I ja II kl. praegusel ajal üldse koju mitte mingisugust tööd ei anta, ehk see on 10—15 min. tööd, palju parem pole seisukord III klassis. Seetõttu koondatakse ained viimaste klasside peale. Selle põhjusi uurides tähendasid õpetajad, et vähemale õpilasele (I, II ja kohati ka III kl.) ei anna nad seepärast koduseid töid, et kodus

on pingid ja laud ebatervishoidlikud. See põhjendus pole aga kaaluv, sest mõnes koolis tehakse seda siiski ja varemalt aegul ka; et nende õpilaste tervis oleks halvem kui neil, kes kodus sugugi tööd ei tee, on faktiliselt tõestamata, eriti kahtlane aga siis, kui viimaseis klassis samad õpilased ülekoormatakse. Peab aga tähendada, et koolipingil pole kaugeltki seda tähtsust, mis temale varemalt anti, vähemalt mitte toll määral.

Edasi on koduste tööde ärajätmise põhjuseks üldõpetus. Vastavate õperaamatute puudumisel pole võimalik anda kodu peaaegu mingisugust tööd ehk seda tuleks siis teha vana aine õpetamise süsteemi järgi mida aga ignoreeritakse. Üldõpetuse süsteemi järgi saab õpilane seega kodus teha vähe ja sedagi kat-

kendiselt, mis harjutab õpilast lohakusele, ebasüstemaatilisele tööle ja rikub iseloomu; viimast nimelt ses suhtes, et õpilane ei harjune iseseisvale tööle vaid loodab „kül õpetaja koolis seletab,“ ehk 2 klassi õpilane noomib isa: „seda tehti, vanasti, et kodu anti tööd; meil on üldõpetus ja meie teeme kõik klassis“. Kodus pole õpilasel midagi teha ja ta logeleb. Kodune töö harjutab õpilast iseseisvale tööle ja kasvatab temas töötahet ja kohuse-vastutustunnet. Selge on, et ainult klassi tööga kavu läbi võtta ei suudeta ehk tehakse seda pealiskaudselt. Seda puudust parandatakse siis töökoorma suurendamisega viimaseis klassis ehk õpilane lahkub koolist väheste teadmistega. Ma ei räägi sellega mitte üldõpetuse vastu, vaid selle süsteemi puuduste vastu, sedavõrd kui ta üliraskeks teeb viimased kooliaastad.

Rakvere andmetega meie omi võrreldes näeme, et algkoolis on õppimise aeg enam-vähem ühtlane väljaarvatud VI kl., mille õpilased Rakveres õpivad tunduvat rohkem, 2,08 t. 2,32 t. vastu meil. Arvuline erinevus on küll vist tingitud sellest, et Rakveres on ajakulu kirjatööde ja referaatide valmistamisele arvestatud

koos üldise ajakuluga koolitööde ettevalmistamiseks kodus.

Ka keskkoolide õpilased töötavad Rakveres keskmiselt rohkem kui Tartus, eriti 3-es vanemas klassis; siin on vist suuremaks põhjuseks algkoolide juures mainitud märkus. Eriti silmatorkav on aga asjaolu, et Rakveres suureneb koduste töötundide arv kk. järjekindlalt I kl.—V kl., kuna ta Tartus ebasoovitavalt kõigub.

6. Õpilaste vabaharrastused: jalutamine, sport ja tegevus ringes.

Promenades, sport et participation aux divers cercles.

Õpilaste jalutamise aeg ulatub kuni üle 22 tunni nädalas. (v. tab. 6). Nagu näha, on jalutamas käijate õpilaste % rõõ-

mustavalt suur. Igatahes oleme ülesaanud aja-järgust ja arvamisest, kus jalutamist loeti õpilasele süüks, mistõltu sellelt tabamise ärahoidmiseks õpilased valisid pimedamad ja salajasemad kohad, milline asjaolu oli aga sageli varase languse põhjuseks. Kahtlemata on selle paranemise suhtes kaasa aidanud üldine kihutustöö kehalise kultuuri ja spordi eest. Ka vanemad ei näe enam õpilase jalutamises käidavil kohil midagi ebamoraalset.

Tab. 6. Õpilaste jalutamine, sportimine ja töö ringes — *Promenades, sport et participation aux divers cercles*

Klassid Classes	Õpilaste arv, kes jalutasid Nombre d'élèves se promenant							Kokku	Õpilaste arv, kes sportisid Nombre d'élèves s'occupant du sport							Total	Õpilaste arv, kes ringes töötasid Nombre d'élèves participant aux divers cercles										
	IV algk. kl.	V algk. kl.	VI algk. kl.	I keskk. kl.	II keskk. kl.	III keskk. kl.	IV keskk. kl.		V keskk. kl.	IV classe de l'école primaire	V classe de l'école primaire	VI classe de l'école primaire	I classe de l'école second.	II classe de l'école second.	III classe de l'école second.		IV classe de l'école second.	V classe de l'école second.	IV algk. kl.	V algk. kl.	VI algk. kl.	I keskk. kl.	II keskk. kl.	III keskk. kl.	IV keskk. kl.	V keskk. kl.	
Alla 1 t.	4	—	4	4	12	2	2	2	30	7	5	7	7	7	1	—	36	7	3	—	—	—	—	—	—	—	
1—2 t.	9	20	23	10	12	4	3	3	71	9	12	15	21	6	2	—	72	9	10	—	—	—	—	—	—	—	
2—3 „	11	14	17	10	14	4	4	3	77	16	16	9	9	1	4	—	52	11	10	—	—	—	—	—	—	—	
3—4 „	18	12	7	13	6	4	6	6	75	11	12	6	2	2	4	—	42	7	9	—	—	—	—	—	—	—	
4—5 „	21	21	13	6	18	6	1	1	59	9	4	4	3	—	—	—	26	5	2	—	—	—	—	—	—	—	
5—6 „	11	10	9	11	8	4	4	—	65	1	1	4	3	—	—	—	12	1	3	—	—	—	—	—	—	—	
6—7 „	18	9	5	13	6	7	7	7	60	2	2	1	1	—	—	—	12	1	1	—	—	—	—	—	—	—	
7—8 „	11	9	6	6	5	4	4	4	44	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	
8—9 „	9	11	2	2	2	2	2	2	49	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
9—10 „	5	6	2	2	4	4	5	5	28	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10—11 „	5	7	4	4	4	4	1	1	29	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11—12 „	3	6	3	3	3	3	3	—	17	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
12—13 „	3	2	3	2	2	2	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
13—14 „	2	3	1	—	—	—	2	—	10	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
14—15 „	3	3	1	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
15—16 „	2	5	1	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
16—17 „	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
17—18 „	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
18—19 „	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
19—20 „	—	4	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
20—21 „	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
21—22 „	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
üle 22 „	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kokku—Total	135	150	79	82	109	58	37	44	694	62	61	45	17	41	22	11	1	260	52	18	29	7	25	19	17	10	171
Mitu % õpilast jalutasid % d'élèves se promenant	85	89	83	91	92	98	86	81	—	39	35	47	19	34	37	25	1,8	—	32	11	30	8	21	22	39	19	—

Kuid siiski sporditakse meil vähe, nagu see selgub samast tabelist. Algkoolis on ses suhtes seisukord parem kui keskkoolis; eriti vähe harrastavad sporti keskkooli viimaste klasside õpi-

lased; V kl. töökoorem võtab selleks igasuguse võimaluse. Suhtumine spordisse tõendab kui vähe meil veel arusaamist on spordi mõjust inimese iseloomu ja tahtejõu väljakujunemisele.

Ringide osa töökoormas pole veel kaugeltki kindlaks kujunenud; nende arv praegu aina suureneb; eriti suureneb töö õpilaste üldkogu vormeerimisega. Sellele kulutatud aeg on, nagu tabelist näha sageli kaunis oluline; nädalas ohverdada ringile kas või iga päev 1 t., tõstab oluliselt töökoormat, kuna täiesti lubamata on kuni 22 t. sellele ohverdada. Ringide eneste saatuse pärast on tarvilik selle töö rohkust reuleerida (v. tab. 6).

7. Puhkustingimused. Igale tööle peab järgnema puhkus, uni, mis tagasi annab värskuse ja tööjõu; eriti palju

aega nõuab uneks kasvav organism, nagu seda on alg- ja keskkooli õpilased; lapse organismi arenemine ise nõuab juba palju energiat, rääkimata veel alalisest tegevusest ja koolitööst; eriti vajab pikka und vaimutöö tegija. Kuidas on lugu õpilaste magamise ja öörahuga? Arvates öiseks õppimiseks töö peale kella 1/2 11, näeme, et öösiti õpib 16% õpilasist (v. tab. 7). Neist andmeist näeme jälle, et töökoorem keskkoolis on pööraselt ebaühtlane ja vastab üldiselt neile tulemusile, millele jõudsimel käsitledes töökoormatust klasside järgi: kk. III kl. õpib isegi 31% öösiti. Suurem osa neist õpib kuni kella 12-ni. Hillisemaid õppijaid on vähem.

Tab. 7. Öö mõõdasaatmine õpilaste poolt—*Élèves apprenant et lisant pendant la nuit.*

Klassid—Classes	Aeg—Temp ^s 1/2 11-ni jusqu'à 1/2 11	11-ni	1/2 12-ni	12-ni	1/3 1-ni	1-ni	1/2 2-ni	2-ni	1/2 3-ni	3-ni	Kokku To.tal	% õpilaste üldarvast
												% du nomb. total d. élèv.
Õpilaste arv kes öösel õpivad—Nombre d'élèves apprenant pendant la nuit.												
IV, algk. klass	4	3	1	6	—	—	—	1	—	—	15	9,6
V " " "	—	—	11	11	—	3	—	—	—	—	25	14,8
VI " " "	1	5	2	5	1	4	—	1	—	—	19	20
I keskk. klass	—	2	2	2	—	—	—	—	—	—	6	6,6
II " " "	1	3	5	13	2	2	—	—	—	—	26	22
III " " "	—	3	1	8	3	3	2	—	—	—	20	34
IV " " "	—	—	1	1	—	2	1	1	—	1	7	16,3
V " " "	—	1	3	4	1	2	—	1	1	—	13	24
Kokku	6	17	26	50	7	16	3	4	1	1	131	16
Õpilased kes öösel loevad—Nombre d'élèves lisant pendant la nuit.												
IV cl. de l'école primaire	—	1	—	1	2	2	—	1	—	—	7	4,4
V " " "	—	8	1	2	2	2	1	1	—	—	17	10
VI " " "	—	—	2	5	—	—	—	1	—	—	8	8,5
I cl. de l'école second.	—	1	1	1	2	—	1	—	—	—	6	6,6
II " " "	3	3	2	11	3	1	1	2	—	—	26	22
III " " "	—	2	2	4	3	2	1	—	1	—	15	25,4
IV " " "	—	—	1	2	—	1	1	—	—	—	5	11,6
V " " "	—	—	2	6	1	1	—	2	—	—	12	22,2
Total	3	15	11	32	13	9	5	7	1	—	96	12,2

Õppimisele öösel seltsib kirjanduse lugemine öösiti. Öösel loeb 12,2% õpilasi, neist suurem osa muidugi keskkoolis ja jälle kella 12-ni. (v. tab. 7). Peamiselt loetakse öösel mitte huvist kirjanduse vastu, vaid need on käsitlusel olevate kirjanikkude teosed nii eesti-, saksa- kui ingliskeelses; tõeliselt on see sama koolitöö kui näiteks ajaloo õppimine, peaaegu täieline vastavus ajakulus öisele õppimisele ja lugemisele kinnitab seda: kui need mõlemad arvud kokkuvõtame, siis näeme, et kaugelt üle poole õpilasist teeb öösiti tööd, kus päevase väsimuse tõttu viljakast õppimisest enam juttugi ei või olla. Loetakse mõnikord kuni kella 1/2 3 ja õpitakse kuni kella 3-ni öösel! Et järgmisel päeval vähemalt kell 7 ülestõustes viljakast tööst koolis juttugi ei või olla, on arusaadav.

Kuid õpilaste töötamist, õppimist ja lugemist silmaspidades, ei tule mitte arvata, et see läheb kõrvalekaldumata algusest lõpuni; kõige-vähem oskavad õpilased õppida; õppimise välistehakse tegemist paljude kõrvalliste asjadega, kaldutakse kõrvale, unistatakse ja jälle loe-

takse mõni rida õpitavat; sellane töö on viljatu ja aegarõõviv. Kuid peaaegu mitte ükski kool ja peaaegu mitte ükski õpetaja ei pööra tähelepanu õppimise viisile, ei õpeta õpilast õppima; ometi oleks see suurimaid kooli ülesandeid. Otse surmav on sageli koolitöö, põlgus ja viha kasvab õpilases mehaanilise töö vastu. Nii jõuavad mõned nõrgavõitu keskkooli õpilased ülikoolis hästi edasi, kui kätte on juhatatud õppimise-töötamise viis.

Magama lähevad õpilased alates kella 8-sast, keskkoolis 9-st, kusjuures hillisem magamamineku aeg on algkooli õpilasil kella 12—1, keskkooli õpilasil kella 1—2. See ei ole muidugi maksev iga päeva kohta, siin on arvatud ainult need päevad, mil õpilased lähevad magama kõigehiljem eriti siis, kui loetakse hilja ööni.

Tõusevad õpilased mõned vahel juba kella 3—4 vahel, siis 4—5, kuna tõusmise harilikuks ajaks näib olevat kella 5—6 ja veel enam 6—7, kuna vähesed isegi kella 7—8 vahel tõusevad. Huvitav on märkida siln, et kui keskkooli õpilased üldiselt kauem on õhtul üleval, tõusevad

nad hommikul hiljem. Üldiselt näeme, et õpilased heidavad liig hilja magama ja tõusevad osalti väga vara; õnnetuseks on need sageli ühed ja samad õpilased, kas nõrkade annetega, haiglased (närvilised) või mingisuguses teenis- tuses olejad, ehk need kes koduste olude tõttu võivad õppida ainult vara hommikul.

Nüüd vaatame, palju aega jääb õpilasil üle magamise peale. Väljarehkendus tõi järgmised andmed: keskmiselt magas üks õpilane ühel ööl:

ak. IV kl. 8,52 t. ehk 62,17 t. näd. Rakvere l. koolis	aega magam. ak IV kl. 9,55 t.
" V " 8,17 " " 58 " "	" V " 9,1 " "
" VI " 8,14 " " 57,43 " "	" VI " 8,86 " "
kk. I " 8,24 " " 58,54 " "	kk. I " 8,58 " "
" II " 8,08 " " 57 " "	" II " 8,4 " "
" III " 8,06 " " 56,43 " "	" III " 7,91 " "
" IV " 7,49 " " 54,42 " "	" IV " 7,55 " "
" V " 7,29 " " 52,13 " "	" V " 7,54 " "

Siin on täielik redelandmestik. Mida kõrge- male jõuab õpilane klasside järgi, seda vähem jääb aega temal magamiseks. Kuid see on osalt ka tingitud asjaolust, et iga aastaga väheneb lapsel tarvidus une järele.

Loomulik tarvidus une järele on keskkooli lõpuklasside õpilaste eas vähemalt 9—10 tundi; algkooli esimesis klassis (8—9 a.) aga 11 t.; neid piire silmaspidades peame ütleva, et meie õpilased magavad tunduvalt vähem, kui seda nõuab õpilase füsioloogiline seisukord ja kooli-

töö. Võrreldes neid andmeid dr. Oja poolt lei- tud andmetega Rakveres, näeme, et vähemalt algkooli õpilased magavad Rakveres rohkem tervishoiu nõuetele vastavalt kui Tartus: III kl. 9,44 t., IV kl. 9,55 t. contra 8,52 t., V kl. 9,1 t. c. 8,17 t., VI kl. 8,86 t. c. 8,14 t., olgugi et kodus õpivad õpilased Rakveres rohkem kui Tartus. Eriti silmapaistev on terve arusaamine lapse unest saksa algkoolis, mille õpilased maga- vad: III kl. 10,4 t., IV kl. 10,3 t., V kl. 10,1 t. ja VI kl. 9,5 tundi, mis väga ligineb lapse une loomulikule pikkusele. Lausa hädaohtlik on seisukord Rakvere seminari mõnes klassis, kus õpilased magavad isegi alla 7 tunni! Vähem- magamine rõõvib lapselt värskuse, ei lase kõrvaldada lapse kehast varemast tööst tingitud ainetevahetuse lõpuprodukte ja kurnab lapse keha, mis teeb õpilase vastuvõtlikuks haigus- tele, tekitab närvilikkust jne.

S. Referaadid ja kodused kirjatööd. Referaadid pole meie koo- les veel moes, mistõltu aja- kulu selle valmistamisele on väike; referaate on tei- nud 28, s. o. 3,5% õpilasist, eriti kk. III kl.; ajakulu sellele on õieti oluline, isegi 10—11 t., 14 õpilasel on kulunud aega kuni 2 t. ja 14 õp. 2½—11 tundi (v. tab. 8).

Tab. 8. Referaatide ja koduste kirjatööde peale kulutatud aeg (nädala jooksul)
Durée du temps consacré à la préparation des réferats et des compositions (au cours d'une semaine).

Klassid—Classe	Aeg (tundi) Temps (heures)											Kokku õpilasi Total des élèves	% õpilaste üldarvust % du nombre total des élèves	
	Alla ½ Moins de ½ heure	½—1	1—1½	1½—2	2—2½	2½—3	3—4	4—5	5—6	6—7	7—8			8 ja enam 8 heures et plus
Õpilaste arv, kes kodus referaate valmistasid—Nombre d'élèves ayant préparé des réferats à la maison.														
IV algk. klass— <i>école primaire</i>	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	3	2
V " " "	—	3	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	6	3,6
VI " " "	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5,2
I keskk. klass— <i>école secondaire</i>	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1,1
II " " "	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2	1,7
III " " "	—	1	1	—	—	—	1	—	2	2	—	1	8	13,5
IV " " "	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	5
V " " "	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Kokku—Total	3	5	2	4	—	4	4	2	2	1	—	1	28	3,5
Õpilaste arv, kes kodus kirjatööd kirjutasid—Nombre d'élèves ayant préparé des composil. à la maison.														
IV algk. klass— <i>école primaire</i>	—	20	—	13	—	9	5	3	—	2	1	—	53	33,3
V " " "	—	5	8	8	—	2	3	—	—	—	—	—	26	16,3
VI " " "	3	9	2	8	6	5	3	—	—	—	—	—	36	37,3
I keskk. klass— <i>école secondaire</i>	—	6	6	12	3	9	6	1	1	—	—	1	45	50
II " " "	1	9	15	20	10	17	6	3	1	1	—	—	83	70,3
III " " "	1	—	3	5	1	1	1	—	—	—	—	—	12	20,3
IV " " "	—	1	2	6	2	3	7	5	4	1	—	1	32	74,4
V " " "	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	1	2 ¹⁾	7	13
Kokku—Total	5	50	38	72	22	46	33	12	6	4	2	4	294	37,3

Palju olulisem on ajakulu kodustele kirja- töödele (v. tab. 8); kirjatööd on olnud 294 õpil.— 37,3%; huvitav on koduste kirjatööde vähesus kk. V kl. — väheim — 13%! Võib olla et see on juhuslik ja iseloomulik vaid ainult selle nädala

kohta. Ajakulu kirjatööde valmistamisele on õieti oluline: kuni 1 t. 55 õpil., 1—2 t. 110 õpil., 2—3 t. 68 õpil., 3—5 t. 45 õpil. ja 5—11 t. 16 õpi- lasel. 2—3 tundi pinevat tööd kirjatöö tegemi- sel väsitab õpilase lõplikult; kuidas on aga

¹⁾ Ühel juhuil 10—11 tundi.

veel võimalik 5–6 t. kodus kirjatöö kallal töötada peale 5–6 tunni töö koolis, on lausa arusaamata ja sünnib õpilase tervise arvel.

9. Tundide võtmine-andmine ja palgaline teenistus.

Leçons privées données et prises et le travail rémunéré.

Üllatusena paistab eratundide võtjate hirmuäratavalt suur arv (v. tab. 9). 26,1% ehk rohkem kui 1/4 õpilast võtab eratunde; eratunde võtab mitte ainult kk., vaid ka ak.

Õpilased, isegi kk. viimase klassi õpilast 44,4%! Siin on kusagil vastolu: kas kool õpetab halvasti, kuid nõuab palju, ehk on 1/4 andetuid! Küsimust selgitab vähe asjaolu, et eratundide hulka on arvatud ka muusika, laulmise, plastika jae. tunnid.

Mis puutub tundide andmisesse, siis on siin peale 1 ak. V kl. õpilase tegevad ainuüksi keskkooli õpilased alates II kl; seda tehakse leivahuvides.

Tab. 9. Eratundide võtmine ja andmine—*Leçons privées prises et données.*

Aeg (tundi) Temps (heures)	Õpilaste arv, kes võtsid eratunde— <i>Nombre d'élèves ayant pris des leçons privées.</i>									Kokku õpilasi Total des élèves	% õpilaste üldarvust % du nomb. total d. élév.	
	1–2	2–3	3–4	4–5	5–6	6–7	7–8	8–9	9 ja enam 9 heures et plus			
Klassid—Classes												
IV algk. klass	9	5.	2	—	3	—	2	1	—	22	13,8	
V " " " "	4	4	9	2	—	4	3	6	—	37	21,3	
VI " " " "	5	6	1	1	2	1	15	—	—	31	32,6	
I keskk. klass	9	6	3	5	3	1	1	—	—	28	31,1	
II " " " "	20	8	9	1	5	—	1	—	2	46	38,0	
III " " " "	2	1	—	—	—	—	—	—	—	3	5,1	
IV " " " "	4	1	5	1	—	—	1	—	3	15	35	
V " " " "	5	1	4	—	2	3	4	1	4	24	44,4	
Kokku	58	32	33	10	17	9	27	5	15	206	26,1	
	Õpilaste arv, kes andsid eratunde—<i>Nombre d'élèves ayant donné des leçons privées.</i>											
IV classe de l'école primaire	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
V " " " "	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,6	
VI " " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
I classe de l'école secondaire	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
II " " " "	2	—	—	—	—	—	—	1	—	3	2,5	
III " " " "	1	2	—	3	3	2	1	—	4	16	27,1	
IV " " " "	1	2	—	1	—	—	—	—	1	5	11,6	
V " " " "	2	1	—	—	—	—	—	—	3	6	11,1	
Total	7	5	—	4	3	2	1	1	8	31	4	

Meie rahva tulundusliku seisukorra järgi elab temast vaevalt 1/4 majanduslikult lahedamat elu, kuna üle 3/4 kannatab tulundusliste raskuste all ja peab ise täitma ka koduseid toiminguid; see asjaolu selgub ka laste juures, ligikaudu 3/4 (72%) õpilast on kodus tegevuses kodus majapidamises; keskmiselt kulutab selleks päevas 1/4–1 t. 328 õpil., 1–2 t. 153 õpil.,

2–3 t. 57 õpil. ja üle 3 t. 29 õpilast. Peamiselt võtavad õpilased osa söögi valmistamisest, kuid ka tubade kordaseadmisest. Nagu näeme, pole selleks kulutatud aeg kaugelki nii väike: üle 1 t. on tegevuses 239 õpilast. Kahjuks ei paku tabelid võimalust selgitada, kui võrd kodusel tööl raskendavad korralikku edasijõudmist koolis (v. tab. 10).

Tab. 10. Mitmesuguste ülesannete täitmiseks kodusel majapidamises nädala jooksul kulutatud aeg. *Temps consacré aux travaux domestiques à la maison au cours d'une semaine.*

Aeg (tundi) Temps (heures)	Õpilaste arv — <i>Nombre d'élèves</i>																			Kokku õpil.	Mitu % õpilast olnud tegev. majapidamises % des élèves étant occupés aux trav. dom.			
	1–3 t.	2–3 t.	3–4 t.	4–5 t.	5–6 t.	6–7 t.	7–8 t.	8–9 t.	9–10 t.	10–11 t.	11–12 t.	12–13 t.	13–14 t.	14–15 t.	15–16 t.	16–17 t.	17–18 t.	18–19 t.	19–20 t.			20–21 t.	Üle 21 t.	
IV algk. klass	19	12	10	8	3	11	4	5	2	17	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	6	106	66,6
V " " " "	19	12	10	11	11	8	8	5	9	4	3	6	2	3	2	5	—	—	—	—	—	8	131	77,4
VI " " " "	12	10	10	5	5	3	3	4	2	2	2	2	2	3	3	2	—	—	—	—	—	4	70	73,7
I keskk. " "	16	6	6	3	3	2	2	2	2	1	1	4	4	4	3	3	—	—	—	—	—	2	65	72,2
II " " " "	13	7	8	9	3	2	4	6	3	3	3	4	4	2	4	1	1	—	—	—	—	2	79	67
III " " " "	5	4	8	4	5	4	4	3	3	1	1	2	2	1	1	1	—	—	—	—	—	3	46	78
IV " " " "	1	2	3	1	4	4	4	2	2	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	2	32	74,4
V " " " "	6	4	2	2	1	4	1	1	1	2	3	4	2	2	1	1	—	—	—	—	—	4	35	70,3
Kokku—Total	96	57	57	43	35	40	30	28	21	31	16	17	10	13	20	10	6	1	6	1	29	567	27	

Huvitava kombel on talvisel õppimise ajal väga vähesel õpilasil palgallat teenistust—0,8%—il, üldse 7-el: 4 kk. ja 3 ak. õpilasel; see on kahtlemata terve nähe; tervise rikketa poleks see kuidagi võimalik. Teenistuse hulka pole mitte arvatud tundide andmist. Enamuses teenivad õpilased majateenijaina ja lapsehoidjaina.

10. Toitus ja tervisolu. *Alimentation et conditions sanitaires.* Õpilaste toitmisoludest oleks tähendada, et 70% õpilast söövad hommikul enne kooli minekut, 25% mõnikord söövad, mõnikord ei söö, kuna ülejäänud 5%

hommikul üldse ei söö. 14% õpilasi võtab kooli söödavat kaasa, 33% ei võta alati kaasa, kuna 47% üldse kunagi kooli söödavat kaasa ei võta. 75%—il õpilaste hulgas jäi nädala vältel mõni söök ära, kuna umbes 5% vastab vastupidiselt. Õpilaste toitmise korraldamise küsimus on meil väga vähe käsitust ja tähelepanu leidnud; ainult viimaseil aastail on hoolekogud juhtinud sellele erilist tähelepanu. Seda tuleb teha suurema hooga: 5% õpilast ei söö hommikul enne koolitulekut ja 25% mõnikord; enamuses ei võta nad ka midagi söödavat kaasa.

Tab. 11. Õpilaste tervislik seisukord — Conditions sanitaires des élèves.

Klassid Classes	Kas valutab pea ja läheb silmade ees kirvaks—Est-ce qu'on a mal à tête et qu'on voit trouble		Kui ja, siis millal see algas, kas tänava või enne—Quand les maux ont-ils commencé, aujourd'hui ou auparavant		Kas on vahel minestust Est-ce qu'il y a parfois des évanouissements		Missuguseid haigusi on põdenud Maladies supportées														Missuguseid haigusi põevud praegu Maladies dont on est affecté actuellement													
	Ja — Oui	Ei — Non	Sel aastal Année courante	Varem Auparavant	Ja — Oui	Ei — Non	Leetrid — Rougeole	Sarlak — Scarlatine	Kopsu põietik — Inflamm. des pneumons	Tuule rõnged — Varielle	Läkastav kõha — Coqueluche	Rõnged — Typhoïde	Tüüfus — Typhus	Influenza	Kõrvahaigused — Maladies des oreilles	Kaelahaigused — Affections au cou	Kõhahaigused — Affections de l'estomac	Nõrvaigused — Affections des reins	Silmahaigused — Affections aux yeux	Muud haigused — Autres maladies	Haigusi ei ole põdenud Pas de maladie supportée	Verevaesus — Anémie	Päavalud — Maladies de tête	Kaela ja kurguhaigused Maladies de la gorge et du cou	Kopsuhaigused — Affect. aux poitrines	Kõhu ja seedimiseorganite haigused Affect. de ventre et de l'appareil digestif	Kõrvaahaigused — Maladies des oreilles	Neeruhaigused — Affections des reins	Silmahaigused — Maladies des yeux	Muud haigused — Autres maladies	Kas on perekonnas vaimuhaiged või joomatõbiseid Atténués et ivrognes dans la famille des élèves			
IV algk. klass . . .	48	111	13	35	4	155	91	45	27	42	34	10	17	11	4	11	6	2	3	25	16	1	1	5	4	2	6	1	1	1	1	8	151	
V " " . . .	46	120	22	24	2	151	111	44	37	39	38	7	12	7	6	16	9	5	3	20	16	3	5	5	4	1	2	2	3	2	2	2	22	135
VI " " . . .	20	21	4	11	4	25	63	35	21	18	22	5	9	9	3	13	4	3	3	3	11	2	1	1	5	5	2	1	1	1	1	3	62	
I kesk. " " . . .	54	36	23	25	0	81	56	18	21	10	25	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	87
II " " . . .	34	39	13	20	4	53	78	36	18	24	34	4	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	116	
III " " . . .	27	15	19	19	1	32	40	15	18	15	7	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	55	
IV " " . . .	20	9	9	12	1	18	29	6	4	4	5	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	41		
V " " . . .	24	8	9	15	3	23	35	21	7	5	7	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	41	
Kokku—Total .	273	454	97	162	31	534	503	220	153	160	171	38	54	63	21	62	35	21	14	129	42	9,14	20	15	15	2	2	6	31	40	699			

Siin pole koht käsitada õpilaste tervislikku seisukorda, kuid sellest ei saa vaikides mööduda. Ainult 6% õpilastest pole põdenud ühtki raskemat haigust, ligi 80% on põdenud leetreid, sarlakid pool vähem, kopsupõletikku õieti suur arv — 153 õpilast, 14% olid haiged ankeedi ajal, verevaesus, peavalud, kopsu, kõhu jne. haigused. Peavalude all kannatab 30% õpilastest (273). Neist on 162 õpilast juba varem peavalude a'l kannatanud, 97 algas see käesoleval talvel, kuna 14 õpil. pole algust märkinud; 31 õpilasel 625-st on minestused, 5% õpil. on kodus vaimuhaiged või joomatõbiseid. (v. tab. 11). See on küllalt kohutav pilt ja tõendab veel kord, et meie koolide tervisline seisukord on paha, kooliruumid enamuses ei vasta tervishoiu nõuetele, ventilatsioon puudub tunni vältel täiesti ehk on noaegne, võimlemise ruumid

on peale paari kooli Tartus sellased, et võimlemine neis on rohkem kahjulik kui kasulik. Ebatervishoidlikud kooli- ja koduruumid, suur töökoorem, halvad tervishoiu olud, kehv toit— see on, mis rahva olemasolu õhnestab nagu uss puustidant. Neis tingimuses on arusaadav meie surevuse suurus, mis ületab peaaegu kõik kultuurriigid. Kõrvaldavad korteriolud selguvad, kui vaatame tab. 12, mille järgi 779-sest õpilastest on korteris, milles 1 tuba 245 juhul, 2 t. 277 juhul, 3 t. 111, 4 t. 72, 5 t. 34, 6 t. 21 ja 19 juhul üle 6 toa. Seejuures on peale õpilase enese veel toas 103 juhul 1 isik, 160 juhul 2 isikut, 179 juhul 3 isikut, 151 juhul 4 90 juhul 5 ja 66 juhul isegi üle 5 isiku. Milline jalustrabav seisund, ühelgi õpilasel pole oma tuba; ühes õpilase enesega 160 toas 3 isikut, 179 juhul 4 isikut 151 juhul 5 jne. Seisukord kujuneb veel

halvemaks, kui silmas peame, et need teised isikud pole alati mitte omaksed, vaid võõrad; võõraid isikuid on samas toas peale õpilase veel 112 juhul 1 isik, 44 juhul 2, 20 juhul 3, 13 juhul 4, 7 juhul 5 ja 7 juhul üle viie. Seejuures pole need võõrad mitte alati alaealsed, vaid

täiskasvanud mehed ja naised. Rääkimata kõlblistest raskustest, mis võib loota õppimisest, kui toas 3, isegi 4, 5, 6 ja rohkem inimesi koos. Õppimise võimaluste loomine koolide juures on koolitöö edu esimesi eeldusi!

Tab. 12. Õpilaste korteriloid.—Logements des élèves.

Klassid Classes	Mitu tuba on korteris Nombre des chambres dans le logement								Mitu inimest elab koos toas õpilasega Nombre de personnes partageant la chambre avec l'élève						Mitu võõrast inimest elavad õpilasega toas Nombre de personnes étrangères partageant la chambre avec l'élève						Mitu õpilast Nombre d'élèves		
	1	2	3	4	5	6	Üle 6	Kokku õpilasi—Total des élèves	1	2	3	4	5	Üle 5	1	2	3	4	5	Üle 5	Ou kasti peal En pension	Söövad enese kaest—A sa table	Elavad vanem. juures—Habit. chez leur paren.
IV algk. kl. . .	56	52	27	7	4	4	2	152	4	21	44	35	29	21	30	17	11	9	4	5	5	6	148
V " " . . .	61	57	21	13	5	5	7	169	9	31	43	43	17	16	18	7	1	—	1	1	9	4	156
VI " " . . .	29	42	11	8	4	—	1	95	9	15	16	29	13	11	4	2	1	1	—	—	5	7	83
I kesk. kl. . .	26	29	9	17	4	3	2	90	14	22	24	15	8	4	14	8	1	1	1	1	20	24	46
II " " . . .	26	39	18	15	7	7	6	118	35	22	18	13	12	7	22	7	2	1	—	—	25	20	73
III " " . . .	16	22	12	5	2	—	2	58	10	19	16	7	4	2	14	2	—	1	1	—	9	15	34
IV " " . . .	14	15	6	4	3	1	—	43	8	15	9	5	3	1	1	1	3	—	—	1	9	33	
V " " . . .	17	21	7	3	5	1	—	54	14	15	9	4	4	4	9	—	1	—	—	—	12	10	32
Kokku—Total	245	277	111	72	34	21	19	779	103	160	179	151	90	66	112	44	20	13	7	7	86	95	605

Lõpuks loen omale meeldivaks kohuseks Haridusministeeriumile öelda suuremat tänu ankeedi läbitöötamise võimaluste muresemise ja avaldamiskulude osalise tasumise eest, kuna need võimalused puudusid Tartu linnal, kus toimus ankeet.

HAIGUSKINDLUSTUS 1926 a. ASSURANCE-MALADIE en 1926.

Sisu: 1) Haiguskindlustuse ulatus, lhk. 578. 2) Haigekassade ja kindlustatute arv, lhk. 578. 3) Kindlustatute tööõnnetused, haigustumise sagedus, sündivus ja surevus, lhk. 580. 4) Haigekassade tulud, lhk. 581. 5) Haigekassade kulud, lhk. 583. 6) Kassaliigete ravimiskapitali tulud ja kulud, lhk. 584. 7) Haigekassade valitsemise kulud, lhk. 585. 8) Haigekassade tagavarakapitalid, lhk. 586. 9) Haigekassade varandused, lhk. 586.

1. Haiguskindlustuse ulatus. Tööõnnetuste vastu kindlustuse kõrval haiguskindlustus on meil teine ulatuslikult esimesest erinev palgalise tööjõu sotsiaalkindlustuse liik.

Ettevõtete arvu järgi haiguskindlustuse ulatus on tööõnnetuste vastu kindlustusest hulga laiem. Kuid kindlustatud isikute arvu järgi vahekord on vastupidine — tööõnnetuste vastu kindlustatud on haiguste vastu kindlustatuist arvuliselt suures ülekaalus.

1.	Ettevõtete arv, kus töölised kindlustatud 31.XII.27. <i>Nombre des entreprises, où les ouvriers sont assurés au 31.XII.27.</i>	Kindlustatud isikute arv 1.1.1927. <i>Nombre des personnes assurées au 1.1.27.</i>	% (haiguskindlustus—100) % (assurance-maladie—100)	
			Ettevõtete arv <i>Nombre des entreprises</i>	Kindlustatute arv <i>Nombre des assurés</i>
Haiguskindlustus— <i>Assurance-maladie</i>	2 352	34 345	100	100
Kindlustus tööõnnetuste vastu— <i>Assurance contre les accidents du travail</i>	1 133	47 413	48,2	138,0

Ettevõtteid on tööõnnetuste vastu kindlustusühisusil ümmarguselt poole võrra vähem kui haigekassadel, kindlustatud isikuid aga vastupidi, ligemale 40% võrra rohkem. Seda tingivad kaks tegurit. Esiteks — haiguskindlustuse seaduse põhjal kuuluvad haigekassade alla ka väikesed — 4 ja vähem töölisega ettevõtted, — tööõnnetuste vastu kindlustuse alla nad aga seaduse järgi ei kuulu. Niisuguseid ettevõtteid kuulub haigekassade alla palju, kuid kindlustatuid annab see haigekassadele vähe. Teisest küljest, tööõnnetuste vastu kindlustusühisuste alla kuuluvad mõned suuremad ettevõtted, mis haigekassade alla ei kuulu, näiteks, osa transportettevõtteid, ladud jne. Peale selle, haiguskindlustuse alla kuuluvad ehituse alal ainult ehituskontorid, kui alaliselt töötavad ettevõtted. Tööõnnetuste vastu kindlustus on aga ehituse alal suurem — ehitustööliste peavad tööõnnetuste vastu kindlustatud olema ka juhuslikel palgalistega teostatavatel ehitustööl.

haigekassale. See haigekassa ei esitanud 1926 a. tegevuse kohta aruannet, sellepärast järgnevad kokkuvõtted sisaldavad andmeid 31 haigekassa tegevusest.

Kindlustatute ja nende perekonnaliigete arv (keskmine kuu kohta aastas).—*Nombre des assurés et de leurs membres de famille. (nombre moyen mensuel par an).*

2.	Kindlustatute arv <i>Nombre des assurés</i>			Kindlustatute perekonnaliikmed <i>Membres de famille des assurés</i>
	Kokku <i>Total</i>	Mehi <i>Hommes</i>	Naisi <i>Femmes</i>	
1926	37 064	24 500	12 564	31 634
1925	34 349	22 958	11 391	37 123
1924	33 065	22 858	10 807	39 581
1923	33 359	20 983	12 376	37 259
1922	24 634	15 503	9 131	29 422
1921	19 499	12 536	6 963	21 137
1920	14 401	9 079	5 322	...
1919	12 047	6 851	5 196	...

2. Haigekassade ning kindlustatute arv.
Nombre des caisses-maladie.

1926 a. oli tegevuses 32 haigekassat. Üks neist, nimelt, Vene-Balti laevatehase haigekassa (Tallinnas) lõpetas 1926 a. oma tegevuse ettevõtte seisma jäämise tõttu. Järelejäänud kassaliikmed ja likvideeritud kassa asjaajamine anti üle Tallinna linna ettevõtete

31 haigekassas oli 1926 a. haiguse vastu kindlustatud keskmiselt (12 kuu keskmine) 37 064 inimest 34 349 vastu 1925 a., mis annab kassaliigete arvu suurenemise 2 715 inimese ehk 7,9% võrra. Kindlustatute arv on tõusnud osalt intensiivsema tegevuse tagajärjel tööstuses, osalt tööinspektorite ja kinnitusametite poolt haigekassade alla järjest arvatavate väiksemate ettevõtete palgaliste arvel. Samal ajal näitab naiskassa-

liigete arv hoogsamat tõusu (10,3%), kui meeskassa liigete arv (6,7%), mida tuleb panna osalt tööliste arvu tõusu arvele tekstiilitööstuses, kus naistööjõud teatavasti tunduvas ülekaalus.

Peale eelantud toome haiguskindlustuse ulatuse hindeks veel järgnevad suhtarvud:

Kindlustatute suhtarvud (28/XII.1922 a. üldrahvalugemise andmete alusel). — *Nombres relatifs des assurés (à la base des données du recensement au 28/XII. 1922).*

3.	Kindlustatuid 1000 elaniku kohta — <i>Nombre des assurés par 1000 habitants</i>	Kindlustatuid 1000 elukutseli- selt tegeva kohta — <i>Nombre des assurés par 1000 pers. exer- çant prof. active</i>	Kindlustatuid 1000 palgalise kohta — <i>Nombre des assurés par 1000 pers. sala- riées</i>
	1926	33,5	94,5
1925	31,0	87,6	149,6
1924	30,4	85,9	146,6
1923	30,1	85,1	145,3

Kuna suhtarvude aluseks on kõigi aastate kohta 28. XII. 1922 rahvalugemise andmed, näitavad suhtarvud tab. 2 antud kindlustatute arvule võrdselt tõusu. Teisest küljest näeme siit, et vaatamata haiguskindlustuse hoogsale laienemisele, kaugelt suurem osa palgalisi jääb haiguste vastu siiski kindlustamata. Ligi 85% palgaliste üldarvust ja üle 90% elukutseliselt tegevaist on haiguste vastu kindlustamata. Neist suurem osa on tegevuses põllumajanduses, mis seaduse järele haiguskindlustuse alla üldse ei kuulu.

Kindlustatute vanus—*Répartition des assurés par âge.*

4.	Mehed <i>Hommes</i>			Naised <i>Femmes</i>		
	1926 ¹⁾	1925 ²⁾	1924	1926 ¹⁾	1925 ²⁾	1924
	Kuni 15 a.— <i>Moins de 15 a.</i>	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2
15—17	3,2	3,1	3,2	3,1	2,5	2,2
18—20	7,9	8,0	7,8	8,7	8,5	9,0
21—25	13,8	11,3	9,9	17,8	13,0	17,7
26—30	15,3	15,7	15,3	17,6	17,4	16,9
31—35	13,9	14,4	14,3	16,0	16,4	15,8
36—40	11,9	11,6	11,6	12,0	11,9	11,9
41—45	10,1	10,7	11,3	9,7	10,4	11,0
46—50	9,3	9,6	10,4	6,2	6,3	6,7
51—55	6,5	7,1	7,3	4,2	4,1	4,2
56—60	3,8	4,0	4,5	2,4	2,4	2,5
Üle 60 a.— <i>Plus de 60 a.</i>	3,9	4,1	4,0	2,0	1,9	1,9
Kokku— <i>Total</i>	100	100	100	100	100	100
Teadmata— <i>Inconnu</i>	2,5	2,9	2,6	1,7	1,9	1,8

Haigekassad jagunevad kahte liiki—ühishaigekassad ja üksikute ettevõtete haigekassad. 1926 a. oli ühishaigekassasid 18 ja üksikute ettevõtete haigekassasid 13, peale Vene-Balti laevatehase haigekassa. Arvuliselt esimesed ületavad teisi. Veel suurem ülekaal on ühishaigekassadel kassaliigete arvu järgi. Haigekassaliigete üldarvust (37 064) ümmarguselt 70% kuulus 1926 a. ühishaigekassade alla. Ühishaigekassade tähtsus on kasvanud järjest iga aastaga.

Kogu aeg kassaliigete arv on ühishaigekassades tõusnud intensiivsemalt kui üksikute ettevõtete haigekassades. 1921 a. peale on see arv tõusnud enam kui kahekordseks, üksikute ettevõtete haigekassades aga ainult ligikaudu 65% võrra. Ka 1926 a. tõusis kassaliigete arv ühishaigekassades 9,9%, teisis haigekassades ainult 3,5%. Kassaliigete arvu tõstavad ühishaigekassades järjest haigekassade alla arvatavate uute ettevõtete palgalised. Viimasel ajal haigekassade alla arvatavad ettevõtted on peamiselt väikesed—harilikult 4 ja vähem palgalisega—ja nad arvatakse kõik ühishaigekassade alla. See annab ühishaigekassadele tugevama kassaliigete arvu tõusu.

5.	Mehed— <i>Hommes</i>			Naised— <i>Femmes</i>		
	kuni 20 a.	21—35 a.	üle 35 a.	kuni 20 a.	21—35 a.	üle 35 a.
1926	11,5	43,0	45,5	12,1	51,4	36,5
1925	11,5	41,4	47,1	11,2	51,8	37,0
1924	11,4	39,5	49,1	11,4	50,4	38,2
1923	12,3	37,5	50,2	12,4	50,4	37,2

Kassaliigete vanuslik rühmitus pole kõigis kassades meetoodiliselt ühtlaselt läbiviidud. Sellepärast tab. 4-s antud arvud pole kooskõlas tab. 6 andmetega. Tab. 4 ja 5 antud haigekassade andmed on meie tööstatistika tingimustes ainukesed tööstustöölise vanuslikust koosseisust. Neist näeme, et see tööliste vanusliku koosseisu ümberkujunemise protsess, mida antud andmete ulatuses juba 1924 a. peale võime märkida, on edasi kestnud ka 1926 a. Nimelt, näeme, et noored, füüsilise tööjõu seisukohalt parimas elueas olijad, 21—35 a. vanused töölistel tõrjuvad välja vanemaid, üle 35-aastaseid töölisi. Ses vanusrühmas on osutud teadents järjekindlalt ja meestöölise hulgas on see kiirema iseloomuga kui naistöölise hulgas. Üle 35 a. vanuste meeste arv on langenud 1926 a. 45,5% peale, eelmisel aastal oli neid alles 47,1%. Sessamas vanusrühmas on samal ajal langenud naiste arv 37%—lt 36,5%—le. Noorte, alla 20 a. vanuste meestöölise arv on käsitatavas perioodis kolmel viimasel aastal (1924—26) väga stabiilne. Suhteliselt nende arv ei tõusnud 1926 a. sugugi, püsisid 11,5% peal meeste üldarvust. Noorte, kuni 20 a. vanuste naistöölise arv on aga 1926 a. peale ajutist vähenemist (1924—25 a.) jälle tõusnud ligikorda 1923 a. tasapinnale—1923 a. 12,4%, 1926 a. 12,1%, vahepeal 11,2—11,4% naiste üldarvust.

Kassaliigete koosseisus nende tööstusharudesse kuuluvuse järele pole 1926 a., peale erandite, suuri muutusi olnud. Silmanähtavalt on tõusnud vaid murdude ja kaevandustöölise arv 6,6% pealt (1925 a.) 9,2% peale (1926 a.) kehakatte- ja pudukaupade tööliste arv 2,6%

¹⁾ Rõika ühishaigekassa andmed puuduvad. ²⁾ Rõika ja Põltsamaa ühishaigekassad puuduvad.

Kindlustatute jaotus tööstusharude järgi
Repartition des assurés d'après les industries.

6.	1926 ¹⁾	1925	1924	1923
Murrud ja kaevandused— <i>Ind. extractives</i>	9,2	6,6	9,0	8,2
Mineraalide ümbertööt. — <i>Ind. minérale</i>	4,0	4,3	2,3	1,8
Metallitööstus— <i>Industrie des métaux</i>	8,0	8,9	10,4	12,8
Keemiatööstus— <i>Industrie chimique</i>	2,7	4,1	4,8	3,7
Naha'ööstus— <i>Ind. des cuirs et peaux</i>	1,9	2,6	2,1	2,7
Tekstiilitööstus— <i>Industrie textile</i>	24,8	27,4	26,7	28,3
Puutööstus— <i>Industrie du bois</i>	15,2	15,4	12,1	13,2
Paberitööstus— <i>Industrie du papier</i>	0,9	7,8	7,4	7,2
Trükitööstus— <i>Industrie typographique</i>	3,8	3,7	4,4	4,0
Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus — <i>Ind. de l'alimentation et des boissons</i>	12,0	11,3	10,5	9,7
Kehakatte ja puukauvade tööstus— <i>Confect.</i> <i>de vêtements et indust. des merceries</i>	4,4	2,6	3,6	3,1
Ehitustööstus— <i>Constructions</i>	2,3	1,4	1,8	1,2
Elektri jaamad ning gaasi- ja veevarusus <i>Usines électriques, à gaz d'éclairage et</i> <i>distribution d'eau</i>	1,3	1,6	2,0	1,7
Puhastustööstus— <i>Nettoyage</i>	0,5	0,3	0,4	0,4
Kaubandus— <i>Commerce</i>	0,9	0,7	0,6	0,7
Transport ja side— <i>Transports et commum.</i>	1,1	1,2	1,5	1,3
Muud— <i>Autres</i>	0,7	0,1	0,1	—
Kokku—Total	100	100	100	100
Teadmata— <i>Inconnu</i>	0,2	0,4	2,4	—

pealt 4,4% peale ja viimaks—ehitustööliliste arv 1,4% pealt 2,3% peale. Murdude ja kaevandustööliliste arv on tõusnud arvatavasti soodsa põlevkivitööstuse arengu tõttu, kuna kehakatte ja ehitustööliliste arvu tõusu tuleb arvatavasti panna sunduslikule haiguskindlustuse laiendamisele neile aladele. Suhteliselt, samuti absoluutarvuliselt on vähenenud kindlustatute keemia- ja nahatööliliste arv, mis on tingitud tegevuse tagaspidiisest käigust neis tööstusharudes. Keemiatööstuses on see osalt tingitud tööliste arvu vähenemisest tulitikutööstuses. Tekstiilitööliliste arv on veidi tõusnud, kuid nende osatähtsus üldarvust langes 27,4% pealt 24,8% peale, sest enamikus muis tööstusharudes on tõus intensiivsem.

Haigekassad ei arvesta ega näita oma aruandels kõiki kindlustatute perekonnaliikmeid. Arvestusele kuuluvad vaid haigekassade peakoosolekute otsuste põhjal arstiabiõiguslikud perekonnaliikmed. Perekonnaliigete arvus näeme 1926 a. tugevat tagaspidist käiku. Arstiabiõiguslikkude perekonnaliigete arv on üldiselt vähenenud 14,8% võrra. Perekonnaliigete arvu vähenemine on olnud peamiselt Tallinna ühishaigekassas. Seal vähenes nende arv 20120 pealt (1925) 15347 peale (1926) ehk 4777 inimese võrra (ümarmarguselt 24%). See annab vähenemise kõigi haigekassade perekonnaliigete üldarvust ligi 13%.

Erakordiselt suur arstiabiõiguslikkude perekonnaliigete arvu kärpimine, mis Tallinna ühishaigekassas 1. I. 1926 a. peale sündis, oli põhjustatud Tallinna ühishaigekassas kassaliigete ravimise haigekassa kätte võtmisest (1. IX. 1925). Haigekassad saavad ettevõtelt kassaliigete ravimiskuludeks 2% tööliste teenistusest. Nagu allpool näeme, tulud ravimiskapitali arves 2%-ist ettevõtjate sissemaksudest ei suuda katta

kassaliigete ravimiskuludeid mitte üheski kassas. Kohe algusest peale kassaliigete ravimise enese kätte võtmise järele Tallinna ühiskassal tekkis kassaliigete ravimiskapitalis suur puudujääk. 1925 a. septembrist detsembrini tekkivad puudujäägi katteks võeti tagavarakapitalist 82 tuh. kr, mis teeb välja samal ajal kassaliigete ravimiseks kuulutatud üldsummast (132,2 tuh. kr) 47%. Teiste sõnadega, ravimiskapitaliks oleks jatkunud ligikaudu 4% sest sissemaksust, haigekassa sai aga ise ainult 2%.

Kuna ettevõtjate sissemaksu määr kassaliigete ravimiskapitali arvele senisega 2%-ga püüdnud, tuli abi võtta teisest allikast—haigusabirahade ja perekonnaliigete ravimiskapitalist. Et aga see summi piiratud on, siis kärpiti haigekassa üldkoosolek arstiabiõiguslikkude perekonnaliikmete arvu 1 jaanuarist 1926 järel ära arstiabi andmine kassaliigete vanematele ja sugulasile kõrvaltööliste—õdedele, vendadele jne.; arstiabiõiguslikkudeks jäid ainult kassaliikme naine ehk mees ja lapsed. Nõnda on siis kassaliigete ravimise haigekassa enese kätte võtmine halvat riivanud kindlustatute perekonnaliigete tervishoiu huvisid.

3. Kindlustatute tööõnnetused, haigustamise sagedus, sündivus ja surevus.

Accidents, naissances, mortaldit et mortalité parmi les assurés.

Kindlustatute hulgas etteütlevate tööõnnetuste kohta peab tähendama, et osa neist jääb haigekassade aruandels arvestamata. Registreeritud on ainult need, millele järgnes jäädav ehk ajutine töövõime kaotus. Sellepärast need andmed ei ühti tööõnnetuste statistika andmetega ja tööõnnetuste sageduse vaatlus pole siin kohane. Ka mõned haigusjuhud jäävad arvestamata, ehkki tähtsusetu määral.

Haigekassade liigete tööõnnetused, haigused ja sünnitused.
Nombre des accidents du travail, des maladies et des accouchements des membres des caisses.

7.	Juhtude arv <i>Nombre des cas</i>		Halguspilovade arv <i>Nombre des jours de maladie</i>		Halguste keskmine kestus päev. <i>Durée moyenne d'un cas de maladie en jours</i>
	Üldarv <i>Nombre total</i>	Iga 100 kindl. k. ²⁾ <i>Par 100 assurés</i>	Üldarv <i>Nombre total</i>	Iga 100 kindl. k. ²⁾ <i>Par 100 assurés</i>	
a) Tööõnnetused— <i>Accidents du travail</i>					
1926	4 615	12,5	80 277	218,6	17,4
1925	4 029	11,7	65 121	189,6	16,2
1924	3 392	10,1	58 407	173,5	17,2
1923	3 430	10,3	60 577	181,6	17,7
b) Haigused— <i>Maladies</i>					
1926	17 181	46,4	279 663	754,5	16,3
1925	18 315	53,3	275 714	802,7	15,1
1924	15 577	46,3	251 836	748,1	16,2
1923	16 731	50,2	258 092	764,7	15,2
c) Sünnitused— <i>Accouchements</i>					
1926	205	2,3 ³⁾	10 194	81,1 ³⁾	34,6
1925	278	2,4	9 032	79,3	32,5
1924	308	2,9	9 793	90,6	31,8
1923	289	2,3	9 228	74,6	31,9

Tabellandmeist näeme, et üle 10% kindlustatuist haigustuvad tööõnnetuste ja veidi alla poole kindlustatuist haigustuvad puht füsioloogiliste tervisrikete tagajärjel. Peale selle veidi üle 2% haigustub naiskindlustatuist sünnituse puhul. Seega on haigekassadel vaja anda aastas rahalist toetust ehk rahalist toetust ja ravimist korraga umbes 20 tuhande inimesele, mis paneb haigekassade peale suured kohustused.

Tööõnnetuste arv näitab ka 1926 a. järjekindlat kestvat kasvu. Nii, tõusis haiguste vastu kindlustatute seas ka töövõime kaotusega vigas-

¹⁾ Puuduvad Eida pere ühishaigekassa andmed.
²⁾ Kindlustatute keskmise arvu alusel—*Suivant le nombre moyen des assurés.*
³⁾ Nais-kindlustatute arvu alusel—*Suivant le nombre des assurés.*

tatute arv 11,7% pealt (1925) 12,5% peale kindlustatute üldarvust. Näib, et 1926 a. tööõnnetuste tagajärjel tekkinud vigastused on olnud tõsisemad kui eelmisel aastal, sest vigastatute keskmine ravimise kestus on tõusnud 7,1% võrra—16,2 päeva pealt 17,4 päeva peale.

Haigustumise sageduse andmed on väga ebastabiilsed. Registreeritud haigusjuhtude arv tõuseb 1925 a. 53,3% peale ja langeb 1926 a. jälle 46,4% peale 100 kindlustatu kohta, mis võrdne 1924 a. haigustumise sagedusele. Püsivam on aga, loomulikult, keskmine haiguste ravimise kestus. Arvudes peegeldub haigustumise sageduse liikumine on tunduvalt tingitud haigekassade korraldusist kindlustatuile arstiabi andmise alal. Kõne alla tuleb jälle Tallinna ühishaigekassa. Haigustumise sageduse tõus 1925 a. ja langus 1926 a. sünnib peamiselt nimetatud haigekassa kindlustatute arvel.

1925 a. esimesel poolel ja kogu 1926 a. oli haigusjuhte Tallinna ühishaigekassas umbes 300—350 ümber kuus, 1925 a. teisel poolel aga kuu kohta umbes 2 korda rohkem. Seda tingis suvikuil, mil kassaliigete ravimine polnud veel haigekassa käes, intensiivne suvipuhkuse kasutamine vabriku arstide loal tervise parandamise otstarbel. Sügiskuil aga, mil kassaliigete ravimine võeti haigekassa kätte, tõstis haigusjuhtude arvu eriti ohtvalt arstiabi kasutamine. Järgneval suvel—1926 a.—anti ses haigekassas suvipuhkust tervise parandamiseks juba haigekassa poolt moodustatud arstliku komisjoni poolt, milline on toimunud, nagu näitavad andmed, kaugelt tagasihoidlikumalt, kui vabrikute arstid.

Sellest võime järeldada, et need haigustumise sageduse arvud ei räägi ei tööliskonna tervishoidliku seisukorra paranemise poolt 1926 a., ega selle vastu.

Sündivus on kassaliigete naistööliste hulgas väga madal—ainult 2,3 sündi 100 naiskindlustatu kohta—ja selle liikumine alanemise poole on ühflane üldise sündivuse liikumise tendentsiga.

Üleriiklikult oli 1926 a. 1000 elaniku kohta 17,9 elusalt-sündi 18,3 vastu 1925 a. Naistööliste seas on aga sündivus ümmarguselt kolmekordselt madalam üldisest sündivusest.

Kindlustatute surevus—Mortaliité des assurés.

8.	Surnajuhtude arv Nombre des cas de décès		Üldine surevus 1000 elan. kohta Mortaliité générale par 1000 habitants
	Üldarv Nombre total	Iga 1000 kindlustatu kohta Par 1000 assurés	
1920	272	7,3	16,2
1925	271	7,9	14,9
1924	240	7,1	15,2
1923	265	7,9	15,2

Haigekassaliigete surevus on 1926 a. langenud 0,6% võrra. Samal ajal on aga üldine

Surnajuhtude kindlustatute soo ja vanuse järgi 1923—26. Cas de mort parmi les assurés d'après le sexe et l'âge 1923—26.

9.	1926			1925			% % Keskmine 1923—25 Moyenne de 1923—25		
	M.	N.	Kokku	M.	P.	Tolud	M.	N.	Kokku
15—17 a.	1	3	4	0,6	4,7	1,5	1,9	2,9	2,1
18—20 "	10	3	13	4,9	4,7	4,8	3,7	9,3	4,7
21—25 "	7	12	19	3,1	14,7	7,1	4,9	9,3	5,7
26—30 "	10	10	20	7,8	15,7	9,7	6,2	12,1	7,5
31—35 "	15	5	20	7,3	7,8	7,5	7,7	10,0	8,1
36—40 "	12	5	17	5,9	7,8	6,3	9,1	11,4	9,6
41—45 "	20	5	25	9,8	7,8	9,3	10,4	12,9	10,8
46—50 "	28	7	35	13,7	10,9	13,1	12,1	9,3	11,6
51—55 "	22	4	26	10,8	6,3	9,7	10,9	7,1	10,2
56—60 "	23	3	26	11,3	4,7	9,7	10,1	6,4	9,4
Üle 60 a. — Plus de 60 a.	50	7	57	24,5	10,9	21,3	23,0	9,3	20,5
Teadmata — Inconnu .	3	1	4	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	207	65	272	100	100	100	100	100	100

surevus 1926 a. 1,3% võrra tõusnud, mida tingis 1926 a. taudide tõttu—peamiselt sarlakid (scarlatina)—suuresti tõusnud laste surevus. Haigekassaliigete seas on surevus ümmarguselt kaks korda, 1926 a. enamigi, üldisest surevusest madalam. See on mõistetav, kui peame mees, et kassaliigete vanuslik koosseis on tunduvalt erinev rahva üldisest vanuslikust koosseisust. Kassaliigete hulgas puuduvad lapsed ja raugad, kelle hulgas surevus suur. Peale selle tervishoidlikult töölistkond on valitud kompleks. Tööline võetakse tööle alles siis, kui ta on vabriku arsti poolt tunnustatud terveks. Haigekassaliigete surevust vähendab veel kassaliigete kassa alt väljaarvamise, kelle haigus on kestnud kuni 6 kuud.

4. Haigekassade tulud. Haigekassade kaudu teostatav abiandmist haiguse puhul kassaliikmeile ja nende perekonnile.

Neis haigekassades, kus peale kassaliigete perekondade ravitsetakse ka kassaliikmeid endid, kassaliigete ja nende perekondade kindlustamine haiguse vastu on täielikult haigekassa enese käes. Seal kassaliikmed saavad haiguse, samuti tööõnnetustest tekkinud vigastuste puhul peale rahalise abiraha haiguspäevade eest, nn. haigusabiraha, ka ravimist. Peale selle kindlustatute perekonnad saavad neis haigekassades üldises korras ravimist ja rahalist toetust sünnituse ja surma puhul.

Neis haigekassades aga, kus kassaliigete ravimist pole, haigekassad annavad kassaliikmeile ainult haigusabiraha haiguspäevade eest ja nende perekonnile abi naturaas arstiabi ja arstirohtude näol. Rahalist abi saavad perekonnaliikmed ainult surma ehk sünnituse puhul. Neile haigekassadele kuuluvate kassaliigete ravimine on ettevõtte käes. Harukordadel ja üsna tähtsusetu määral neis kassades antakse kassaliikmeile ka arstiabi. Näiteks, võimaldatakse neile hammaste ravimist haigekassa kulus, kui seda võimaldab kassa rahaline seisukord, ilma et haigekassad ise just seks otstarbeks sissetulekuid saaks.

Haigekassad maksavad kassaliikmele haigusabiraha, ravitsevad kassaliigete perekondi ning annavad rahalist toetust sünnituse ja surma puhul kassaliikmele ja nende perekonnile kassa tegevuskapitalist. Selle kujundavad tavaliselt 2%-sed töölise liikmemaksud nende teenistusest ja sellele võrdses ettevõtjate sissemaksud. Kassaliigete ravimiseks on aga seaduses nähtud ette eriline ravimiskapital, kuhu ettevõtjad maksavad

2% tööliste teenistusest, kui haigekassa on enese peale võlnud täieliku tööliste ravimise. Sest kapitalist ei või haigekassad teha kulusid muiks otstarbekaks, küll võib aga tarviduse korral ravimiskulude kahteks kasutada tegevus- ja tagavarakapitali summe.

Ülevaate haigekassade sissetulekuist annavad järgnevad tabelid:

Haigekassade aastased sissetulekud (Ekr).
Recettes annuelles des caisses-mutualité (En Ekr).

10.	Sissetuleku üldsumma Montant des revenus	Sissetulek ühe kindlustatu kohta Revenu par assuré
1926	1 492 619	40,3
1925	1 155 050	33,5
1924	854 151	26,3
1923	905 905	27,1
1922	601 218	24,4
1921	328 031	16,8

Keskmine sissetulek ja liikmemaks ühe kindlustatu kohta (Ekr).
Moyenne des revenus et du prix de cotisation par assuré (Ekr).

11.	Keskmine üldine sissetulek kindlustatu kohta Moyenne des revenus totaux par assuré		Keskmine liikmemaks kindlustatu kohta Moyenne du prix de cotisation par assuré	
	Ühishaigekassades	Üksikute ettevõtete haigekassades	Caisses communes	Caisses des entreprises
1926	48,1	22,2	13,6	8,3
1925	38,6	20,9	13,7	8,1
1924	29,9	18,6	11,8	7,7
1923	32,2	19,2	12,7	7,6

Haigekassad said 1926 a. kassaliigete liikmemaksudena ja ettevõtjate juuremaksudena tegevus- ja ravimiskapitali arvele kokku ümmarguselt 1,5 miljonit *kr* ehk ühe kindlustatu kohta veidi üle 40 *kr*. Ühes kassaliigete ravimise laienemisega on sissetuleku üldsumma ühe kindlustatu kohta tõusnud 1926 a. 19,8% võrra.

Absoluutarvudes sissetuleku üldsumma tõusis 1926 a. keskmiselt ühe kindlustatu kohta 40,3 *kr* peale 33,5 *kr* pealt 1925 a. Kuid sissetulekud kindlustatute liikmemaksudest, järjekult ka ettevõtjate juuremaksudest tegevuskapitali arvele on ühishaigekassades 0,8% võrra vähenenud. Üksikute ettevõtete haigekassades on aga sissetulek kassaliigete liikmemaksudest, arvatult keskmiselt ühe kassaliikme kohta, ligemele 2% võrra tõusnud.

Haigekassade sissetulekud on otsekoheselt tingitud tööliste teenistuse suurusest, sest kassaliigete liikmemaksud, samuti kõik ettevõtjate juuremaksud arvatakse protsendiliselt tööliste teenistusele. Tekstiiltöölisel, kes kuuluvad rõhuvas enamikus üksikute ettevõtete haigekassade alla, tõusis 1926 a. teenistuse nimiväärtus ühes naturaaltasudega 2,8% võrra, ja see tõstis ühtlasi kassaliigete liikmemaksu üksikute ettevõtete haigekassades. Tõusu vahe on arvatavasti tekkinud naturaaltasude arvestuse erinevusest palgastatistikas ja haigekassadele deklareeritavais tööliste teenistuse summas.

Haigekassaliigete liikmemaksu langust ühishaigekassades mõjutas üldine teenistuse nimiväärtuse langus tööstuses, mis võrdus 1926 a. eelmise aastaga võrreldes 1,4%-le.

Kassaliigete liikmemaks on ühishaigekassades olnud kogu aeg kõrgem kui üksikute ettevõtete haigekassades, kus haiguste vastu kindlustatud odavam tööjõud—rõhuvas enamuses tekstiiltöölised, tunduva naiste ülekaaluga. Nii 1926 a. oli liikmemaks aasta kohta ühishaigekassades keskmiselt 13,6 *kr*, üksikute ettevõtete haigekassades aga 8,3 *kr* ühe liikme kohta, mis annab vahe ühishaigekassade kasuks 5,3 *kr* ehk ümmarguselt 65%.

Sissetulekute jaotus allikate järgi (Ekr)—Répartition des revenus (en Ekr).

12.		1926	1925	1924	1923	
Kindlustatute sissemaksud Montant des cotisations des assurés	{	Üldsumma—Montant ¹⁾	444 854	404 606	352 246	361 054
		Kindlustatu kohta—Montant par assuré	12,0	11,8	10,5	10,8
Ettevõtjate sissemaksud Montant des cotisations des entrepreneurs	{	Üldsumma—Montant ¹⁾	467 660	419 681	409 646	430 522
		Kindlustatu kohta—Montant par assuré	12,6	12,2	12,2	12,0
Müüd sissetulekud Autres revenus	{	Üldsumma Montant	293 739
		Sissetulek kassaliikmete ravimiskapitali arvele—Recettes de l'assistance médicale				
		Kindlustusühisuste tagasimaksud—Reversement de la part des sociétés d'assurance				
		Muud—Autres				
		Kokku—Total				
		580 075	330 763	122 259	114 329	
		15,7	9,6	3,6	3,4	

Tähtsamaks sissetuleku allikaiks on haigekassadel kindlustatute liikmemaksud ja ettevõtjate sissemaksud haigekassade tegevus- ja ravimiskapitali arvele.

1926 a. said 31 haigekassat 445 tuh. *kr* kassaliigete liikmemaksu—keskmiselt ühe liikme kohta 12,0 *kr* ja 468 tuh. *kr* ettevõtjate sissemaksu tegevuskapitali arvele—12,6 *kr* kassa-

¹⁾ Arvatud kaasa ettevõtjail haigekassadele võlgnevad liikmemaksu summad.

liikme kohta. Peale selle ettevõtjad maksid haigekassadele kassaliigete ravimiskapitali arvele üldsummas 294 tuh. *kr.* Tööõnnetuste vastu tööliste kindlustusühisusilt said haigekassad 1926 a. tööõnnetusel vigastatute haiguspäevade eest abirahade ja osa vigastatute ravimiskulude katteks 173 tuh. *kr.* Kõik sissetuleku allikad näitavad ka 1926 a., nagu eelmisel aastal, kiiret tõusu, mis tingitud on eeskätt kassaliigete arvulisest tõusust ja kassaliigete ravimise laienemisest haigekassades.

Haigekassade aastase sissetuleku üldsummast andsid kassaliigete liikmemaksud 29,8%, ettevõtjate sissemaksud tegevus- ja ravimiskapitali arvele 51,0% ja muud tulud ühes kindlustusühisuste tagasimaksudega 19,2%.

Ettevõtjate sissemaksud tegevuskapitali arvele, mis peavad olema võrdsed kassaliigete liikmemaksule, ületasid 1926 a. liikmemakse 5,1% võrra, sest tööliste liikmemaksud, kes on teeninud alla $\frac{2}{3}$ lihttöölise päevapalga, jäävad ka ettevõtjate kanda. Kogusummas maksid ettevõtjad tegevuskapitali arvele rohkem, kui töölisel 23 tuh. *kr.* võrra.

5. Haigekassade kulud Rahaline läbikäik, arvatud keskmiselt ühe kindlustatu kohta, on ühishaigekassades ligikorda 100% võrra suurem kui üksikute ettevõtete haigekassades. 1926 oli ühe kindlustatu kohta ravimiskulud ja rahalised toetused ühishaigekassades 40,4 *kr.*; muis haigekassades ainult 20,7 *kr.* Ühishaigekassade kulusumme tõstavad kõrgele ravimiskulud, sest enam kui $\frac{4}{5}$ ühishaigekassade liigete ravimine oli 1923 a. kassade käes. Muis haigekassades on aga igal pool kassaliigete ravimine ettevõtete käes.

Keskmine kulu kindlustatu kohta (Ekr).
Dépense moyenne par assuré (en Ekr).

13.	Ühishaigekassad Caisses communes	Üksikute ettevõtete haigekassad Caisses des entreprises
1926	40,4	20,7
1925	39,7	19,4
1924	27,5	17,5
1923	29,4	17,3

1926 a. tõusid kulud kõigis kassades; nii, ühishaigekassades 1,8% ja muis haigekassades 6,5% võrra keskmiselt ühe kassaliikme kohta.

Sellele vaatamata, et ühiskassades kulud ravimiskapitali arves tõusid 74,5% võrra, on kulude üldsumma tõusnud keskmiselt kindlustatu kohta vaevalt 2% võrra. Tähendab, on vähenenud muud kulud—abirahad ja kindlustatute perekondade ravimiskulud.

Üldsummas kassaliigete ja nende perekondade rahalised toetused, s.o. kassaliigete haigus-

abirahad ja nende perekonnaliigete rahalised toetused sünnituse ja surma puhul, on ühes kindlustatute arvu kasvuga tõusnud 3,5% võrra. Kuid arvatult keskmiselt ühe kindlustatu kohta on rahaline toetus langenud 14,5 *kr.* pealt (1925 a.) 14,0 *kr.* peale (1926 a.) ehk 3,9%.

Tähtsam osa haigekassades kindlustatuile ja nende perekonnale antavaist rahalistest toetustest—kassaliigete haigusabiraha—, mis täidab töölisil haiguspäevadel palga aset, on langenud 1926 a. 4,6% võrra, kuna ta kindlustatute üldarvu ligemale 8%-lise tõusu juures, loomulikult, umbes samas vahekorras oleks pidanud tõusma.

Toetus rahas ja naturas (Ekr).
Prestations en espèces et en nature (en Ekr).

14.	Kassaliikmele Ar assurés	Kassaliigete perekonnaliik- mele—Ar membres de fa- milie d. assurés	Kokku Total	Ühe kindlustatu kohta Par assuré	Suhte kindlus- tuse ühikakes- musele % Au coût total en %
a) Rahalised toetused—Prestations en espèces					
1926	495 776	21 326	517 102	14,0	40,5
1925	478 481	19 908	498 389	14,5	44,4
1924	404 792	20 614	425 406	12,6	52,0
1923	458 365	22 242	480 607	14,4	57,0
b) Naturaaltoetused—Prestations en nature					
1926	411 890	231 087	642 977	17,4	50,4
1925	236 084	273 044	509 128	14,8	45,4
1924	90 489	231 311	321 800	9,6	39,4
1923	65 615	211 326	276 941	8,3	33,3

Kassaliikme haigusabiraha norm on tavaliselt $\frac{2}{3}$ tema keskmisest teenistusest. Kassaliikmeid ravitsevad haigekassad annavad aga oma liikmeile haigemajades ravimise korral haigusabiraha alandatud määral— $\frac{1}{2}$ kuni $\frac{1}{3}$ keskmisest teenistusest, kuna teistes haigekassades haigusabiraha maksetakse alati täiel määral. Selletõttu ühishaigekassades, kus kassaliikmed saavad ravimist enamjaolt haigekassa kaudu, on väljamaksetud haigusabiraha, arvatult keskmiselt ühe kassaliikme kohta, vähem, kui üksikute ettevõtete haigekassades.

Haigekassaliigete haigusabiraha oli 1926 a. ühishaigekassades 8,3 *kr.* ja muis haigekassades 9,5 *kr.* eelmisel aastal vastavalt 10,7 *kr.* ja 11,5 *kr.* keskmiselt ühe kindlustatu kohta. Siit näeme, et haigusabiraha üksikute ettevõtete haigekassades, kus kassaliigete teenistus isegi madalam kui ühishaigekassades, ületab ühishaigekassade haigusabiraha—arvatud keskmiselt kassaliikme kohta—1925 a. ligi 7% ja 1926 a. ligi 13% võrra. Aga siit näeme ühlasi, et haigusabiraha keskmiselt ühe kindlustatu kohta on vähenenud mõlemat liiki haigekassades. Kuid ühishaigekassades haigusabiraha on vähenenud palju rohkem—22,6% võrra, 17% vastu muis haigekassades—, mis on peamiselt tingitud haigusabirahade kärpimisega ühishaigekassades ravimiskapitali puudujäägi katteks.

Toetused naturas, s. o. kassaliigete ja nende perekondade ravimise ja arstiabi kulud on 1926 a. peamiselt Tallinna ühishaigekassa ravimiskulude suurenemise tõttu üldsummas 26,3% ehk keskmiselt ühe kindlustatu kohta 17,1% võrra tõusnud. Selle järeltul on ka naturaaltöetuste osaline tähtsus, mille all on mõeldud arstiabi ja ravimine, kindlustuse üldmaksumusest tõusnud 50,4% peale 45,1% pealt (1925 a.) ja toetused rahas vastavalt vähenenud.

Ent kassaliigete ja nende perekondade ravimiskulude liikumises näeme vastupidiseid tendentse. Samal ajal, kui kassaliigete ravimiskulud on tõusnud 1926 a. 74,5% võrra ravitavate arvu suurenemise tõttu, vähenesid nende perekondade ravimiskulud, kus ravitavate arvu vähenemiseks objektiivselt põhjusi polnud, 15,1% võrra. Kassaliigete ravimine on sündinud osalt nende perekonnaliigete ravimissummade ja kassaliigete haigusabirahade arvel.

Rahalise toetuse jaotus toetuse iseloomu järgi (Ekr) — Répartition des prestations en espèces d'après leur nature (en Ekr.)

		1926	1925	1924	1923
15.					
Kassaliigete toetused Prestations aux assurés	Haigusabiraha—Indemnité de maladie	320 151	335 671	290 065	338 941
	Matusabiraha—Indemnité d'enterrement	16 472	15 707	12 942	14 725
	Sünnituseabiraha—Indemnité d'accouchement	13 336	12 299	12 104	9 703
	Kokku — Total	349 962	363 677	315 111	363 369
Perekonnaliigete toetused Prestat. aux membres de famille des assur.	Tööõnnetuste puhul—Indemnité d'accidents	145 811	114 804	89 681	94 996
	Matusabiraha—Indemnité d'enterrement	12 592	12 770	13 123	14 438
	Sünnituseabiraha—Indemnité d'accouchement	8 734	7 138	7 491	7 804
	Kokku — Total	21 326	19 908	20 614	22 242

6. Kassaliigete ravimiskapitali tulud ja kulud.
Recettes et dépenses pour l'assistance médicale.

Haigekassade korraldusel haigekassaliigete ravimise küsimus on praegu teravamaid küsimusi haigekassade elus. Ta on tekitanud palju pahameelt ja kutsunud välja mitmekordselt konflikte haigekassade ja arstkonna vahel. Seepärast on eriti tähtis valgustada, milliseis materjalseis tingimusi sün-

nib kassaliigete ravimine haigekassade korraldusel.

1926 a. oli haigekassaliigete ravimine haigekassa enese käes seitsmes haigekassas (v. tab. 16). Neis haigekassades oli 1926 a. keskmiselt üle 21 tuhande liikme, mis teeb välja kassaliigete üldarvust (37.064) 56,9%. S. o. enam kui pool haigekassaliikmeid on haigekassade ravitseda.

Kassaliigete ravimiskapitali tulud ja kulud 1926 a. (Ekr) — Recettes et dépenses de l'assistance médicale en 1926 (Ekr.)

16.	Tulud—Recettes		Kulud—Dépenses		Puudujäägi (kaetud tagavara kapitalist)—Déficit (comblié de capital—taux de réserves)	Puudujäägi % % de déficit	Kulu keskmiselt ühe kassaliikme kohta—Moyenne de dépenses par assuré			
	Ettevõtjate sissemaks Montant des cotisations des entrepreneurs	Apteek. ja haigemajadelt saadud hinna alan. Rabais des apothécs. et des hôpitaux	Kokku Total	Brutto Bruttes			Netto Nettes	Brutto Bruttes	Netto Nettes	
Tallinna ühishaigekassa	197 442	43 140	240 582	308 390	265 250	67 808	34,3	25,6	22,9	19,7
Võru-Petseri "	4 507	448	4 955	5 467	5 019	512	11,3	10,2	11,7	10,7
Tartu "	49 808	531	50 339	74 731	74 200	24 392	49,0	32,9	19,9	19,7
Tallinna linna ettevõtjate haigekassa	11 055	2 026	13 081	14 025	11 993	344	2,9	2,8	22,5	19,2
Rakvere ühishaigekassa	8 765	2 676	11 441	19 035	11 259	2 494	23,5	22,2	17,5	14,2
Narva "	10 871	—	10 871	25 685	25 685	8 814	52,2	34,3	15,1	15,1
Valga "	4 701	—	4 701	5 877	5 877	1 176	25,1	20,1	13,9	13,9
Kokku—Total	293 749	48 821	342 570	448 110	399 289	105 540	35,9	26,4	21,1	18,8

Need haigekassad said tulu oma liigete ravimiseks ettevõtjate 2%-st sissemaksudest üldsummas 294 tuh. kr. Haigekassade eneste kassaliigete ravimise netto-kulud (bruttost arvatud maha apteekidelt ja haigemajadelt saadud hinnaalandus) olid aga samal ajal 399 tuh. kr. Terve aasta kohta tuli omi liikmeid ravivail haigekassadel võtta

tagavarakapitalist ravimiskapitali puudujäägi katteks 105 tuh. kr. See teeb kassaliigete netto-ravimiskulude üldsummast 26,1%.

Brutto-kulude summast (448 tuh. kr) ettevõtjate sissemaksud, ravimiskapitali arvele, teevad ainult 65,6%, mis annab selle arvestuse juures puudujäägi üle 154 tuh. kr aastas.

Haigekassad katavad ravimiskapitali puudujäägi tagavarakapitali summadega. Ent tagavarakapitalide kogumine sünnib osalt täiesti ebanormaalsel teel. Ravimiskapitali puudujääk oleks varsti neelanud kõik varemalt kogutud tagavarakapitalid, milliseid oli 1925 a. lõpuks veidi üle 233 tuh. kr, poleks haigekassad juba varakult mitte otsinud mujalt allikaid oodatava puudujäägi katteks. Eelpool juba nägime, et meie suurim haigekassa — Tallinna ühishaigekassa — võttes kassaliigete ravimise enese peale, sattus väga hädalohtlikule teele. Enam kui 4,5 tuhandelt kindlustatute perekonnaliikmelt võeti ära arstiabi saamise õigused, ja kärbitud on ka kassaliikmeil terviseparandamise võimalused, mille tagajärjel on vähenenud kassaliigete haigusabiraha summad. See hoiab tagasi ka ravimiskulusid, mis nii kui nii käitvad haigekassale üle jõu.

Üldiselt ravimiskapitali puudujääk tegi 1926 a. netto-kulusummast 26,4%. Haigekassade juuremaks ravimiskapitalile on üksikuis haigekassades väga erinev, mille põhjust andmete puudusel raske on ette tuua. Kõige vähem on maksanud juure Tallinna linna ettevõtete haigekassa — ligi 3% — ja Võru-Petseri ühishaigekassa — 10,2% netto-kulusummast. Aga Tartu ja Narva ühishaigekassad on maksaud juurde ümmarguselt 1/3 netto-kulusummast, Rakvere ja Valga ühishaigekassade juurdemaks on võrdlemisi ligidane Tallinna ühishaigekassa omale — 1/4 kuni 1/5 netto-kulusummast.

Ravimiskalliduse suhtes, arvates kulud keskmiselt ühe kindlustatu kohta, võime kassaliikmeid ravivad haigekassad jaotada kolme rühma. Kõige odavamalt on saanud läbi Võru-Petseri ühishaigekassa, kus ravimiskulu oli kindlustatu kohta 10,7 kr aastas. Temale järgnevad kesk-

mise kuluga kassad — Rakvere, Narva ja Valga, — kus kulutati kassaliigete ravimiseks keskmiselt ligikorda 14 — 15 kr aastas. Haripunktil — üle 19 kr kassaliikme kohta aastas — on ravimiskulud suurimais haigekassades — Tallinna. Tartu ühishaigekassas ja ka Tallinna linna ettevõtete haigekassas. Üldiselt kassaliigete ravimiskulusid oli keskmiselt ühe kindlustatu kohta 18,8 kr aastas.

Ravimiskulude erinevus haigekassades on tingitud arstiabi ja haigemajades ravimistasu normide erinevusest üksikuis linnas. Provintsi linnas on arstide tasu ja ka ravimiskulud madalamad, kui, näiteks, Tallinnas. Tartu ühishaigekassas peaks küll ravimiskulud, võrreldes Tallinna ühishaigekassaga, madalamad olema, sest seal on ravimiskulud tunduvalt madalamad kui Tallinnas. Arvatavasti ravimiskulude üldsumma tõstab seal kõrgele haigete transporteerimise kulud. Paljud Tartu ühishaigekassa liikmed asuvad maal, nende ravimine sünnib aga enamjaolt, eriti raskete haiguste puhul, Tartus.

7. Haigekassade valitsemise kulud.

Dépenses d'administration.

Haigekassade valitsemise ehk kõrvakulud on tõusnud 1926 a. üldsummas ligi 117 tuh. kr peale, moodustades haiguskindlustuse üldmaksumuselt 9,2%. Neid kulusid oli eelmisel aastal 114 tuh. kr (10,2% kulude üldsummast).

Haigekassade kõrvakulud (Ekr) — *Dépenses accessoires (en Ekr).*

17.	Üldsumma — <i>Montant</i>	% haiguskindlustuse üldkuludest <i>Au total des dépenses %</i>
1926	116 850	9,2
1925	114 040	10,2
1924	70 431	8,6
1923	72 965	8,8

Haigekassade kõrvakulude jaotus 1926 a. (keskmised kindlustatu kohta Ekr). *Répartition des dépenses accessoires en 1926 (moyennes par assuré en Ekr).*

18.	Ühishaigekassad	Üksikute ettevõtete haigekassad	% %	
			<i>Caissees communes</i>	<i>Caissees des entreprises</i>
Teenijate palgad — <i>Salaires des employés des caisses</i>	1,80	1,13	55,4	51,0
Kantselari kulud — <i>Dépenses de la chancellerie</i>	0,20	0,09	6,2	4,1
Juhatuse ja revisjonkomisjonil tasu — <i>Rémunération de la direction et de la commission de révision</i>	0,30	0,40	9,2	18,3
Korteri-, kütte- ja valgustuskulud — <i>Loyer, chauffage et éclairage</i>	0,20	0,05	6,2	2,3
Haigekassade liidu liiknemaks — <i>Versus ments pour l'Union des caisses-maladie</i>	0,17	0,05	5,2	2,3
Inventari soetus- ja korrashoitukulud — <i>Mobilier et entretien</i>	0,11	0,14	3,4	6,4
Muud — <i>Autres</i>	0,37	0,33	14,4	15,0
Kokku — Total	3,25	2,19	100	100

Haigekassa valitsemise kulude mõttes üksikute ettevõtete haigekassad on kaugelt soodsamais tingimuses kui ühishaigekassad. Valitsemise kulude üldsumma keskmiselt kindlustatu

kohta oli 1926 a. ühishaigekassades umbes 33% võrra suurem, kui teisis haigekassades. Kõrgemad on ühishaigekassades kassa teenijate palgakulud, arvates kulud keskmiselt kassaliikme

kohta, (59,2%) kantselei-(122%), kassa kantselei ruumide kulud (300%) jne. Ka haigekassade liidu liikmemaksu, mis kõrvalkulude hulka arvatud, maksid ühishaigekassad tunduvalt rohkem.

Üksikute ettevõtete haigekassad asuvad peale erandite sama ettevõtte kontori ruumes, mis tunduvalt kergendab nende asjaajamist. Neil on teatud osas ettevõttega ühine raamatupidamine, kirj vahetus ettevõttega langeb hoopis ära. See võimaldab neile teha kokkuvõidu kassaametnike palkade ja kantselei kulude arvel.

Ühishaigekassadel aga, mis on täiesti eraldatud nende alla kuuluvaist ettevõttest, on asjaajamine palju suurem. Iga kuu nad peavad koguma ettevõttest vähemalt kaks korda, mõnedel ettevõttest koguni neli korda, andmeid eraldi iga kassaliikme teenistusest. Neid vajab kassa haigustunud kassaliikmele haigusabiraha väljaarvamiseks. See on üks suurim osa ühishaigekassade asjaajamisest. Üksikute ettevõtete haigekassad neid andmeid aga ei vaja, kuna nad haigekassal igal silmapilgul ettevõtte palgarve raamatust kättesaadavad on.

8. Haigekassade tagavarakapitalid

Réserves.

näitavad 1926 a. erakordset tõusu. Need ulatusid 1926 a. lõpul

üle 385 tuh *kr*, mis annab juurdeksvu 1926 a. kohta ümmarguselt 15,2 tuh *kr* ehk 65%. Aga haigekassade tagavarakapitalid oleks võinud kasvada veel rohkem, poleks haigekassad mitte sunnitud olnud tegema tagavarakapitalist juurdeksu kassaliigete ravimiskapitalile.

Haigekassade tagavarakapitalid (aasta lõpul, *Ekr*).
Réserves des caisses-maladie (à la fin de l'année, en Ekr).

19.	Üldsumma	Ühekindlustatu kohta	% (1921 = 100)	
			Montant	Par assuré
1926	385 473	11,22	626	375
1925	233 499	6,66	379	222
1924	225 968	7,57	306	252

Tagavarakapitalide juurdeksu oli eriti soodne ühishaigekassades. Neis tõusid tagavarakapitalid 151 tuh. *kr* pealt (1926 a. aasta algul) aasta lõpuks 294 tuh. *kr* peale ehk 95,4%. Samal ajal kasvasid tagavarakapitalid üksikute ettevõtete haigekassades ainult 6,6% võrra, tõustes aasta lõpuks üldsummas 91 tuh. *kr* peale.

Keskmiselt kindlustatu kohta oli tagavarakapitale 1926 a. algul 6,7 *kr*, aasta lõpul 11,2 *kr*.

9. Haigekassade varandused.

Patrimoine des caisses-maladie.

Ühes hoogsa tagavarakapitalide kasvuga on tõusnud haigekas-

sade varandused. Neist annab ülevaatliku pildi aasta lõpuks arvete seisus andmeil kokkuseatud tabel:

Haigekassade varandused (aasta lõpul *Ekr*)—*Patrimoine des caisses-maladie (situation à la fin de l'année en Ekr).*

20.		1926	1925	1924	1923
Varanduse liigid <i>Répartition du patrimoine des caisses-maladies en catégories</i>	Kassa sularaha— <i>En caisse</i>	19 730	32 200	23 436	27 437
	Hoiul pankades— <i>Comptes des banques</i>	229 000	133 484	138 044	104 526
	9% väärtpaberid— <i>Valeurs</i>	4 551	4 582	1 071	628
	Kinnis- ja vallasvara— <i>Mobilier et immeubles</i>	115 732	93 929	25 103	5 967
	Võlgnikud— <i>Créanciers</i>	144 058	25 457	50 272	61 566
	Muud— <i>Autres</i>	397	2 147	2 793	1 181
	Kokku— <i>Total</i>	513 468	291 808	240 719	201 308
Keskmine kindlustatu kohta— <i>Moyenne par assuré</i>	13,9	8,5	7,2	6,0	

Haiguskindlustuse kohta ennem Keskbüroo väljaandets Ilmunud artiklid:

Haigekassad ja nende liikmed 1926—27 a., R. Sõrmus, Eesti Statistika 1928 a., lhk. 418—421.

Haiguskindlustus 1919—25 a., H. Reiman, Eesti Statistika 1927 a., lhk. 375—383.

Briväljaanne: Tervishoid Eestis, seeria Eesti Demograafia v. III.

NAKKUSHAIGUSED 1927 a. — MALADIES CONTAGIEUSES en 1927.

Sunduslikult teadustatavaid nakkushaigusi registreeriti 1927 a. 10 072, seega 497 juhu võrra rohkem, kui eelmisel aastal (9 575).

Enam kui poole nakkushaiguste üldarvust moodustavad sarlakid (5 342), missugused sel aastal taudina levisid. Sarlakite kõrval esinevad

Sunduslikult registreeritud nakkushaigused 1927 a.—Maladies contagieuses soumisses à l'enregistrement obligatoire en 1927.

1.	Kõhutüüfus <i>Typhus abdominalis</i>		Paratüüfus— <i>Paratyphus</i>		Plekitüüfus <i>Typhus exanthematicus</i>		Korduv palavik <i>Febris recurrens</i>		Soopalavik— <i>Malaria</i>		Rõuged— <i>Variola</i>		Leetrid— <i>Morbilli</i>		Sarlakid— <i>Scarlatina</i>		Difteeria— <i>Diphtheria</i>		Verine kõhutõbi <i>Dysentaria</i>		Pidalitõbi— <i>Lepra</i>		Unehaigus <i>Entecephaliitis tetanarica</i>		Epidemiline ajukelme meningiit— <i>Meningiitis cerebrospinalis epidemica</i>		Silmamarjad— <i>Trachoma</i>		Kokku— <i>Total</i>					
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	K.					
Linnad																																		
<i>Villes</i>	206	226	42	56									531	473	983	1046	70	75					3	1			2	2	29	30	1871	1909	3780	
Tallinn	139	147	29	35									28	7	368	379	37	48					1	1			1	1	17	12	621	630	1251	
Haapsalu		2											3		20	15														23	17	40		
Kuressaare		1		2									1	2															1	1	2	7	9	
Narva	14	13	1	1									28	22	103	116			2									2	1	148	155	303		
Nõmme		2	8		1										41	52	4	2												47	63	110		
Paide													2	1	13	21	1	1												16	23	39		
Paldiski		1			1										14	6														15	7	22		
Petseri													4						1											2	4	3	7	
Pärnu		8	5										14	6	63	64	8	8											1	6	11	102	95	197
Põltsamaa													5	8	4															9	9	9	18	
Rakvere		1	1	1	1								23	21	53	51	2	1											1	80	76	156		
Tapa		2		1	1								2	1	21	17	5													31	19	50		
Tartu	33	40	8	10									385	379	191	187	11	7											1	629	623	1252		
Tõrva													1		14	18															15	18	33	
Türi															16	9															16	9	25	
Valga		2		1	1								5	1	8	19	2												2	2	20	23	43	
Viljandi		2	6	1									7	4	55	88			5											66	103	169		
Võru		2	3		3								23	21	2	2														27	29	56		
Maad																																		
<i>Arrondis.</i>	99	125	21	23	8	10			1	1	3	1	3	1040	975	1585	1723	130	168			4	2	4	5	1	1	4	2	119	234	3017	3275	6922
Viru	17	23	7	2	1					1	1			127	107	262	322	30	25										3	10	448	491	939	
Järva		2	9	2	3									15	18	118	137	8	9										3	5	148	151	329	
Harju	17	27	2	2									1	2	7	3	230	254	11	14		1	2					5	10	275	316	591		
Lääne		6	5	1	4								1	8	8	156	196	8	15										4	10	183	239	422	
Saare		5	2		1									117	111	198	126	2	2				1	2				1	10	36	273	281	554	
Pärnu		12	7	4	3						1			90	88	102	126	11	10					2					1	13	22	234	258	492
Viljandi		5	4		1									80	73	206	179	25	23					1	1	1			5	5	325	286	611	
Tartu		20	16	4	7									390	406	270	290	25	40										22	34	731	793	1524	
Valga		2	1											61	50	31	20		8										2	6	96	85	181	
Võru		12	25	1										83	77	56	61	3	7										13	17	169	188	357	
Petseri		1	6			7	10							62	34	16	12	7	15	3									39	79	135	157	292	
Kokku—Total	305	351	63	79	8	10			1	1	3	1	3	1571	1448	2573	2769	200	243			4	2	7	6	1	1	6	4	148	264	4889	5184	10072

väga arvurikkalt leetrid (3 019), kuna kõiki muid nakkushaigusi palju vähemas ulatuses ette tuli. Viimastest väärrib suurimat tähelepanu kõhu soojatõve levimine (798 juhtu, paratüüfus hulka arvatud) ja difteeria (443 juhtu). Kardetavaid nakkushaigusi, nagu rõuged ja plekiline soetõbi, registreeriti vaid üksikud juhud: rõugeid 4 juhtu ja plekilist soojatõbe 18 juhtu.

Leeprahaigust, missugune meilt ikka veel kaduda ei taha, teadustati 13 juhtu, malaariat, mis meie oludes haruldaseks nähtuseks, 4 juhtu ning unehaigust ainult 2 juhtu. Trachomat ehk silmamarja haigust registreeriti 412 juhtu; üldi-

selt püsib see haigus endisel kõrgusel, kõikudes 400—500 juhu vahel aastas.

Vaadeldes nakkushaiguste levimist territooriumaalüksuste järgi näeme, et 1927 a. nakkushaiguste arv, võrreldes eelmise aastaga, on vähenenud linnades (3 730 : 5 737) ja suurenenud maades (6 292 : 3 838).

Nakkushaiguste arvu langus linnades on toimunud leetrite arvel, milliseid 1927 a. üle 2 000 juhu vähem registreeriti, kui eelmisel aastal (1 004 : 3 241). Maades aga on nakkushaiguste arvu tõus põhjustatud peaaesjalikult leetrite ja sarlakite laialdasemast levimisest (2 015 : 1 495; 3 308 : 1 365).

Nakkushaigused kuu järgi 1927 a. — Maladies contagieuses par les mois en 1927.

2.	Jaanuuar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	Septem-ber	Oktoober	November	Detsem-ber	Kokku		C. L. D. S.												
	M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.														
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.													
Typhus abdom.	16	23	7	15	24	22	12	15	12	30	29	18	21	14	60	53	41	62	13	41	28	36	9	20	305	351	656
Paratyphus	5	2	2	4	5	7	4	1	4	7	4	4	3	14	13	12	16	9	13	2	4	2	5	63	79	142	
Typhus exanth.	3	4	1	3																					1	1	18
Febris recur.	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	4
Malaria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4
Variola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4
Morbilli	140	116	236	217	155	139	153	160	308	117	304	215	80	70	17	9	5	14	11	18	27	17	25	26	1571	1148	3019
Scarlatina	352	304	345	344	315	378	350	336	261	325	170	186	110	111	77	80	67	76	114	113	153	212	256	274	2573	2769	5342
Diphtheria	22	37	26	26	20	22	10	19	11	14	11	12	2	11	11	7	18	16	24	19	15	20	21	30	200	233	413
Dysenteria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	6
Lepra	1	—	—	—	1	1	—	—	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6	13
Enceph. leth.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Mening. cer. ep.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	10
Trachoma	12	10	17	12	21	31	16	19	16	29	8	30	12	11	8	10	7	21	7	14	12	22	9	19	148	264	412
Kokku	551	499	645	663	545	604	546	552	719	822	532	562	234	226	189	174	453	206	209	249	239	313	326	374	4888	5184	10 072

Nakkushaigused vanuse järgi 1927 a. — Maladies contagieuses d'après l'âge des malades.

3.	Kuni 1 a. Moins d'1 an		1—4 a.		5—9 a.		10—14 a.		15—19 a.		20—39 a.		40—50 a.		60 ja vanem 60 a. et plus		Tead-mata In-commu		Kokku Total		Üldse Grand total		
	M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.				
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.		M.	N.
Typhus abdominalis	—	—	3	2	10	21	20	32	63	46	154	174	45	59	5	15	5	2	305	351	656		
Paratyphus	—	—	3	2	1	8	8	6	7	12	31	38	5	8	—	—	—	—	63	79	142		
Typhus exanthematicus	—	—	—	—	—	1	1	1	2	3	4	4	1	—	—	—	—	—	8	10	18		
Febris recurrens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
Malaria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
Variola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
Morbilli	31	19	285	263	451	440	535	540	130	92	120	51	2	2	—	—	—	—	17	32	1571	1148	3019
Scarlatina	37	34	823	753	867	953	509	614	152	194	106	191	9	17	—	—	—	—	10	13	2573	2769	5342
Diphtheria	11	17	86	79	53	60	25	51	8	17	11	21	4	3	—	—	—	—	2	1	200	233	413
Dysenteria	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	6
Lepra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	7	6	13
Enceph. leth.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Mening. cerebros. epid.	—	—	1	1	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	10
Trachoma	2	—	6	4	8	24	29	36	17	31	42	75	29	58	14	36	1	—	148	264	412		
Kokku	81	63	1210	1107	1393	1517	1130	1284	379	396	535	560	98	149	24	55	38	51	4888	5184	10 072		

Vanuse järgi langeb 75% nakkushaiguseist alla 15 a. eluea rühmade peale, mis ka arusaadav, kuna ülekaalus on lastehaigused—leetrid ja sarlakid. Rinnalastel on nakkushaiguseid registreeritud 146, neist peale 3, kas leetrid, sarlakid ehk difteeria.

Kuna surevust nakkushaiguseisse surmapõhjuste puuduliku ülestähendamise tõttu väga raske on kindlaks teha, peatume vaid sarlakeist põhjustatud surevuse juures.

Linnades registreeritud 2031 sarlakijuhust on surnud 173 ehk 8,5%, kusjuures kõrgeima surevusega esineb Türi (32%), Maades 3308 registreeritud sarlakihaiigest suri 252 ehk 7,6%. Siin leiame kõrgeima surevuse Võrumaal (12%), madalaima Viljandimaal (6,2%). Kuna maades on registreeritud veel 335 sarlakeist põhjustatud surmajuhtu, missuguste kohta haiguse teatelehed puuduvad, on põhjust arvata, et surevus sarlakeisse suurem on, kui seda antud arvud näitavad. Et mainitud 335 surmajuhtu enamasti ette on tulnud sarlakihaiigetena registreeritute perekondades, ei ole kahtlust nende tõelikkuses.

Surevus sarlakeisse 1927 a. — Mortalité par suite de scarlatine en 1927.

4.	Registreeritud haigus-juhude arv			Sellest surnud			Surevuse %			Sarlakeisse surnud kuid haigetea registreerin			Yondre des cas de maladies enregistrés			Dont décedés			Mortalité en %			Décédés par suite de scarlatine, sans être enreg. parmi les malades		
	Linnad	Villies	MAAD	Kokku	Linnad	Villies	Kokku	Linnad	Villies	MAAD	Kokku	Linnad	Villies	Kokku	Linnad	Villies	MAAD	Kokku	Linnad	Villies	Kokku	Linnad	Villies	MAAD
Tallinn	747	54	72	35	2	5,7	—	—	—	584	41	7,0	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Haapsalu	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Karessaare	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Narva	219	13	5,9	—	—	—	—	—	—	186	8	4,3	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Nõmme	93	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Paide	34	4	11,8	—	—	—	—	—	—	28	2	7,1	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Paldiski	20	—	10,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Petersi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Pärnu	139	18	14,0	5	—	—	—	—	—	124	18	14,5	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Põltsamaa	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Rakvere	104	13	12,5	38	4	10,5	—	—	—	66	9	13,6	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Tapa	38	4	10,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Tartu	378	36	9,5	—	—	—	—	—	—	342	36	10,0	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Tõrva	32	5	15,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Türi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Valga	27	4	14,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Viljandi	143	10	7,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Võru	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kokku-Total	2034	173	8,5	—	—	—	—	—	—	1739	136	7,8	335	—	—	—	—	—	—	—	—	—		

Nakkushaiguste kohta Eestiis enim Keskbüroo väljaandeis lünnatud artiklid ja andmed: Nakkushaigused 1925 ja 1926 a., E. Lasberg, Eesti Statistika Nr. 67 (6), 1927 a., lk. 351—353. Eriväljaanne: Tevishoid Eestiis, 1925 a. teema „Eesti Demograafia“, v. III, Tevishoidiik seisukord Eestiis 1924—26, E. Lasberg, Eesti Statistika Nr. 68 (13), 1926 a., lk. 3—5.

TOLLIMAKS ja VÄLISKAUBANDUS TOLLITARIIFI KOHASELT 1927 a.
DROITS de DOUANE et COMMERCE EXTÉRIEUR d'APRÈS le TARIF DOUANIER en 1927.

Üldsissetulek tollidest oli 1927 a. 17 582,4 tuh. kr, sellest 16 852,3 tuh. kr sisseveotollidest ja 730,1 tuh. kr väljaveotollidest. Eelmise — 1926 a. — võrreldes näitavad tollitulud 315,1 tuh. kr suurus langust, mis tingitud ligi 50% suurusel väljaveotollilangusest. Seda ei suutnud tasakaalustada isegi ligi 400 tuh. kr sisseveotollisuurinemine. Üksikasjalisemalt näitab tollitulude liikumist viimase 3 aasta jooksul, mille kohta andmed olemas, järgmine tabel:

1.	1927	1926	1925
Sisseveotoll (tuh. kr.)— <i>Droit d'importation (milliers kr.)</i>	16 852,3	16 452,5	14 703,8
Väljaveotoll (tuh. kr.)— <i>Droit d'exportation (milliers kr.)</i>	730,1	1 445	1 181
Kokku—Total	17 582,4	17 897,5	15 884,8

Sisseveotoll moodustas sisseveetud kaupade väärtusest 1927 a. 17,5%, 1926 a. — 17,3% ja 1925 a. — 15,3%, seega näitab suhe saadavate tollitulude ja kaubaväärtuse vahel tõusvat tendentsi. Suurem on vahe, kui vaatame muutusi tollimaksus ja kaubakaalus, mille järgi tolli võetakse.

2.	Sissevedu— <i>Importation</i>		Tollimaks 1000 kr. <i>Droits de douane en 1000 kr</i>	Tollimaksu % kauba väärtusest <i>Droit douanier au prix en %</i>
	Tonnides <i>En tonnes</i>	Väärtus tuh kroonides <i>Valeur en 1000 kr</i>		
1927	369 021	96 417,2	16 852,3	17,5
1926	393 004	95 569,7	16 452,5	17,2
1925	366 140	96 546,2	14 703,8	15,2

1927 a. sisseveetud kauba kvantum oli 2 881 tonni 1925 a. omast suurem; tollimaks aga 2 148,5 tuh. kr, 1926 a. oli kauba kvantum 1927 a. omast 23 983 tn. suurem, tollimaksu summa aga 399,8 tuh. kr vähem. Võttes aluseks (100) 1925 a. näeme, et sel ajal, kui sisseveetud kaubakvanti vahekorrad liikusid 100: 107: 101, tollimaksu vastavad arvud olid 100: 112: 115.

Kuna tollitariife sisseveos, peale mõne erandi, pole muudetud, oleneb selle nähtuse põhjus sisseveetavate kaupade iseloomust. Teadupärast on meil tööstus-tooresainete pealt võetav tollimaks võrdlemisi madal, kuna toiduainete ja paljude tööstusvalmisaduste, nagu tekstiil-, naha-, jne. tööstussaaduste pealt võetav toll on võrdlemisi kõrge, ning nende kaupade elavam sissevedu mõnel aastal tõstab tunduvalt tolli sissetulekuid. Selles suhtes on iseloomustav 1927 a. nagu tab. 3 näha.

3.	Kaal tonnides <i>En tonnes</i>			Väärtus 1000 kr. <i>En 1000 kr</i>			Tollimaks 1000 kr. <i>Droits de douane en 1000 kr</i>			% tolli üldsummast <i>Dr. douan. au montant total en %</i>			Tollim. % väärtusest <i>Droits douaniers au prix en %</i>		
	1927	1926	1925	1927	1926	1925	1927	1926	1925	1927	1926	1925	1927	1926	1925
Toiduained, joogid, tubak <i>Denrées aliment. boissons, tabac</i>	128 632,0	169 360,0	149 735,4	28 175,2	34 297,8	32 948,5	7 729,4	7 754,0	6 757,9	45,9	47,1	46,0	27,4	22,6	20,5
Toores- ja poolvalmisained <i>Matières premières et produits demi-ouvrés</i>	118 817,0	127 130,2	120 100,9	18 063,8	20 437,7	25 415,8	359,9	388,3	424,4	2,1	2,4	2,9	2,0	1,9	1,7
Valmis- ja poolvalmisained <i>Produits ouvrés et demi-ouvrés</i>	121 572,0	96 513,0 ¹⁾	96 303,5 ²⁾	50 142,4	40 772,5	38 167,4	8 782,9	8 310,2	7 521,4	52,0	50,5	51,1	17,5	20,4	19,7
Elusloomad (arv)— <i>Animaux vivants</i>	928	544	139	35,8	61,7	14,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku—Total	369 021	393 003,6	366 139,8	96 417,2	95 569,7	96 546,2	16 852,2	16 452,5	14 703,8	100	100	100	17,5	17,2	15,2

1927 a. saadud tollituludest andsid toiduained, joogid ja tubak 45,9%, seega vähem, kui eelmisel aastal. Samuti toores- ja poolvalmisainete

toll näitab järjekindlat langust, olles 1927 a. ainult 2,1% üldtuludest. See tolli vähenemine tundub ka loomulikuna, kui vaatleme sissevee-

¹⁾ peale selle 2 657,33 rgt. ²⁾ peale selle 1 480,7 rgt.

tud kaubahulka nii kaalu, kui ka väärtuse järgi — vastavad arvud on ka vähemad, kui kahel eelmisel aastal. Seevastu näitab tõusu, eriti tunduvalt kaalu suhtes, valmissaaduste rühm, mille pealt saadud toll ulatus 52% üldtollituludest, 1926 a. 50,5% ja 1925 a. 51,1% vastu.

Nagu näeme, koosnevad meie tollitulud 97—98% toiduainete ja tööstusvalmissaaduste pealt saadud tollidest, kuna tööstustooresainete pealt saadav toll ainult 2—3% üldtuludest välja teeb.

Kaupadeks, mis toidu-, maitseainete rühmas suuremat tulu andsid, olid:

4.	Sisseveo väärtus 1000 kr. <i>Valeur d'importation en 1000 kr</i>	Tollimaks 1000 kr. <i>Droits de douane en 1000 kr</i>	% tolliüldsummast <i>Droits douaniers au montant total en %</i>	% vastava rühma tollituludest <i>% au droit douanier des groupes corresp.</i>
Tera- ja jahvatatud viil— <i>Céréales et produits de la meunerie</i>	18 154,7	2 243,7	13,3	29,0
Joogid— <i>Boissons</i>	64,1	107,3	0,6	1,4
Tubak— <i>Tabac</i>	1 025,6	1 075,3	6,4	13,9
Muud toidu ja maitseain. — <i>Autres denrées alimentaires et coton.</i>	12 644,4	4 293,0	25,5	55,5

Nagu näeme, on suurimaks tuluandjaks selles rühmas „muud toidu- ja maitseained“, mille all on kokku võetud igasugused koloniaalkaubad, millede tollimaks andis üle 1/4 sisseveotollide üldsummast, ehk 55,5% oma rühma tollituludest. Järgmiseks suuremaiks objektiks selles rühmas on tera- ja jahvatatud viil s. o. nisu jahu ja terad, riis jne. — 13,3% ja tubak — 6,4% üldtuludest, ehk 29,0 ja 13,9% oma rühma tolli-

tuludest. Kokku andsid nimetatud toiduained, mille hulgas enam jagu esimese järgu tähtsusega massiliselt tarvitatavad ained, üle 45% üldtollituludest; ülejäänud selle rühma ainete pealt saadud toll on üsna tähtsuseta, ulatudes ainult 0,1%-ni.

Toome tähtsamad esimese järgu tarbeained veel eraldi, et selgemat pilti saada, palju riiki nende ainete pealt tolli näol sissetulekut saab.

Üksikute toidu- ja maitseainete sissevedu ja toll 1927 a.
Importation des principaux articles de consommation et droits douaniers perçus

5.	Sissevedu (tuh. kroonides) <i>Importation (en millions kr.)</i>	Toll (tuh. kr.) <i>Droit douanier (en millions kr.)</i>	Toll % üldsummast <i>Au montant total en %</i>	Toll % cif üldväärtusest <i>Droit douanier aux prix cif en %</i>
Nisu terades— <i>Froment en grains</i>	4 094	1 184	7,0	28,9
Riis— <i>Riz</i>	540	163	1,0	31,4
Jahu, nisupüü ja manna — <i>Farine, farine de froment blé et manne</i>	2 264	1 040	6,2	45,9
Kuitvatatud puuvilli — <i>Fruits séchés</i>	263	203	1,2	77,2
Kohv— <i>Café</i>	266	144	0,9	54,1
Tee— <i>Thé</i>	242	66	0,4	27,3
Tubak— <i>Tabac</i>	1 009	1 030	6,1	102,1
Suhkur— <i>Sucre</i>	7 104	2 801	16,6	39,7
Sool— <i>Sel</i>	613	162	1,0	26,4
Heeringad, silgud— <i>Harengs, petits harengs baltiq. salés</i>	2 210	182	1,1	8,3
Kokku— <i>Total</i>	18 700	7 148	41,4	38,2

Nagu tab. näha annavad ainult 3 ainet—nisu terana, jahuna ja tanguna, suhkur ja tubak—üksinda 35,9% sisseveo tollituludest.

Eelmise — 1926 a. — võrreldes on tollitulud toiduainete rühmas suurenenud tunduvalt „muude toidu ja maitseainete“ pealt — 77,7 tuh. kr võrra, kõige teiste ainete pealt on nad aga vähenenud, nii et lõpukokkuvõttes on selle rühma tollitulud 1926 a. omast 25 tuh. kr võrra vähemad.

Järgmine toores- ja poolvalmisainete rühm ei paku tollitulude suhtes suurt huvi, kuna selle rühma kaupe peaaegu tollivabalt sisseveetakse. Üldsissetulek selle rühma kaupade tollist oli 359,9 tuh. kr ehk 2,1% sisseveo tollituludest; suuremaiks osutusid tulud kivistõest — 0,7, puu-

villast 0,5% õidest, rasvadest, vaikudest jne. — 0,4% ja seemneist 0,3% üldsummast. Teiste selle rühma ainete pealt saadav toll oli 0,1% ja alla selle, (tab. 6). Eelmise 1926 a. võrreldes on siin tollitulud vähenenud kõigi kaupade pealt, väljaarvatud tekstiiltööstuse tooresained (toores lina, vill ja puuvill ning nende jäänused) ja kivistõest, millede tollitulud suurenemist näitavad. Üldiselt on selle rühma tollitulud 1926 a. omist 28,4 tuh. kr võrra vähemad.

Valmis- ja poolvalmissaadusilt saadud toll võrdus 1927 a. 8 763 tuh. kr ehk 52,0% sisseveo tollituludest. Suurimat sissetulekut selle rühma kaupadest andis nagu tab. 6 näha — puuvilla niit, — lõng ja saadused — 1589,9 tuh. kr ehk 9,4%, villane niit, — lõng ja saadused — 1208,9

tuh. *kr* ehk 7,2%; õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused— 962,7 tuh. *kr* ehk 5,7%. Teistelt kaubarühmadelt saadud tollitulud oli kõigil alla 5% üldtulust.

Võrreldes eelmise 1926 a. võime ainult valmisainete rühmas 1927 a. konstateerida tollitulude suurenemist ja nimelt 452,7 tuh. *kr* suuruses. Tingitud on see esimeses järjekorras villase niidi, lõnga ja -saaduste, siis õlide, rasvade ja vaikude, jõuvankrite ja transportabinõude, ning mõnede teiste kaubarühmade sisseveo suurenemisest. Kuid ka tollitulude vähenemist näeme üksikute kaubarühmade juures. Kuna valmisainete rühm kiirelt reageerib muutustele majanduselu konjunktuures, võivad siin hüpped ja langused kaunis järsud olla. Nii suurenemised tollitulud villase niidi, lõnga ja villasaaduste pealt 233 tuh. *kr* võrra, jõuvankrite ja transportabinõude pealt 229 tuh. *kr* võrra, õlide, rasvade vaikude ja nende saaduste pealt 153 tuh. *kr* võrra, instrumentide, aparaatide, laske-riistade pealt 106 tuh. *kr* võrra, kummitööstussaaduste pealt 64 tuh. *kr* võrra jne. Vähenesid tollitulud eriti suurel ja nimelt 307 tuh. *kr* võrra puuvilla niidi, lõnga ja puuvilla saaduste pealt; 63 tuh. *kr* võrra elektrimasinate, aparaatide ja tarbeasjade pealt; 43 tuh. *kr* võrra jõu- ja tööstusmasinate pealt ja vähemad summad mõnede teiste kaubarühmade pealt.

Väljaveotollist, mis üldtuludest võrdus 1927 a. 4,15% (1926 a. 8,0%, 1925 a. 7,4%) saadi 1927 a. tulusid 730 tuh. krooni, seega 715 tuh. *kr* vähem kui 1926 a. Väljaveo tolli alla kuulub meil võrdlemisi väike arv kaupe, peaaesjalikult toores- ja poolvalmisainete rühmast, missugused 1927 a. andsid tollitulusid 711 tuh. *kr* ehk 97,4% väljaveotollist. Suur, ligi 50% väljaveotollist tulude langus on tingitud mitmest põhjusest, nii üksikute ainete, mille pealt tolli võetakse, väljaveo vähenemisest, tollimäärade alandamisest ning väljaveetud kaupade iseloomust. Suurima sissetuleku väljaveotollist andis lina—475 tuh. *kr* ehk 65%, metsamaterjalid—142 tuh. *kr* ehk 19,5%, töötlemata nahad—50 tuh. *kr* ehk 6,9% väljaveotollist; kõige teiste kaupade pealt saadav toll on üsna väike (v. tab. 6). Eelmise 1926 a. võrreldes on väljaveotollitulud väga kõvasti—414 tuh. *kr* võrra langenud metsamaterjalide pealt, mis tingitud tollimäärade alandamisest 1927 a. Linast saadud toll on vähem 69 tuh. *kr* võrra, mis tingitud vähenenud lina väljaveost. Ka töötlemata nahkade ja linaseemnete pealt saadud toll näitab tunduvalt vähenemist: esimesel— 50 tuh. *kr* pro 154 tuh. *kr* 1926, mis tingitud töötlemata nahkade 1927 a. keskel tollivabaks laskmisest ja teisel—6 tuh. *kr* pro 62 tuh. *kr* 1926 a., mis tingitud sellest, et väljaveetud linaseeme ei läinud mitte tööstuslikuks otstarbeks,

vaid põllumajanduslikuks (külvisemeks), mida alandatud tariifiga välja vedada lubatakse. Suurenenud on väljaveo tollitulud ainult vanaraua pealt— 13 tuh. *kr* võrra.

Andmetel tollitulude suuruse kohta ühe või teise aine pealt, on ainult relatiivne tähtsus, kuna need arvud tingitud on kas vastavate ainete sisse-ehk väljaveo suurenemisest või vähenemisest, ehk tollimäärade kõrgendamistest või alandamisest. Rahvamajanduslikust seisukohast on aga palju tähtsam tollikoormatuse küsimus, s. o. vahekind, suhe vastava kauba väärtuse ja tema pealt võetava tollimaksu vahel. Nagu tab. 3 viimasest 3 lahtrist näeme, on meie sisseveo ainete tollikoormatus üsna kõrge, näidates seejuures tõusvat tendentsi ja jõudes 15,2% pealt 1925 a., 17,5% peale 1927 a. Sealjuures ei jagune see tõus mitte ühtlaselt kõikide rühmade peale—hoogsalt tõuseb ainult toiduainete rühm—20,5% pealt 1925 a. 27,4% peale 1927 a., seega ligikaudu 7%; üsna aeglaselt tõuseb toores ja poolvalmisainete rühm, kuna valmisainete rühm isegi tagasiminekuks näitab.

Eelöeldu lubab oletada, et sisseveetavad toiduained, väljaarvatud need, mida tollivabana sisse veame, kõik võrdlemisi kõrge tolli alla kuuluvad. Jättes puutumata n.n. „luksusained“, mis puht keelutollil alla käivad, on isegi esimese järgu tähtsusega toiduainel, nagu nisu terades ja jahul, riisil, suhkru, soolal jne. võrdlemisi kõrge toll peal, nagu näha tab. 5 (neljas lahter).

Toores ja poolvalmisainete rühma ainete tollikoormatus on üsna väike; kuna neid aineid meie tööstuse tarvis sisse veetakse, pole rahvamajanduslikult kohane neid kõrge tollimaksuga koormata. Enamaltjaolt on need registratsioonitollid, väljaarvatud toorelina toll—52% kaubaväärtusest, mis kaitsetollina mõeldud.

Valmis- ja poolvalmisainetest käivad meil kõrgema tollikoormatuse alla tekstiiltööstussaadused, kuid mitte ühtlaselt: linase niidi, lõnga ja -saaduste pealt võetav toll võrdub 21,4% nende saaduste hinnast, villasel niidil, lõngal ja -saadusil 25,8%, puuvillasel niidil, lõngal ja saadusil—37,6%. Kõrgem on tollikoormatus kaupadel, „muud tekstiilsaadused“ rühmast, kuhu kuuluvad mitmesugused siidist, ja poolsiidist, kujutatud jne. kaubad—nende tollikoormatus ulatub 49,8%; siin lähedal asuvad ka valmisriided, kübarad, mütsid—48,8%-ga. Tekstiiltööstussaadusile järgnevad naha valmissaadused—30,4% ja kunsti ning pudukaup—27,8%. Sellevastu töötletud nahad, mida meie oma tööstuse tarvituseks sisse veame, on võrdlemisi madala, 8,7%-lise, tollikoormatusega. Edasi järgneks tollikoormatuse suuruse järgi töötletud kivid ja mullad—28,8%-ga, õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused 25,5%-ga, instrumendid, aparaadid,

6.	Sissevedu — Importation					Väljavedu — Exportation				
	Tonnid	Ekr.	1927 a. tollimaks kroonides	% tollimaku summasest	Tollid % cif hinnast	En tonnes	Ekr.	Droits de douane en Ekr.	Au montant total en %	Droits douanes au prix cif en %
I. TOIDUAINED, JOOGID, TUBAK — DENRÉES ALIMENTAIRES, BOISSONS, TABAC										
Üldse—Total . . .										
	128 632,0	28 175 190	7 729 403	45,9	27,4	56 587,4	38 518 090	—	—	—
1. Tera- ja jahvatatud vihi, kartul—Céréales, produits de la meunerie, pommes de terre	60 929,4	13 154 730	2 213 724	13,3	17,1	35 826,7	2 380 160	—	—	—
2. Loomatoit—Fourrage	8 873,2	1 172 340	2 483	—	0,2	1 032,3	125 410	—	—	—
3. Karjasaadused—Produits animaux	119,4	113 970	7 535	0,1	0,6	15 322,9	34 030 590	—	—	—
4. Joogid—Boissons	43,2	64 100	107 361	0,6	167,4	205,7	107 490	—	—	—
5. Tubak—Tabac	565,6	1 025 630	1 075 311	6,4	84,8	0,02	40	—	—	—
6. Muud toidu- ja maltsained—Autres denrées alimentaires	58 101,2	12 644 420	4 292 989	25,5	34,0	4 139,8	1 868 410	—	—	—
II. TOORES- JA POOLVALMISAINED — MATIÈRES BRUTES ET FABRIQUÉES										
Üldse—Total . . .										
	118 817,0	18 063 780	359 936	2,1	2,0	314 163,4	30 579 800	710 903	97,4	2,3
1. Nahad, karusnahad (töötlmata)—Cuir, peaux (bruts)	928,0	1 533 730	17 143	0,1	1,1	905,7	1 510 640	50 075	6,9	3,3
2. Seemned ja elustaimed—Semences et plantes vivantes	1 095,4	516 790	54 180	0,3	9,9	1 895,2	509 950	6 104	0,8	1,2
3. Metsamaterjal—Produits forestiers	1 178,1	203 810	1 523	—	0,7	359 362,5	14 000 030	141 954	19,5	1,0
4. Paberi tooresmaterjal (peate kaitsude)—Matières de papier (excl. chiffons)	1 606,1	308 480	3 909	—	1,3	11 002,7	1 930 860	21 515	2,9	1,1
5. Lina toores ja linajäänused—Lin brut et déchets de lin	15,7	15 570	8 153	0,1	53,4	10 441,8	11 335 960	474 658	65,0	4,2
6. Puuvill toores ja puuvillajäänused—Coton brut et déchets de coton	5 503,2	9 026 520	77 293	0,5	0,9	706,7	310 820	4 375	0,6	1,4
7. Vill toores, jäänused ja villased kaitsud—Laine brute et déchets de laine	379,7	1 354 450	11 819	—	0,9	269,8	59 390	4 966	0,7	8,4
8. Muud tekstiilmasinateerjalid—Autres matières textiles	1 032,2	1 921 730	256	—	—	106,1	23 760	1 569	0,2	6,6
9. Rauamuld ja vanaraud—Minéral de fer et vieux fer	1 118,9	92 150	—	—	—	16 578,5	630 170	—	—	—
10. Põlevkivi, kivisüsi—Séché combustible, houille	93 183,6	1 982 700	110 050	0,7	5,6	1 774,0	7 560	—	—	—
11. Teised mineraaligaadused, metalli mitte sisaldavad—Autres matières minérales ne contenant pas de métaux	5 848,6	227 050	6 167	—	2,7	11 241,5	36 080	—	—	—
12. Õlid, rasvad, vaigud, tooreskumm—Huiles, graisses, résines, gomme brute	6 118,7	1 408 730	68 390	0,4	0,5	36,1	16 600	—	—	—
13. Muud tooresained—Autres matières brutes (non fabriquées)	168,8	102 060	1 053	—	1,1	112,8	201 880	5 777	0,8	2,9
III. VALMIS- JA POOLVALMISAINED — PRODUITS FABRIQUÉS										
Üldse—Total . . .										
	121 572,0	50 142 400	8 762 935	52,0	17,5	154 416,4	35 183 730	15 307	2,1	—
1. Nahad, karusnahad (tööletud)—Cuir, peaux (apprêtés)	129,8	2 242 290	230 633	1,4	8,7	56,0	244 150	—	—	—
2. Nahast valmistatud asjad—Articles en cuir	24,0	222 720	67 606	0,4	30,4	4,6	61 230	—	—	—
3. Puittööstussaadused—Ouvrages en bois	1 024,9	559 370	83 541	0,5	14,9	17 587,1	5 030 610	—	—	—
4. Paber, papp, trükitöö—Papier, carton, imprimés	2 309,2	1 392 690	198 373	1,2	14,2	28 039,0	8 028 840	—	—	—
5. Linane niit, lõng ja linaaadused ¹⁾ —Fils et articles de lin	3,1	23 080	4 949	—	21,4	37,7	118 000	—	—	—
6. Puuvillaniit, lõng ja saadused—Fils et articles de coton	468,8	4 232 170	1 559 850	9,4	37,6	3 372,0	13 420 650	—	—	—
7. Villane niit, lõng ja villasaadused—Fils et articles de laine	345,9	4 685 080	1 208 637	7,2	25,8	66,6	728 180	—	—	—
8. Muud tekstiiligaadused—Autres articles textiles	353,0	1 535 130	766 321	4,5	49,9	1 261,7	1 996 750	—	—	—
9. Kehakate—Vêtements	29,8	539 190	260 347	1,5	48,3	0,1	300	—	—	—
10. Jõu- ja töömasinad—Machines motrices et opératrices	4 025,1	5 060 510	228 515	1,4	4,5	499,6	408 210	—	—	—
11. Elektrimasinad, -aparaadid, -turbeasjad—Machines et appareils électriques	516,0	1 776 050	106 523	0,6	6,0	37,2	264 790	—	—	—
12. Jõuvankrid ja transportabid—Matér. de transport et voitures à moteur	795,3	2 556 050	459 395	2,8	18,0	24,2	36 690	—	—	—
13. Instrumendid, -aparaadid, -laskeristad—Instrum., appar., armes à feu	105,0	761 230	178 852	1,1	23,5	18,0	65 850	—	—	—
14. Metallid—Métaux	28 667,6	4 525 310	138 375	0,8	3,1	590,0	138 390	15 307	2,1	11,1
15. Metallkaup—Articles en métal	8 606,0	5 469 990	627 002	3,7	11,5	567,0	369 710	—	—	—
16. Kivid, mullad töötatud—Pierres et terres ouvrées	5 232,4	1 784 060	407 703	2,4	28,8	98 783,2	2 300 620	—	—	—
17. Koks ja puusüsi—Coke et charbon	3 175,8	99 590	7 503	0,1	7,5	—	—	—	—	—
18. Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused—Huiles, graisses, résines et leurs produits	21 268,0	3 768 320	962 764	5,7	25,5	1 150,9	193 760	—	—	—
19. Kumi- ja tööstussaadused—Articles en caoutchouc	322,7	1 749 350	266 590	1,6	15,2	3,4	15 230	—	—	—
20. Keemilised, arstirohud, värvid, väetisained—Matières chimiques, médicaments, teintures, engrais	44 048,0	6 132 350	674 706	4,0	11,0	2 410,0	1 221 610	—	—	—
21. Kunsti-, pudu- ja muu eespool nimetatud kaup—Mercerie et autres articles	126,0	1 027 870	265 711	1,7	27,8	5,0	60 000	—	—	—
IV. ELUSLOOMAD — ANIMAUX VIVANTS										
Arv—Nombre . . .										
	928	35 860	—	—	—	11 521	1 494 100	3 818	0,5	0,3
Üldse (I—IV)—Total (I—IV)	369 021,0	96 417 230	16 852 273	100	17,5	525 167,2	105 775 720	730 118	100	0,7

¹⁾ Arvud pole täpsed, sest osa linaaadusi on täpsete andmete puudumisel arvatud tekstiiligaaduste hulka—Les chiffres en sont pas précis, car une partie des produits de lin a été comptée parmi les produits textiles par manque des données précises.

laskeriistad—23,5%-ga, jõuvankrid ja transport-abinõud — 18,0%-ga, kummitööstussaadused — 15,2%-ga jne. Eriti madalad on tollid metallide ja metallisaaduste pealt, nii metallide tollikoormatus on ainult 3,1%, jõu- ja töömasinatel — 4,5%, elektrimasinatel, aparaatidel—6,0%, metall-

kaubal 11,5%. Lõpuks toome veel kõrvutatud andmed tollikoormatusest kolme — 1925-1927 — aasta kohta (v. tab. 7). Otsustavat tähtsust sel võrdlusel muidugi olla ei saa, kuna kaubahindade muutused ilmaturul ja kaubalepingud ei jäta oma mõju avaldamata neile suhtarvele.

	Tolli % cif-väärt. Droit douanier au prix cif en %		
	1927	1926	1925
7.			
Nahad, karusnahad — <i>Peaux et cuirs, pelleterie</i>	8,7	15,6	19,9
Nahkasjad — <i>Articles en cuir</i>	30,4	30,7	47,4
Puutööstussaadused — <i>Produits en bois</i>	14,9	18,8	18,2
Paber ja papp — <i>Papier et carton</i>	14,2	20,5	23,1
Linane niit, lõng ja liinasaadused — <i>Fils et autres produits de lin</i>	21,4	14,3	36,0
Puuvillaniit, lõng ja -saadused — <i>Fils et autres produits de coton</i>	37,6	48,0	45,8
Villane niit, lõng ja -saadused — <i>Fils et autres produits de laine</i>	25,8	28,4	27,7
Muud tekstiilsaadused — <i>Autres produits textiles</i>	49,9	56,4	55,4
Kehakate — <i>Vêtements</i>	48,3	45,0	20,9
Jõu- ja tööstusmasinad — <i>Machines motrices et opératrices</i>	4,5	4,8	4,2
Elektrimasinad, -aparaadid, -tarbeasjad — <i>Machines, appareils et ustensiles électriques</i>	6,0	14,1	7,2
Jõuvankrid ja transportabin. — <i>Voitures motrices et matériel de transport</i>	18,0	13,2	13,9
Instrumentid, aparaadid, laskeriistad — <i>Instrument, appareils, armes à feu</i>	23,5	10,2	14,8
Metallid — <i>Métaux</i>	3,1	4,9	3,5
Metallkaup — <i>Articles en métaux</i>	11,5	14,9	14,9
Kivid, mullad töötletud — <i>Pierres et terres ouvrées</i>	28,8	27,8	34,8
Koks ja puusüsi — <i>Houille et coke</i>	7,5	3,5	5,5
Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused — <i>Huiles, graisses, résines et leurs produits</i>	25,5	24,1	23,3
Kummitööstussaadused — <i>Articles de caoutchouc</i>	15,2	15,7	19,5
Keemiaained, arstirohud, värvid, väetisained — <i>Matières premières, médicaments, couleurs, engrais</i>	11,0	13,2	10,8
Kunst-, pudu- ja muu eelpool nimetatuta kaup — <i>Articles d'art, mercerie et autres sp. n. d.</i>	27,8	38,0	35,6

Väljaveo ainete tollikoormatus on võrdlemisi väike. Suurema tollikoormatusega aineteks on siin vana vask ja pronks — 11,1%, villa jäänused ja villased kaltsud — 3,4%, kanep, juute, juutekaltsud — 6,8%, lina — 4,2%, vanaraud 3,4%,

töötlemata nahad — 3,3% kaubaväärtusest. Peale loetletute võetakse tolli veel üksikute ainete pealt, kuid need tollimäärad on tähtsusetud ja kaupadele mitte koormavad.

Tollitulu kohta ennem Keskbüroo väljaandels ilmunud artiklid ja andmed:

Väliskaubandus ja tollimaksud tollitariifi §§ järele 1926 a. Eesti Statistika 1927 a., lhk. 503—511.

VALSKAUBANDUS JA TOLLIKAUSID TOLLITARIIFI 33 JARCHI 1927 a. — COMMERCE EXTERIEUR et DROITS de DOUANE d'APRES les 88 du TARIF DOUNANIER en 1927.

Tollitariifi S S tariif douanier	Kaupade lühendatud nimestik	Kg	Ekr	Tollimaksud Ekr Droits de douane en Ekr	Tollitariifi S S tariif douanier	Kaupade lühendatud nimestik	Kg	Ekr	Tollimaksud Ekr Droits de douane en Ekr
11	Teravlii	37 301 957	6 461 163	—	571	Nahkaup igasug.	3 220	44 411	11 214
12	Nisu teradee	15 577 742	4 093 769	1 184 122	57b	"	690	18 526	7 864
13	Kamvili, kartul	843 208	243 127	—	57c	"	511	1 668	11 498
21	Riis	1 894 443	539 823	168 327	57m1	"	68	800	5 712
22	"	16	4	—	57	"	230	7 330	3 192
23	"	111	4	—	57a	"	110	1 614	2 737
24	"	3 995	1 454	—	57b	"	19 084	153 243	17 659
25a	Jahu ern.	705	398	—	577	Puusaadused	773 078	32 113	—
25b	Nisupüü, manna	6 604 039	1 040 134	43	58b	"	(2,3 st.) 6 194	1 150	872
3c	Kruubid	47 412	5 527	1 045	58c	"	(39,2 st.) 111 727	18 378	628
3e	Tangud	280 265	85 551	16 818	58d	"	(18,3 ki) 3 218	1 663	1 483
4	Makaronid, nundlid	4 065	1 086	1 086	58e	"	16 902	11 299	1 483
4a	Riisitärklis, mandriklid	30 689	20 042	4 367	58m	"	0,15 st. 244 616	96 669	12 060
4b	Dekstrin	4 081	2 365	1 119	58g	Korgipunkoor	961	8 318	263
4c	Taimellin	1 821	12 141	1 497	58h	"	132 250	4 938	4 938
51	Aia- ja juurvili	36 282	9 449	11 429	59	Aamli- ja puusepatöö	59	68 985	1 048
52	"	5 426	3 463	2 197	59a	"	708 474	250 631	1 107
53	"	180	180	86	60	Korgipunkoorrest kaup	894	2 459	2 459
54	"	1 677	1 363	1 565	60a	"	2 345	3 287	523
55	Puurvili ja marjad värsked	4 813	3 765	8 844	60b	"	1 583	26 313	5 773
61	Apelsinid	43 131	28 772	80 563	61	Pruukaup ern.	39 473	122	122
62	Sidrunid	171 187	66 405	87 011	61m	"	13 904	37 857	2 195
64	Vilnaamarjad	2 838	1 580	8 753	61a	"	69 408	153 005	14 635
65	Sidrun- jne. koored kuivaksatud	1 967	1 426	776	61m,2a	"	4 604	1 069	113
7	Puurvili ja marjad kuivatatud	307 814	205 098	202 723	61m,3b	"	206	5 118	8 310
9	Õhupunnarjad	156	365	263	61a	"	3 051	828	186
10	Vürtsid, jasmuileb	42 069	16 922	4 766	61m,3	"	974	85	88
11	Pakkiad	60 138	37 805	50 741	61a	"	28	6 727	4 231
11a	"	12 973	14 714	14 646	61a	"	1 343	49 060	—
11b	"	4 080	11 823	4 081	61a	Kein, õled	145 198	68 557	6 013
11c	"	5 308	15 815	13 588	62	Taimeosad loomulikud	149 795	309 155	16 794
12a	Sinep	10 272	20 268	20 268	62a	Seemned	373 445	586 245	12 073
12b	"	7 427	16 209	12 583	62b	"	1 065 825	8 256	16 083
13	Pasteetid, konservid, sõõgivürtsid, valmist.	2 179	6 089	5 568	62c	Taimed	68 727	25 433	3 189
15a	Vürtsid	426	16 667	3 970	62d	Lillesulhad ja juured	12 966	79	79
15b	"	2 118	15 893	8 256	63	Lilled	2 011	1 695	1 695
15c	"	66 321	90 081	19 104	63a	Kõbid	6 210	5 999	—
16	Loobhermarjad, galgaut	639	604	368	63b	Punatud tööd	3 392	5 776	1 265
18	Kohv	188 418	270 676	143 610	63b	"	257	659	1 879
18a	"	132	270 550	227	64	"	18 211	1 392	—
19	Kakao oad	129 694	164 910	16 473	65	Ehitusmaterjal (savi, kriit, kips jne.)	3 991 112	138 303	3 503
20	Tee	81 785	241 502	66 874	65a	"	38 793	926	470
21	Tubak	70 425	140 167	72 565	65b	"	99 361	9 029	519
21a	"	442 686	868 484	957 136	65c	"	1 585 922	46 899	2 385
21b	"	52 354	16 111	42 829	66	Kivid tööstlemata	137 164	17 486	327
21c	"	44	693	242	66a	"	133 415	7 396	1 933
21d	"	55,5	625	2 187	66b	"	330 695	51 604	47
22	Suhkur	20 896 739	6 676 188	2 064 355	66c	"	1 902	2 439	506
22a	"	1 228 152	428 074	156 569	66d	"	6 495	185	68
23	Širupid igasug., mesi	6 966	2 971	2 971	66e	"	6 495	22 185	581
24	Konditritööd	1 065	1 001	66b	66f	"	96 114	22 230	1
24a	Kakao pulbris	68 289	60 291	37 116	66g	"	59	92	2
24b	Puurviija- ja marjamahlad	3	4	64	66h	"	59	492	—
24c	Küpsised	326	554	1 351	66i	"	23	—	—
24d	Kondenseeritud piim, piima-	104	104	424	66c	"	133,61	4 650	10 394
24e	pulber	7 048	8 998	1 012	67	Kallisviid	—	—	—

24e	Distsed preparaadiid	3217	6200	68	Müersaik, pärimutter jne. sarn.	13 003	38 308	5 691
25a	Pärm	286	409	602	ained	24 878	6 044	1 940
26a	"	41 161	174	689	Asbest	11 125	4 854	1 837
26b	Hümalad	7 712	201 506	69*	"	13 789	36 409	2 879
27a	Kanged alkohooljoogid	345	80	70-a	"	608	1 609	811
27b	"	974	26 279	70-b	Rahtöö igasug.	726	300	784
27c	"	395	2 963	70-a	"	1 932	1 020	537
27d	Puuviieassentsid	8 595	11 132	70-a	"	5 947	3 889	3 869
28a	Vainid	228	407	71*	Lihvimisained	1 176	1 176	80
28b	"	1 047	9 428	71 ²	"	15 973	15 973	2 102
28c	"	2 473	3 428	71 ³	"	18 719	18 719	4 537
28d	"	2 900	2 900	71 ⁴	"	9 644	9 644	4 31
31	Äädikas	17 800	8 677	71 ⁵	"	16 133	16 268	4 433
32	Mineraalveed	23 639 989	5 397	71 ⁶	Sfæst esemed elektrotehnikas	7 647	15 610	2 863
33	Sool	52 443	662 065	71 ⁷	Quasitampide sukad	478	2 263	745
34	Liha	2 286	3 581	71 ⁸	Kleppimisained, igasug. mehaan.	113 818	65 343	18 286
35	Juust	57 424	5 389	72 ^a	Regud	2 700	35	6
36a	Suutatsioonid	82 851	77 885	72 ^a	Kunstlikud ehituskiivid	3 051 834	353 085	6 615
36b	Margarin	3 200	4 800	72 ^b	Tulekindlad esemed	30 094	7 609	879
37a	Kala värske	4 002	12 373	72 ^c	Keraamikatöö igasug.	27 523	5 500	247
37b	" konservisid	1 291	2 750	73 ^a	"	965	280	28
37c	" suutatsioonid, soolatud	8 663 989	2 209 708	73 ^b	"	16 259	16 259	5 291
37d	Heeringad, silgud	363	3 985	73 ^b	"	26 165	4 980	2 124
38	Kalamari	110 918	400	73 ^b	"	8 173	8 077	4 95
39	Ärstrid, vähid, tigid	8 147 468	18 531	73 ^c	"	24 680	8 669	3 369
39m	Toiduaained ern.	938 41	1 105 982	74 ^a	Pottisepatöö	23 500	2 408	219
40	Loomatoid	1 916 306	85 857	74 ^a	"	96 091	29 113	4 664
41a	Eisloomad	216 853	6 500	74 ^b	"	2 858	3 333	788
41b	Väetised	28 389 289	1 257 108	74 ^b	"	4 406	3 897	200
41c	"	6 507	20 883	75 ¹	Fajauskaup	196 296	1 546	266
41d	"	72 267	55 106	75 ²	"	145 736	145 736	24 070
42	Tahum	20 180	6 500	75 ³	Porteelankaup	41 064	7 000	7 000
43a	Lift	6 507	20 883	76 ¹	"	36 723	36 723	10 990
43b	"	72 267	55 106	76 ²	"	52 256	52 256	10 990
44	Loomasaadused (sarved, kabsad jne.)	42 102	51 921	76 ³	"	121 862	130 528	38 396
45a	Harjased, lõhv töötlem.	8	1 884	76 ³	"	74 231	33 439	2 069
46a	Juurkõsed töötletud	2 900	16 227	76 ⁴	"	53 172	74 231	4 493
46b	Harjased, lõhv töötletud	308	2 900	77 ^a	Klaaskaup	3 315	6 048	2 069
47	Suled, lõhv töötletud	73	470	77 ^b	"	1 175	5 180	1 493
48	Padjad, madratsid	76	1 068	77 ^b	"	33 261	7 951	2 787
49	Peotükansad	322 874	203 588	77 ^c	"	56 234	23 712	7 971
50	Loomaravim igasugune	46 254	7 799	77 ^c	"	13 062	13 062	23 40
51a	"	110 246	74 476	77 ^c	"	90 164	90 164	10 918
51b	"	11 167	8 981	77 ^c	"	127 598	189 535	40 589
51c	"	17 596	17 464	77 ^c	"	84 785	84 785	12 387
51d	"	2 863	17 464	77 ^c	"	26 507	87 667	24 905
52a	Vaha	11 921	9 664	77 ^c	"	1 652	7 906	2 602
52b	"	217 348	114 251	77 ^c	Tabakelaas.	7 087	47 056	16 743
52c	"	306 818	539 709	77 ^c	"	182 500	42 956	47 636
53	Küünlad	621 163	988 931	77 ^c	"	42 956	42 956	6 293
54a	Nahad töötlemata	20 792	394 732	77 ^c	"	21 935	6 293	5 250
54b	Nahad töötletud	730	1 511	77 ^c	"	5 952	2 671	3 692
55a	"	9 370	28 508	77 ^c	"	23	92	14 948
55b	"	6 768	238	77 ^c	"	14 968	1 255	1 770
55c	"	1 704	38 693	78 ^a	Peegelaas.	5 237	634	2 708
55d	"	73 739	156 619	78 ^b	"	21 472	33 561	12 976
55e	"	0,4	39 062	78 ^c	"	23 732	37 443	18 138
56a	Karusnahad	1 343	715 423	78 ^c	"	1 021	817	530
56b	"	20	42 375	79 ¹	"	39	100	62
56c	"	3 223	148 047	79 ²	Kivistist	93 163 610	1 982 705	110 050
56d	"	122	22 046	79 ³	Puuistist	760	46	2
56e	"	11 855	1 885	79 ³	Koks	3 175 077	99 547	7 501
56f	"	204	41 358	80	Kivisõetõrv, tõkat	1 050 800	136 032	20 491
56g	"	11 855	567 731	81	Karboohlõpe	612 327	255 628	7 284
56h	"	6 120	567 731	82	Kampool, õllepruuninigi	269	20	10 500
56i	"	204	6 120	83 ¹	Asfalt peenendamata	30	30	20
56j	"	204	6 120	83 ²	Asfalt kõva, asfalt	228 334	30 230	4 458

Väliskaubandus ja tollimaksud tollitariifi §§ igrele 1927 a. (järg) --- Commerce extérieure et droits de douane d'après les §§ du tarif douanier en 1927 (suite).

Tollitariifi § §	Kaupade lõhendatud nimestik	Kg	Ekv	Tollimaksud Ekv	Tollitariifi § §	Kaupade lõhendatud nimestik	Kg	Ekv	Tollimaksud Ekv
84	Nafila, masnuf	3 301 564	823 751	24 331	132	Seatinapmane	35 271	21 532	4 814
84 ^a	Nafila destilleerim. vedelad pro- duktid om.	73 539	7 898	2 261	133	Vaskvärvid	1 185	1 986	280
85 ^a	Petroleum	14 113 165	1 576 643	423 355	134	Värvimiseksraktid	826	964	68
86	Bensin, määrdeõlid igasug.	6 684 375	1 868 453	391 621	135	Antihinivärvid	287 223	287 223	59 617
87 ^a	Terpentin	12 509	8 927	2 037	136	Mimetihvärvid	17 351	17 351	2 602
87 ^b	Kummi ern.	11 846	14 132	2 073	137	Värvia ern.	102 609	102 609	25 348
87 ^a	Sellak ja kopaalvaik	7 705	19 461	1 282	137 ^a	Saapamaare	42 855	42 855	27 107
87 ^b	Kaušüük ja guttaperé toorel kajuti	7 608	25 474	667	137 ^b	Trütknaust	25 740	35 553	2 349
87 ^c	Vürak, manna, asatööftida	411	1 022	138	138	Mineraalgrütsid	25 798	1 100	1 452
87 ^d	Aluminaid	208 543	2 357	12 409	139	Malm	1 075 700	89 186	23
87 ^e	Kamper	1 518	7 523	234	140	Rand	17 933	1 883	23
88 ^a	Kummi pehme	29 971	1 776	7 353	140 ^a	"	8 933 391	1 090 131	56 702
88 ^b	Kummi kõva	96 376	475 251	28 355	140 ^b	"	2 564 010	274 497	78
88 ^c	Kummi jalgand	478	2 110	98 753	140 ^c	Lehtraud	2 305 818	5 644	26 214
88 ^d	Kaalisoolid	188 710	1 102 571	138 056	141	Teras	637 116	811 499	30 708
89	Vävel	5 037 840	311 049	14 809	142	"	9 245 117	1 096 350	1 923
90	Antimon	22 855	4 233	223	142 ^a	"	138 348	24 616	55
91	Booraks	2 439	2 602	218	143	Väsk, alumiinium, nikkel ja teised ern. metallid	6 705	1 819	582
92	Magnesiit	65 071	11 235	95	143 ^a	"	78 012	32 015	16 297
93	Vinakivi puhastamata	40	2 266	65	143 ^b	"	9 008	121 553	3 370
94	Bariit, viferiit	1 290	8 78	215	143 ^c	"	2 931	13 782	546
95	Salmiak	36 709	14 382	96	143 ^d	"	103	7 516	81
96	Väevelhapu ammoniak	201 767	26 273	3 979	143 ^e	Inglistina	19 376	40 971	1 200
97	Arsenik	1 512	2 803	76	143 ^f	Elavhõbe	23 128	15 546	1 561
98	Kroonsoolid, rauatsiaanka- alum kaoline	20 546	15 496	5 609	143 ^g	Seatina	112 476	318	81
98 ^a	Rauatsiaankaalium punane	51	5 421	19	143 ^h	"	43 198	52 711	1 518
98 ^b	Alumiinium—maarjajää	5 012	1 031	98	143 ⁱ	"	26 944	26 944	595
99	Kroom—maarjajää	9 864	5 074	487	143 ^j	Tsink	4 776	14 860	261
100	Väevelhapu alumiinium	788 351	69 557	4 612	143 ^k	Kallismetallid ja kaup neist	27 700	24 922	724
101	Alumiiniumhapend	12,5	25	1	143 ^l	"	304	19 370	5 655
102	Chiliit-salpeeter	958 155	223 855	8 078	143 ^m	"	8,8	8,8	6 324
103	Heriik	24 265	8 897	—	143 ⁿ	"	186,2	34 879	6 324
103 ^a	Norra " lämmastikusübi	92 200	8 697	—	143 ^o	"	38,5	1 352	1 352
103 ^b	Klooralkaliinium kloor- ja väev- elhapu magneesium	160 947	22 052	9 273	143 ^p	Malmkaup	183 334	45 909	10 269
103 ^c	Süehapu kaltsium	12 009	2 930	23 264	143 ^q	"	83 419	8 133	25 645
104	Peensooda, potas	1 103 697	137 034	9 729	143 ^r	Raud- ja teraskaup taotud, pres- situd, valatud	1 844 478	663 007	84 658
105	Söõgeseoda	186 420	27 027	5 222	143 ^s	Katelsepatöö rauast ja terasest	1 208 962	582 552	44 305
105 ^a	Glutbersool	267 101	26 166	1 823	143 ^t	"	859 762	297 324	13 374
105 ^b	Suavikaas, väevlis- ja väevlis- lepunaatrium	116 127	21 465	9 012	143 ^u	"	124 519	3 368	3 368
105 ^c	Äädikhapu lubi	97 028	22 000	2 898	143 ^v	Raud ja teraskaup treitud	19 495	10 426	3 378
106	Kloorilubi	319 063	6 221	6 221	143 ^w	"	492 433	507 094	71 840
106 ^a	Väevelhape	270 643	37 238	7 916	143 ^x	"	113 228	135 669	19 370
106 ^b	Väevelsüsinik	117	87	11	143 ^y	Raud- ja terasplektist kaup	536 295	682 652	96 823
106 ^c	Lämmastikhape, soolhape	82 353	11 435	802					

Väliskaubandus ja tollimaksud tollitariifi SS järelle 1927 a. (järg) — Commerce extérieur et droits de douane d'après les SS du tarif douanier en 1927 (suite).

Tollitariifi § §	Kaupade lühendatud nimesik	Kg	Ekr	Tollimaksud Ekr	Tollitariifi § §	Kaupade lühendatud nimesik	Kg	Ekr	Tollimaksud Ekr
169 ^a	Füüsika-, matemaatika-, labora- tooriumi riistad ja -tarbeasjad, elektritarbeasjad	211 386 9 503	1 917 938 78 653	102 349 6 808	183°c 184 ^a	Puuviljalõng ja niit	467	4 222	1 243
169 ^b	"	381	4 624	20 693	185 ^a	Lõng mud- ja taimeriigi kindlain.	2 140	13 237	2 921
169 ^c	"	13 867	229 434	20 693	185 ^b	"	128	2 028	738
170	"	6 276	34 645	9 536	185 ^c	Siid kedraud, korratud	24 767	231 685	81 385
171 ^a	Prillid, biokolid	1 609	15 085	6 276	186 ^a	Villi kedraud	10 860	111 945	47 540
171 ^b	"	7 8	5 580	27 620	186 ^b	"	820	4 888	273
171 ^c	"	48 6	3 596	8 275	186 ^c	"	9 531	15 292	983
171 ^d	"	543	6 648	522	187 ^a	Vill korratud	20 602	150 222	7 688
171 ^e	"	1 860	16 208	1 810	187 ^b	Vill korratud	94 443	967 170	40 908
172 ^a	Muusikariistad	4 647	13 620	2 250	187 ^c	Puuvillariie värvimata	343 632	343 632	98 524
172 ^b	"	380	1 520	2 329	187 ^d	"	141 133	40 645	10 126
172 ^c	"	61 395	406 572	25 083	187 ^e	"	12 509	925	10 126
172 ^d	"	7 307	13 780	3 907	187 ^f	"	88	1 468	1 980
172 ^e	"	174 528	817 124	106 302	188 ^a	Puovillariie värvitud	194 957	1 583 196	580 130
172 ^f	"	4 048	20 687	1 097	188 ^b	"	56 017	625 555	248 674
172 ^g	"	226 084	652 077	80 825	188 ^c	"	2 764	42 773	36 790
172 ^h	"	112 292	322 620	64 643	188 ^d	"	712	13 825	19 965
172 ⁱ	"	67 456	190 920	8 500	188 ^e	Puuvillane samet ja plüüs	6 183	98 214	41 475
172 ^j	"	12 922	44 444	1 272	189 ^a	Kõled ja nõõrid	168 378	203 289	31 688
172 ^k	"	100 886	230 039	11 553	189 ^b	Kalavõrgud	12 805	109 745	756
172 ^l	"	66	189 612	16 918	189 ^c	Kõid	23 992	207 073	4 174
172 ^m	"	45 332	151 676	10 918	189 ^d	Taimeriigi kindaimest riie (pea- le puuvilla)	4 672	22 486	11 946
172 ⁿ	"	40 062	151 676	16 918	189 ^e	"	408	4 308	4 378
172 ^o	"	9 47	140	271	189 ^f	Lõuend taimeriigi kindaimest	577	5 535	4 942
172 ^p	"	37 874	5 750	188	189 ^g	Vahariie ja sellest kamp, massina- rihmad	48 248	247 589	56 896
172 ^q	"	28 540	19 254	960	189 ^h	Linoleum	64 090	54 739	20 272
172 ^r	"	363 274	37 098	33 324	189 ⁱ	Isolempael	8 753	8 753	1 063
172 ^s	"	365 200	33 324	822	189 ^j	Siidiriie	3 220	3 220	383 216
172 ^t	"	987 025	388 041	1 488	189 ^k	Siidipaelad	5 554	374 018	9 481
172 ^u	"	1 237 025	300 912	21 258	189 ^l	Siidipaelad	2 819	9 257	9 854
172 ^v	"	45 074	34 615	2 006	189 ^m	Puovillariie	2 941	90 116	11 277
172 ^w	"	41 151	16 257	2 006	189 ⁿ	Puovillariie	2 822	16 511	11 277
172 ^x	"	110 193	29 582	2 149	189 ^o	Viltriie tööstustarb.	1 073	21 235	4 202
172 ^y	"	21 998	39 351	3 003	189 ^p	Viliane riie	105 031	10 149	381 817
172 ^z	"	31 572	25 171	2 486	189 ^q	Viliane riie	92 900	1 559 988	645 434
173 ^a	"	6 215	5 610	1 397	189 ^r	Viliane riie	25 181	263 728	18 462
173 ^b	"	76 788	17 308	3 201	189 ^s	Viliane riie	1 791	11 067	12 376
173 ^c	"	444	128	52	189 ^t	Viliane riie	1 425	11 067	12 376
173 ^d	"	177 135	132 931	21 435	189 ^u	Viliane riie	146	11 065	12 555
173 ^e	"	18 927	1 321	1 321	189 ^v	Viliane riie	284	1 475	1 475
173 ^f	"	288 326	173 055	11 365	189 ^w	Viliane riie	6 879	152 915	91 172
173 ^g	"	111 888	98 002	15 814	189 ^x	Viliane riie	18 292	273 988	104 117
173 ^h	"	123 289	348 649	40 823	189 ^y	Viliane riie	226	13 852	9 506
173 ⁱ	"	24 045	69 860	35 928	189 ^z	Põim- ja posamentitöö siidist ja puovillast	1 321	80 886	0 594
173 ^j	"	2 434	3 607	1 584	189 ^{aa}	Põim- ja posamentitöö muust materjalist	781	5 455	15
173 ^k	"	1 487	1 770	3 709	189 ^{ab}	Kangastele	692	4 433	209
173 ^l	"	452	1 321	21 435	189 ^{ac}	Põim- ja posamentitöö muust materjalist	5 927	71 650	49 753
173 ^m	"	1 487	1 770	11 365	189 ^{ad}	Tõli puuvillane	225	5 225	11 694
173 ⁿ	"	1 487	1 770	15 814	189 ^{ae}	" muust materjalist	17	1 656	2 784
173 ^o	"	1 487	1 770	35 928	189 ^{af}	Piltsid siidist	95	9 720	9 280
173 ^p	"	1 487	1 770	1 584	189 ^{ag}	" muust materjalist	1 862	55 954	86 891
173 ^q	"	1 487	1 770	32	189 ^{ah}	Väljaõmbused	11	55 954	86 891
173 ^r	"	1 487	1 770	3 709	189 ^{ai}	"	35	2 312	3 529
173 ^s	"	1 487	1 770	3 709	189 ^{aj}	"	1 235	3 529	69 893
173 ^t	"	1 487	1 770	3 709	189 ^{ak}	"	1 407	40 613	69 893

178 ^b	Postkaardid, trükitud pildid	8 106	32 765	15 378	209 ^a	Pesu	1 938	25 809	22 781
178 ^c	Msaateadusekaardid ja atlasid	044	2 764	209 ^a	209 ^a	"	14	325	746
178 ^d	Noomid	1 023	7 210	85	209 ^b	Pealisriided	16 208	162 245	71 858
178 ^e	Tsaamatid ja ajakirjad	23 201	54 870	209 ^b	209 ^b	"	3 986	76 517	41 829
178 ^f	"	10 204	26 905	1 907	209 ^b	Kanderiided	61	1 438	1 012
178 ^g	"	16 800	31 611	2 866	209 ^b	"	15	458	1 158
178 ^h	"	31 611	9 026 523	74 293	209 ^c	"	18	3 998	3 998
179 ^a	Puurvill	5 503 210	578 206	—	209 ^c	Naisie kübarad ilusstatud	3	124	837
179 ^b	Demüt	1 103 040	414 281	8 452	210 ^a	Kübarad ja mütsid	6 056	248 301	94 767
179 ^c	Kanep ja muud talimeriigi kind- ained	608 858	3 792	210 ^a	210 ^a	"	111	1 247	208
180 ^a	Siid	762	1 024	182	210 ^b	"	1 890	20 074	20 963
180 ^b	"	207	1 137 941	6 929	211 ^a	Vihma- ja päikesevarjud	77	396	993
181 ^a	Vill	281 250	1 588 487	3 928	211 ^b	"	1 613	22 480	7 488
181 ^b	"	60 626	18 787	—	211 ^c	"	2 963	6 347	6 347
181 ^c	Puurviljavatt	9 351	634	517	212 ^a	Nõbbid	1 858	22 217	13 540
182 ^a	"	8 948	9 434	2 269	212 ^b	"	1 858	31 800	31 800
182 ^b	"	17 723	41 836	11 379	213 ^a	"	8 854	45 291	35 077
182 ^c	"	24 935	82 676	11 806	213 ^b	Elmesuled, kunstilised	11 801	75 507	2 869
183 ^a	Puurviljalõng ja niit	3 488	14 878	693	214 ^a	"	5,2	656	2 869
183 ^b	"	1 707	1 117	182	214 ^b	Pärilid odavast aimest	65,4	2 357	9 433
183 ^c	"	245	1 400	136	215 ^a	"	152	2 767	2 767
183 ^d	"	205	88 023	22 126	215 ^b	Pudub- ja tralletikaup	481,90	15 743	1 302
183 ^e	"	9 710	149 507	58 905	215 ^c	"	9 606,68	23 154	23 154
183 ^f	"	13 903	52 883	23 841	216 ^a	Kirjutusmaterjal	10 984,35	170 408	108 722
183 ^g	"	4 509	23 841	29 901	216 ^b	Rätsepakriit	2 516	8 170	8 170
183 ^h	"	23 841	214 118	40 254				143 299	31 809
183 ⁱ	"	26 672	8 426	2 617				1 755	717
183 ^j	"	965							

V A I J A V E D U — E R P O R T I I L I O N

31	Sarved	2 551	1 310	30	4 ^b cc	Puusaadused	106 211 kJ.	58 226	5 627
32	Kondid	267 689	24 505	3 818	4 ^c aa	"	121 028 kJ.	126 607	38 235
33	Soolid	63 383	102 983	1 212	4 ^c bb	"	33 862 kJ.	27 813	1 089
34	Maod	3 551	6 092	732	4 ^c cc	"	426 kJ.	399	192
35 ^a	Hobusejõhvivid, seaharjased	20 388	83 459	3 722	4 ^d	"	95 kJ.	200	58
35 ^b	Karvad	12 798	7 540	81	4 ^e	"	2 804,11st.	475 199	15 909
35 ^c	Vasikannahad toored, märjalt soolatud	251 069	465 562	13 129	4 ^f	"	197 921 kJ.	216 289	40 833
35 ^d	Lambannahad märjalt soolatud	2 772	5 000	499	4 ^g	"	230 265	216 150	10 005
35 ^e	Veisannahad	39 623	55 748	7 887	5 ^a	"	72,42 st.	13 510	559
35 ^f	Hobusannahad	26 064	51 680	400	5 ^b	Linaseemned	244 145	51 373	2 747
35 ^g	Vasikannahad toored, kuivalt soolatud	176 193	509 023	4 100	5 ^c	"	1 508 078	442 361	3 357
35 ^h	Lambannahad kuivalt soolatud	57 085	138 214	13 179	5 ^d	Lina	8 798 858	10 370 807	414 213
35 ⁱ	Veisannahad	116	287	45	6 ^a	"	1 107 528	826 539	33 855
35 ^j	Hobusannahad	61	363	10	6 ^b	Kaltsuprügi	112 948	13 050	998
35 ^k	Tooresnaha jälised	43 749	14 558	1 477	6 ^c	Lina-, kanepi-, džauutakud	54 831	13 223	572
35 ^l	Karvanahad: rebaseannahad	561	22 890	1 177	6 ^d	"	324 829	92 013	27 000
35 ^m	"	701	36 650	2 000	6 ^e	Puurvill- ja poolvill. kaltend	291 093	62 331	4 875
35 ⁿ	"	25	6 840	446	6 ^f	Viltased kaltend	209 868	41 591	3 498
35 ^o	"	43	4 870	287	6 ^g	"	58 991	14 040	1 768
35 ^p	nugise ja nirginahad	1 058	30 250	387	7 ^a	Vanarand-, teres-, -mahn	16 312 062	624 347	21 515
35 ^q	orava-, määra, kodujänese	5 428	78 711	1 152	7 ^b	Vanavask, punane	2 894	2 500	567
35 ^r	metsjänesannahad	31 789 kJ.	23 850	9 586	7 ^c	"	36 790	24 955	3 768
35 ^s	Puusaadused	62 741 kJ.	41 568	7 349	7 ^d	Vanapronks	66 124	38 768	8 094
41a aa	"	531 501 kJ.	301 984	12 585	7 ^e	Vasepuru-, -laastud	49 491	28 662	2 226
41a bb	"				7 ^f	Valgevask kritsides vana	8 179	4 450	368
41b aa	"				7 ^g	Pronks kritsides, vana	6 646	3 530	349

HÄDAABITÖÖD 1927/28 a. TALVEL

TRAVAUX PUBLICS en HIVER de 1927/28.

Sis u: 1) Hädaabitööde korraldajad ja tööde kestus, lhk. 600. 2) Kulud hädaabitöödeks, lhk. 601. 3) Hädaabitööliste ametala-
line jaotus, lhk. 604.

Läinud talv oli arvult juba kolmas, mil töötuile abitaand-
seks korraldati hädaabitöid. Samuti, kui eelmiselgi talvel,
korraldati hädaabitöid tööliste ja ka intelligent tööjõule.
Tähtsamad olid Teedeministeeriumi eelarvesse võetud, teede-
ehituskrediidi arvel, maanteede parandustööd ja ka muud ehi-
tuse ja muulatööd, millede läbiviimiseks kasutati peamiselt
tööstöörtsides registreeritud tööotsijaid. Osalt on kasutatud
hädaabitööli ka tööjõude väljaspoolt tööstöörtsi. Nii, näiteks, sa-
geli tööstasid teede parandustööli — kruusaveol — maaelanikud
hohusemeestena, ilma et nad oleks end tööstöörtsides tööotsijatena
registreerinud. Peale selle on kasutatud hädaabitööli väljas-
poolt tööstöörtsi ka «jalameeste» tööjõudu, kui neid tööde kor-
raldajate nõudmisel peale tööstöörtsi ei suutnud anda. Andmete
puudusel on, kahjuks, teadmata väljaspoolt tööstöörtsi hädaabi-
tööl kasutatud tööliste arv, kuid üldarvus on nende osaline
lähtsus igatahes väike.

Läinud talve hädaabitööd erinevad veidi iseloomult enim
korraldatud hädaabitöölist ka selle poolest, et linna proletariaati
kasutati hädaabitööli shtteliselt veidi väiksemal määral, kui
eelmisil aastail.

Kuid see asjaolu, et hädaabitööli on kasutatud, ehkki väikesel
määral, isikute tööjõudu, kes otsekohe tööstöörtsides tööjõu pak-
kujana ei esinenud, ei näita veel, nagu poleks samal ajal töö-
taolu enam olemas, nagu oleks hädaabitööde korraldamise tõttu
töötalu likvideeritud.

1928 a. veebruaris, mil tegevus hädaabitööli oli haripunktil —
tööl oli keskmiselt 3217 inimest — oli veel tööstöörtsides üle 4
tuhande tööotsija (1. II. 1928 a. — 2273 meest ja 2148 naist,
kokku 4421).

Hädaabitöödena korraldati töid enamjaolt maal, kaugel
tähtsamalt töötute koonduskohast — Tallinnast ja Tartust, mis
raskendas tööle juurepääsu. Väga tõsiseks ja tähtsaks
takistuseks on aga veel korterite puudumine organiseeritud tööde
juures ehk tööde asukohate ligemas ümbruskonnas.

Peale selle organiseeritud tööd — teedeehitus ja muud mul-
latööd — kuuluvad, eriti aga talvel, raskemate tööde liiki. Nende
teostamine talvekuul on majanduslikult kahjulik ja mõnedele
töölistele füüsiliselt üle jõu.

Hädaabitööde korraldajaks olid läinud talvel, samuti kui
enemgi, peamiselt omavalitsuse ja mõned riiklikud asutused.
Omavalitsusasutuste hädaabitööde eelarvete läbivantamine
nende kinnitamine, ühtlasi tööde tehniline järelevalve kuulus
Teedeministeeriumil kompetentsi.

Kokkuvõttes 1927-28 a. hädaabitööde kohta on tehtud pea-
miselt Töö-koolekandeministeeriumi kaudu kogutud, osalt aga
Teedeministeeriumi andmeid. Kõik hädaabitööd korraldanud
omavalitsusasutused olid kohustatud tööde lõpul esitama Tee-
deministeeriumile aruanded kulutatud summade üle. Need and-
med, kontrollitult Teedeministeeriumi poolt, olid Keskbiuroote
eriti kasulikud hädaabitööde kulude jaotamisel, kuna kontrolli
järele lõpulikult oli selgunud, mil määral ja missugused kulud
jäävad riigi ehk omavalitsuse kanda.

Teedeministeeriumil korraldajaks lubati riigi kanda võtta
ainult tööliste palgad ja tööliste abirahad haiguspäevade eest
poole päevapalga suuruses. Kõik kaanded kulud, nagu tööliste
töökohate viimise, tarbekorrald tööliste korteri, kütte ja val-
gustuse muretsemise, arstiaabi, tööjuhatajate pidamise, tööliis-
tade muretsemise ja korrashoiu kulud jäeti töid korraldajate
omavalitsusasutuste kanda. Samuti jäeti omavalitsuse kanda
materjalide muretsemise ja kohale toimetamise kulud, kui
põlud ettenähtud tööde teostamine riigi kulul.

Tööstöörtsi puhul maksti töölistele palka, riigi arvel, täiel
määral — päevapalga suuruses; ravimiskulud aga kaandsid oma-
valitsusasutused.

Juhusliku toetusena makseti samuti riigi arvel kõigile hä-
daabitöölistele üks päevapalk Vabariigi 10 aasta juubeli puhul.
Peale selle mõned omavalitsused, eeskätt Tartu linnavalitsus,
andsid töölistele toetusi, näiteks, jõuluks jne.

Töö-koolekandeministeeriumi eelarvesse võetud tööpruuduse
vastu võitlemise krediidil arvel (93 tuh. kr) muretseti häda-
abitöölistele 3.094 kr eest töökandaid ja jagati välja rahaliste
toetustena 3.070 kr töötaolu tõtta kitsikuses olijalte eadiseile
Aseri tsemendi vabriku töölistele.

Hädaabitööde ulatusest ja tehtud kuludest
annavad üleavaate kogu tööde kestuse kohta
järgnevad andmed:

Hädaabitööde kulud ja neil viibinud töötud 1924—28.
Dépenses pour les travaux publics et pour les personnes en occupées.

1.	1927/28	1926/27	1925/26	1924/25
a) Hädaabitööli viibinud keskmine töötute arv <i>Nombre moyen des personnes occupées aux travaux publics</i>				
Juuli	—	—	—	—
August	—	—	59	269
September	—	—	40	227
Oktoober	—	—	35	189
November	456	400	—	269
Detsember	1 612	1 220	420	875
Jaanuar	2 429	2 382	1 441	2 507
Veebruar	3 247	2 932	2 218	4 204
Märts	2 958	3 292	2 643	5 749
Aprill	2 170	3 279	2 866	5 428
Mai	463	614	959	820
Juuni	2	—	294	—
Keskmine (novembrist maini incl.)—Moyenne (novem- bre—mai incl.)	1 937	2 023	1 758	2 850

b) Tegelikud kulud hädaabitöödeks (Ekr).
Sommes dépensées pour l'organisation des travaux publics (Ekr).

612 762	525 890	419 700	814 105
---------	---------	---------	---------

Andmed 1927/28 a. tööl viibinud tööliste arvu
kohta mõnelt omavalitsuselt puudusid, mõni
asutus saatis neid ainult osa tööde kohta. Selle
tõttu tööl viibinud tööliste arvu keskmised on
1927/28 a. kohta ligikaudsed.

**1. Hädaabitööde korral-
dajad ja tööde kestus.**
*Organisateurs des travaux pub-
lics et la durée des travaux.*

Hädaabitööde korral-
dajaks olid, nagu eel-
misiigi aastail, linna-
ja maavalitsused ning
mõned riiklikud asutused. 1927/28 a. korraldasid
hädaabitöid kokku 24 asutus, neist 5 riiklikku,
10 linna-, 8 maa- ja 1 alevivalitsus.

Hädaabitööde algus, lõpp ja kestus (öökorraldajate asutuste järgi 1927/28.
Durée des travaux publics d'après les organisateurs du travail en hiver de 1927/28.

2.	Algus <i>Commencement</i>	Lõpp— <i>Fin</i>	Tööde kestus (päevades)— <i>Durée des travaux (jours)</i> ¹⁾			
			1927/28	1926/27	1925/26	1924/25
Riiklikud asutused—<i>Institutions gouvernementales:</i>						
Kaitseminstreerium	23. XI. 1927	17. VI. 1928	203	104	240	—
Raudteevalitsus	1. XII. 1927	30. IV. 1928	152	172	142	289
Merelaevanduse Peavalitsus	16. XI. 1927	"	167	164	—	119
Riigi Statistika Keskbüroo	2. I. 1928	"	120	—	—	—
Tuueva lastekodu	20. II. 1928	12. III. 1928	22	—	—	—
Linnavalitsused—<i>Municipalités:</i>						
Tallinna	3. XI. 1927	10. V. 1928	190	195	177	166
Tartu	23. XI. 1927	31. V. 1928	191	187	187	149
Narva	7. XI. 1927	10. V. 1928	186	146	148	165
Pärnu	19. XII. 1927	30. IV. 1928	134	163	147	198
Viljandi	2. I. 1928	10. V. 1928	130	44	—	39
Valga	6. XII. 1927	"	157	110	110	113
Nõmme	12. XII. 1927	30. IV. 1928	141	—	—	—
Haapsalu	3. IV. 1928	10. V. 1928	38	—	—	—
Võru	5. XII. 1927	21. IV. 1928	139	48	—	—
Petseri	19. I. 1928	30. IV. 1928	103	—	—	—
Maavalitsused—<i>Administrations des arrondis.:</i>						
Viru I. 1928	30. IV. 1928	...	—	—	132
Harju	24. XI. 1927	"	159	96	—	74
Pärnu	12. XII. 1927	16. V. 1928	157	102	—	...
Tartu	14. XII. 1927	30. IV. 1928	139	138	—	162
Valga	7. II. 1928	"	84	100	—	75
Petseri	1. XII. 1927	"	152	—
Võru	11. XII. 1927	5. V. 1928	147	108	—	...
Viljandi	13. I. 1928	8. V. 1928	117	—	—	—
Alevivalitsused — <i>Administrations des bourgs:</i>						
Narva-Jõesuu	3. I. 1928	28. IV. 1928	117	99	54	53

1927/28 a. hädaabitööd kestsid keskmiselt 137 päeva—arvates kaasa pühapäevad, seega keskmiselt 4,5 kuu ümber. Tähtsamais töid korraldanud asutis kestis tööd: Tallinna linnavalitsuses—190 päeva, Tartu linnav.—191 pv., Narva linnav.—186 pv., Nõmme linnav.—141 pv., Harju maav.—159 pv., Tartu maav.—139 pv., Võru maav.—147 pv., Petseri maav.—152 pv., riiklikes

asutis—120 kuni 208 pv. jne. Nii, suuremad tööd kestsid ligikorda 5—6 kuud. Hädaabitööde algul 1 novembril 1927 a. oli tööborsides registreeritud 2 864 töötajat.

2. Kulud hädaabitöödeks.

Dépenses pour des travaux publics.

Ülevaate kuldest hädaabitöödeks annavad järgmised andmed:

Tegekkulud hädaabitöödeks (Ekr)—*Dépenses pour l'organisation des travaux publics (Ekr).*

3.	1927/28	1926/27 ²⁾	1925/26 ²⁾	1924/25 ²⁾
Riiklikud asutused	99 793	120 370	56 450	132 190
Linnavalitsused	344 466	286 300	340 000	508 610
Maavalitsused	164 405	108 400	8 250	90 082
Muud	4 108	10 820	6 000	33 225
Kokku	612 762	525 890	419 700	814 105
		% %		
<i>Institutions gouvernementales</i>	16,3	22,9	13,5	22,4
<i>Municipalités</i>	56,2	54,4	83,2	62,5
<i>Administrations des arrondissements</i>	26,8	20,6	1,9	11,1
<i>Autres</i>	0,7	2,1	1,4	4,0
Total	100	100	100	100

Hädaabitööd teostatakse peamiselt riigi kulul. Riigi kulud hädaabitöödeks tegid välja kulude üldsummast:

1924/25 88,3%
1925/26 85,7%
1926/27 83,9%
1927/28 85,6%

Kogu tööde kestel riik on kannud hädaabitööde kuludest ligi 85%. 1927/28 a. andmed näitavad jälle riigi kulude suhtelist kasvu. Hädaabitööde kuludest linnavalitsused on kannud suhteliselt tunduvalt suurema osa, kui maavalitsused. Kõik linnavalitsused kokku kulutasid oma summast 1927/28 a. talve kohta 69 167 kr ehk

¹⁾ Pühad ja pühapäevad kaasa arvatud—*Inclusive les jours de repos.*
²⁾ Ligikaudsed andmed. ³⁾ Ümmardatud arvud.

20,0% linnavalitsuste hädaabitööde kulude üldsummast. Sellevastu maavalitsused kulutasid ainult 18 958 kr ehk 11,5% maavalitsuste hädaabitööde kulude üldsummast.

Linna- ja maavalitsuste juuremaksu % on väga kõikumv. Linnavalitsusist tähtsamad tööde korraldajad—Tallinna, Tartu ja Narva linnavalitsused—on kannud hädaabitööde kuludest 20% ümber. Kõige rohkem maksid juure Pärnu (36,0%) ja Viljandi (24,6%) linnavalitsused. Paar linnavalitsust—Valga ja Nõmme—maksid juure alla 10%.

Samuti väga kõikumvad on suhteliselt maavalitsuste kulud hädaabitöödeks. Suuremaid hädaabitöid korraldajaist maavalitsusist kandsid hädaabitööde kuludest: Harju maavalitsus 11,7%, Tartu maav. 18%, Võru ja Petseri maavalitsused aga peaaegu võrdselt veidi alla 5,5%. Omavalitsuse enese kulu hädaabitöödeks oli suhteliselt kõrgem Viljandi (39%) ja Viru (24,3%) maavalitsustes.

Nelja talve kestel tehtud kuludest langeb korraldamise mõttes 62,7% linnavalitsusile, umbes 1/5 riiklikele asutusile ja peaaegu niisama palju maa- ja alevivalitsusile kokku. 1927/28 a. hädaabitöödeks kulutati kogusummas 612 762 kr, millest tarvitasid linnavalitsused 56,2%, maavalitsused 26,8% ja riiklikud asutused 16,8%. Muude töökorraldajaina on 1927/28 a. kokkuvõtteis arvestatud üksipäini Narva-Jõesuu alevivalitsus. Tema poolt organiseeritud töödeks kulutati 1927/28 a. 4 108 kr ehk 0,7% üldsummast.

Esmakordselt 1927/28 a. kulud on jagatud 6 rühma (v. tab. 4). Tähtsama rühma moodustavad, loomulikult, tööliste palgad—arvatud välja tööhatajate, kümnikute, tehnilise personali, õevahrite palgad j. n. e., mis organiseerimiskuludena on arvestatud. Tööliste palkadeks makseti 1927/28 a. hädaabitööl kogusummas 498 154 kr ehk 81,3% kulude üldsummast. Arvates sellele juure veel tööliste haigusabirahad, ravimiskulud ja muud juhuslikud toetused, saame kulude summa, mis on otsekoheselt seotud hädaabitööliste ülalpidamisega, 509 373 kr ehk 83,1% kulude üldsummast. Ses summas on veel arvestamata tööliste muretsenud korteri-, kütte- ja valgustuskulud, tööliste töökohale transporteerimise ja veel mõned väiksemad tööliste ülalpidamisega seotud kulud. Need kulud on arvestatud ühes teiste väiksemate kaudsete kuludega lahtris „muud“ (v. tab. 4). Tööde organisatsiooni kulud oli 1927/28 a. kokku 18 750 kr (3,1%) ning materjalide ja tööriistade muretsenise ja korrashoiu kulud kokku 74 761 kr (12,2%). Tööde organisatsiooni kulude kohta peab tähendama, et neid tehniliselt raske on täies ulatuses arvesse võtta. Tegelikud kulud on palju kõrgemad, kui näitavad andmed. Arvestamata on

Teedeministerriumi tööde tehnilise järelevalve kulud, hädaabitööde eelarvete kokkuseadmise kulud, samuti mõnede koosseisus ettenähtud riigi- ja omavalitsuse teenija ülalpidamise kulud, kes tööde organisatsiooniga seotud. Sel määral on ka kulude üldsumma tõeliselt suurem, kui näitavad andmed.

Kogusummasligemale 4%-lise tööliste ja 3%-lise tehtud tööpäevade arvu vähenemise juures tõusid läinud talvel kulud hädaabitööliste palkadeks 11,7% võrra. Andmed näitavad ümmarguselt 35%-list teenistuse tõusu hädaabitööl 1927/28 a. keskmiselt tööpäeva kohta. Kuid teenistuse tõus näib osalt tingitud olevat arvatavasti hobusemeeste töil viibimisest suuremal arvul, kui eelmisel aastal. Jalameeste ja hobusemeeste teenistuse eritlust pole, kahjuks, andmeis läbiviidud. Kuid tööliste teenistus on kahtlemata tõusnud. Hädaabitööliste tasumise viis seati 1927/28 a. töödeks uuele alusele. Kus võimalik, anti töö välja tükitöö alusel, kuna enne tasuti enamjaolt päeviti. Kuid teisest küljest, linnas piirati teenistuse võimalused, määrati teenistuse ülemäär. Meestööliste teenistuse ülemääraks oli Tallinnas 11 kr ja muus linnas 9 kr nädalas. Maal teostatavatel tööl teenistust ei piiratud. Tükitöö süsteem võimaldas töölistele saavutada kindlaks määratud teenistus—9-11 kr nädalas—lühema ajaga, kui nädala tööpäevad. Peale selle ka päevatööliste palganormid olid mõnes asutuses veidi kõrgemad, kui eelmisel aastal.

Tööliste palgakulude osaline tähtsus on tööde korraldajate rühmade järgi väga erinev ja oleneb peamiselt sellest, mil määral asutused tööde korraldamiseks on muretsenud materjale ja tööriistu. Nii, riiklikud asutused on maksnud töölistele palgaks 65,3%, materjalide ja tööriistade eest 22,8%, linnavalitsused vastavalt 82,3% ja 13,7%, maavalitsused 88,5% ja 3% ning Narva-Jõesuu alevivalitsus 94,4% ja 0,0% kulude üldsummast. Teised kululiigid on asutusrühmade järgi suhteliselt enam-vähem ühtlased.

Vähem lahkuminevad on suhteliselt tööde organisatsioonikulud. Selleks kulutasid linnavalitsused 1,8%, riiklikud asutused 3,3% ja maavalitsused 5,6%. Võrdlemisi kõrged organisatsioonikulud 1927/28 a. maavalitsusis on nähtavasti tingitud sellest, et maavalitsused korraldasid hädaabitöid läinud talvel laiemas ulatuses, kui kunagi varem. Teiseks—maavalitsuste töid teostatakse suuremal pindalal, mis, kahtlemata, seotud ka suuremate organisatsioonikuludega. Linnavalitsuste organisatsioonikulud on kõige väiksemad (1,8%). Linnavalitsused on korraldanud hädaabitöid juba algusest peale maavalitsustega võrreldes, laiemal ulatusel. Suurte tööde teostamisel on organisatsioonikulud suhteliselt, loomulikult, väiksed.

HÄDAABITÜÜD 1927/28 a. (üksikasjalikud andmed) — TRAVAUX PUBLICS en HIVER de 1927/28 (données détaillées).

Hüdaabitööde viljand töötute arv Nombre des personnes occupées aux travaux publics	Tehtud tööpäevade üldarv Nombre des journées de travail fournies												Kokku — Total						Riigil kuluud — Dépenses de l'Etat						Omaavalitsuse kuluud — Dépenses des municipalités administr. d. arron.						Kokku Total	
	1927			1928			1928			1927			1928			1927			1928			1927			1928							
	November	Detsember	Januar	Februar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Keskmine kuus Moynenne par mois	November	Detsember	Januar	Februar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Kokku — Total	Tablisse paik	Halgusabiraha	Rüüvise loetused	Töö organisatsioon ja Töelise kuluud	Materjalide ja tööriistade muresemine kuluud	Müüd	Gaasid des ouvriers Subventions à cause de maladies	Assistance médicale des ouvriers	Autres subventions des ouvriers	Dépenses pour l'orga- nisation des ouvriers	Dépenses pour l'achat d'outillage de travail	Autres	Riigil kuluud Dépenses de l'Etat	Omaavalitsuse kuluud Dépenses des municipalités
<p>RIIKLIKUD ASUTUSED — INSTITUTIONS GOUVERNEMENTALES:</p> <p>Katseamitsus</p> <p>Kõuevalitsus</p> <p>Meriaasanduse Peavalitsus</p> <p>Riigil Statistika Keskbüroo</p> <p>Taheva lastekodu</p> <p>Töö-Hoolekandeministeer.</p>																																
<p>Linnavalitsused — Municipalités:</p> <p>Tallinna</p> <p>Tartu</p> <p>Narva</p> <p>Pärnu</p> <p>Viljandi</p> <p>Vaigla</p> <p>Nõmme</p> <p>Haapsalu</p> <p>Võru</p> <p>Petseri</p>																																
<p>Maavalitsused — Administrations des arrondissements:</p> <p>Viru</p> <p>Harju</p> <p>Pärnu</p> <p>Tartu</p> <p>Vaigla</p> <p>Petseri</p> <p>Võru</p> <p>Viljandi</p>																																
<p>Alervallitsused — Administrations des bourgs</p> <p>Narva-Jõesuu</p>																																
<p>Kokku — Total</p>																																

Keskised: 1) detsember 1927 — mai 1928; 2) detsember 1927 — aprill 1928; 3) november 1927 — aprill 1928; 4) november 1927 — mai 1928; 5) Kurstviiga laotud ligikaudsed arvud.
Dépenses des municipalités et des administrations des arrondissements.

**3. Hädaabitööliliste amet-
alaline jaotus.**

*Répartition des personnes occu-
pées aux travaux publics d'ap-
rès la profession.*

Üle poole tööbörsides registreeritud tööotsijaist on lihttöölised. Neid registreeriti kõigis tööbörsides kokku mehi 51% ja naisi 61,6%. Kuna hädaabitöid korraldati peamiselt tööbörsides registreeritud tööotsijatega, siis on loomulik, et lihttöölised on enamuses ka hädaabitööl. Tallinna, Tartu, Pärnu ja Viljandi tööbörsi andmeil hädaabitöölisist oli lihttöölisi mehi 51,6%, naisi 81,7%. Siit näeme, et lihttööliste meeste % on ühesugune tööbörsides registreeritud töö-

otsijate ja hädaabitööliliste hulgas. Tähendab, meestöölised võtavad osa hädaabitööst ühtlaselt, vaatamata kutsele. Naistööliliste kohta ei saa aga seda öelda. Nimelt, naistööotsijaid majateenijaid on hädaabitööl suhteliselt palju vähem, kui neid tööbörsides on registreeritud. Nimelt, neid registreeriti tööbörsides 1927 a. kestel 10,8% naistööotsijate üldarvust, hädaabitööl oli neid aga ainult 1,5%. Majateenijad ei pääse hädaabitööle, sest nad on valdavas enamuses üksikud. Tööd võimaldatakse hädaabitööl aga eesotsas töötuile, kellel on ülalpidada perekond.

Hädaabitööde kohta ennem Keskbüroo väljaandis Huumnd artiklid:

Hädaabitööd 1924-26, R. Sõrmus, Eesti Statistika 1927 a., lk. 455-463.

Tab. 2. Väljavedu augustis 1928 a. — Exportation en août 1928.

Kokkuvõetud on tehtud lühendamata arvude järgi. Arvud alla 0,1 on märgitud „0,0“. Les totaux sont établis d'après les chiffres non abrégés. Les chiffres moins de 0,1 sont indiqués par „0,0“

Table with multiple columns for export categories (1-22) and values in tons (A) and grams (B). Includes sub-headers for various goods like cereals, fish, and textiles.

Dans les chiffres du tableau, les marchandises passées en transit ne sont pas comprises. L'exportation comprend toutes les marchandises exportées de l'Estonie et passées les douanes estoniennes y compris aussi les marchandises indigènes expédiées temporairement pour enlever la viande ou pour une transformation (ou main d'oeuvre), destinées à être réimportées dans les délais prescrits.

Tab. 3. Tähtsamate ainete sisse- ja väljavedu augustis 1928 a.

Importation et exportation des principaux articles en août 1928.

SISSEVEDU

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Ekr—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)	1000 kg	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Ekr—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)	1000 kg	kr
1		2	3	4		5	6
I. Tera- ja jahvat. vill, kartul, loomataid							
1	Rukis	5 894,6	1 273 243	300	Tselluloos märg	—	—
	Sel.: Ühisriigid	4 446,9	960 538	302	Puupapp värvimata	52,2	10 909
	Saksa	1 023,7	221 121		Sel.: Soome	36,4	7 273
	Kaanada	300,0	64 800	318	Läti	15,8	3 636
2	Nisu	927,6	231 904	322	Paberossipaber	5,1	14 213
	Sel.: Ühisriigid	573,6	143 890		Kirjutus- ja trükipaber	8,5	6 943
	Austraalia	354,1	88 514		Sel.: Saksa	5,7	5 154
3	Oder	605,7	138 099	323	Soome	2,8	1 789
4	Kaer	452,0	85 426	333	Tapetid ja bordüürid	14,3	11 287
6	Mais	100,0	18 365		Raamatud ja ajakirjad võbra- keelsed	2,1	5 776
7	Muu teravilli ern.	—	—				
8	Herned	12,4	4 012	X. Puuvill, lina ja muud kiudained			
12	Nisujahu	891,6	214 409	335	Puuvill toores	450,7	940 972
	Sel.: Inglise	272,0	84 335		Sel.: Ühisriigid	450,7	940 972
	Ühisriigid	221,2	68 587	339	Kanep	90,4	66 636
	Kaanada	177,4	55 009		Sel.: India	36,9	24 783
17	Manna	54,9	17 472		Saksa	20,9	19 742
	Sel.: Rootsi	44,9	14 372		Läti	19,9	11 190
	Prantsuse	5,0	1 600	341	Dzhuut	504,0	249 887
20	Herkulo ehk kneyatangud	20,3	7 189	343	Vill värvimata	17,6	85 412
24	Kliid igasugused (loomatoit)	718,2	101 087		Sel.: Saksa	4,8	24 980
	Sel.: Saksa	538,1	75 331		Inglise	8,1	39 923
	Ühisriigid	180,1	25 756				
25	Ölikoogid	—	—	XI. Tekstiilitööstussaadused			
29	Muu loomatoit ern.	0,2	28	350—352	Puuvillaniit ja lõng	14,0	74 610
				354—363	Puuvillariie	40,2	326 227
III. Kala ja kalakaup							
53	Heeringad	2 694,8	688 839	370	Sel.: Saksa	16,4	135 257
		2 636,8	680 997		Inglise	9,4	85 263
IV. Muud toidu- ja maitseained, piiritus ja joogid							
67—86	Puuvili ja marjad kulvatatud	44,8	29 985	371	Sukad, sokid	2,2	42 893
131	Riis	474,4	121 456	392	Muu kujutud töö ern.	0,8	12 216
	Sel.: India	453,6	117 389	393	Kõled ja nõõrid	18,7	19 306
	Inglise	15,9	4 067	395—398	Kakavõrgud	0,5	6 983
133	Kohv toores, ubades	12,4	23 896	397—399	Villane lõng	30,2	219 104
136, 139	Kakao ubades ja pulbris	20,0	21 026		Villane riie kangas	32,9	545 783
140	Tee igasugune	6,2	16 190	407—408	Sel.: Saksa	8,7	155 449
141—142	Suhkur peenike ja raffinaad	2 840,4	768 463		Prantsuse	9,6	122 561
	Sel.: Poola	1 375,8	371 744		Inglise	4,2	85 734
	Tshehhoslov.	674,8	183 405	409—412	Siid- ja kunstiidniit ja lõng	3,4	30 820
	N.S.V.L.	266,9	72 051	426—428	Siidriie	0,6	44 910
152	Tubak lehtedes, kasvudes	75,9	97 802	429	Viltriie ja sellest kaup	1,2	11 343
	Sel.: Taani	30,2	39 779	431	Vahariie ja sellest kaup	4,1	12 514
	Prantsuse	15,6	20 497		Linoleum	18,6	20 884
	Ühisriigid	16,1	12 893	441—446	Sel.: Läti	17,2	18 928
156—166	Viinad ja veinid	2,9	7 051		Valmisriided igast materj. peale siidi	0,8	7 270
179	Margarin	5,7	5 217	449—453	Peakatted igasugused	0,9	10 124
	Sel.: Hollandi	4,0	3 671				
	Soome	1,7	1 546	XII. Metallid			
183	Sool	3 373,1	71 611	455	Malm toores	137,2	13 414
184-b	Kopra	49,4	27 000	458—460	Lait-, sordi- ja vormraud igasug.	2 399,1	271 283
VI. Nahk, nahkkaup ja muud loomasaadused							
193	Loomanahad kuivalt soolatud	62,6	174 575		Sel.: Belgia	1 199,2	137 510
	Sel.: Hiina	26,2	73 371		Saksa	945,8	103 033
	Argentiina	10,9	30 419	461—463	Lehtraud ja raudplekk	729,4	203 561
	Ühisriigid	8,3	23 220		Sel.: Inglise	380,8	129 216
194	Loomanahad märjalalt soolatud	21,8	41 313		Rootsi	103,7	33 100
	Sel.: Argentiina	11,3	22 788		Belgia	189,0	30 710
	Ühisriigid	7,4	13 941	464—467-a	Teras	49,9	8 285
196—198, 200	Tõõttatud peonesord. nahad	2,3	57 125		Sel.: Saksa	35,2	5 628
201	Suured parknahad	4,7	55 525		Rootsi	5,9	967
213—223	Karusnahad	8,3	348 290	469—471	Vask	11,4	16 944
					Sel.: Saksa	7,4	11 138
					Rootsi	4,0	5 806
				477—478	Inglistina	0,5	2 104
VII. Seemned ja elustaimed							
238	Linaseemned	—	—	XIII. Metallkaup			
239	Risikheinaseemned	—	—	480—490	Raunsi ja terasest taotud, pressit. ja valatud kaup ern.	33,0	16 598
243	Päevalilleseemned	—	—	491	Raudaurukalad ja ern. katel- sepatöö	41,3	32 232
VIII. Puu- ja puutööstussaadused							
275—279	Tisleri- ja treialitöö	305,9	104 653	492	Raud- ja terastorud ja nende ühendusjaod	90,4	29 168
280—283	Aami- ja puusepatöö	110,5	36 427	493	Treitid, poleeritud, lihvitud raud- ja teraskaup igasugune	71,9	78 157
IX. Paber, paberkaup ja trükitöö							
296	Paberimass kuiv	253,9	146 739	494	Raudplekk-kaup ern. lihtne	86,7	90 837
297	Paberimass märg	20,2	3 233	497	Raud- ja terastraat Ø 1—5 mm	176,3	30 842
299	Tselluloos kuiv	30,1	6 622	507	Raudtraatmaelad ja -needid	39,6	18 750
				508	Raud- ja terastraatkaup ern.	25,1	22 691
				509—511	Noakaup igasugune	2,7	12 956

Tab. 3. Tähtsamate ainete sisse- ja väljavedu augustis 1928 a. (järg).
 Importation et exportation des principaux articles en août 1928 (suite).

Järjek. nr. üksikainete nomenklat.	Ekr—couronne d'Estonie égale 100/248 gramme de l'or pur (100 maris antérieurs)	1000 kg	kr	Järjek. nr. üksikainete nomenklat.	Ekr—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)	1000 kg	kr	
1		2	3	4		5	6	
SISSEVEDU								
517	Vikatid	—	—	XIX. Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused				
519	Ern. käsitööristad	18,5	35 933	2 997,0		659 350		
521	Vasktorud	5,3	8 220	731	Kivisöetõrv	174,6	21 478	
522	Vasktraat isoleer. Ø 0,5—12,5 mm	3,8	6 440	739	Nafta toores	306,7	28 217	
526—527	Vaskkaup igasugune	10,6	49 082		Sel.: N.S.V.L.	300,9	27 680	
530	Alumiiniumkaup ern.	1,8	6 892	740	Petrooleum	1 206,2	137 747	
XIV. Põllutöömehhanad ja riistad					Sel.: N.S.V.L.	553,1	63 168	
547—548	Viljapeksugarnituurid jõumasina- naga ja ilma	86,8	97 470		Saksa	403,6	46 086	
551	Traktorid	18,8	24 410	742	Bensin	647,5	185 973	
554	Põllutöömehhanate osad	15,2	17 980		Sel.: Saksa	283,7	59 572	
XV. Muud töö- ja jõumasina- transportabimõud					N.S.V.L.	100,9	33 793	
555	Aurumasina, lokomobiilid	—	—		Poola	95,0	19 950	
556	Plahvatusjõumasina	74,6	110 628	746	Määrdeõli ern.	186,7	65 905	
562-a	Separaatorid ja n. piimandus- masinaid	14,2	45 718		Sel.: Saksa	52,0	22 360	
570	Õmblus- ja pilutusmasinaid ja nende osad	8,3	28 706		N.S.V.L.	39,4	11 832	
565, 561	Igasugused lõõstusmasinaid ja abimõud rauast, malmist tera- sest	197,2	247 643		Ühisriigid	33,2	11 633	
566, 566-a	Masinaid ja aparaate osad	33,5	56 471	751	Parafiin	11,6	6 448	
573—577	Veesõiduriistad	9(1k)23,51rgl	6 421	755	Kamp	99,0	37 084	
578—580-a	Sõiduautod	40 tk.	121 721		Sel.: Ühisriigid	98,2	36 748	
585	Jalgrattad	820 tk.	62 976	761	Kookosõli	0,4	236	
595	El.-õunamõõd, -mootorid, trau- sformatorid	5,3	14 902		Sel.: Soome	0,4	236	
602	El.-lambid metalliõliga	2,2	44 159	770	Loomarasv tehniliseks tarbeks	44,1	29 235	
607—608	El.-juhed isoleeritud	14,0	26 795	787, 792—	Pehmet kummist asjad ühend. itudainetega	11,0	60 936	
609	El.-ja telef.-kaablid metallpani- selga	7,1	7 391	790	Kummist jalanõud	7,2	42 404	
610	Telegr.-, telef.-, raadioaparaatid, -tarbeasjad, -osad	0,7	12 831		Sel.: Läti	3,3	19 572	
XVI. Instrum., aparaadid ja lasker.					Soome	2,7	14 707	
617	Arstiriistad, aparaadid ja -tarbe- asjad	1,1	10 408	794	Veoauteode massiiv-kummishinid	1,1	3 368	
621—627	Kellad	1,2	10 822	XX. Väetisained				
641—643-b	Laskerriistad	0,5	4 179	926,1	Toomassilakk jahvatatud	400,0	18 900	
XVII. Kivid, mullad ja nende saad.					802	Superfosfaat	7 023,5	353 241
644	Vabrik. ja ehit. tarvitav savi	0,2	9		Sel.: Rootsi	5 544,9	278 908	
661	Tulekindlad kivid ja tahvid (shamottkivid)	455,4	29 724		Saksa	1 342,8	67 533	
700—702	Fajanskaup	43,7	32 089	803	Kaalisool	1 555,3	134 220	
703—706	Portselankaup	16,9	17 963	804	Tshhiilsalpeeter	55,0	10 057	
707—725	Tahvelklaas ja klaaskaup	117,1	120 290	808	Väävelhupu ammoniak	—	—	
XVIII. Kivisüsi, koks, põlevkivi					XXI. Keemiaain., värv., apteegikaup			
720	Kivisüsi	5 995,4	119 502	811	Väävelhupu alumiinium	1 35,9	11 460	
		5 331,6	104 499	864	Kaustiksooda puhastamata	47,5	12 912	
I. Tera- ja jahvatatud vili, kartul, loomatoit					866	Pesusooda	95,8	10 909
22	Kartul toores	402,5	77 969	873	Sõehape (vedel)	5,2	2 724	
II. Toiduained—karjasaadused					890	Väävel toores, tükikesed	1 016,0	104 600
30	Sealiha värsket ja soolatud	1 783,1	4 623 885	977	Välmistatud arstirohud	0,7	10 374	
30-a	Pekon	86,1	129 081	979—985	Lõhna- ja kosmeetikaained	0,6	11 028	
	Sel.: Inglise	86,1	129 081	986—995	Müneraalvärvid	76,4	34 093	
31	Sealiha suitsut. (singid, küljed)	4,5	7 271	1003	Anilinvärvid	6,4	32 802	
32	Loomaliha	124,3	99 406	1031	Parkimisekstraktid	0,2	195	
	Sel.: Soome	121,7	97 368	1040	Saapamüäre	6,2	11 378	
34	Lambaliha	24,9	29 369	XXII. Kunstkaup, muusikariistad ja muu eespool nimetatud kaup				
	Sel.: Rootsi	10,1	22 510	1048—1053	Muusikariistad	16,4	131 097	
38	Sea- ja loomarasv sulatatud	—	—	1054	Kirjutusmaterjal ern.	9,0	65 732	
42-a	Kõhupiim	—	—			4,4	29 886	
43	Või	1 988,5	4 110 039	Väljavedu				
	Sel.: Saksa	804,0	2 379 878	IV. Muud toidu- ja maitseained, piritus ja joogid				
	Inglise	673,5	1 897 601	66	Teraleib, pain normul	28,3	47 216	
45	Munad	2 282 600 tk.	243 230		Sel.: Läti	7,8	3 501	
III. Kala ja kalakaup					Leedu	7,3	3 280	
47—49	Värsked kalad	90,1	191 718			0,4	175	
57—59	Kalakonservid	78,5	167 652	77	Õunad	—	—	
		0,3	520	130	Kartalijahu	—	—	
				149	Shokolaad	8,0	27 934	
IV. Kala ja kalakaup					V. Elustoomad (arv)			
47—49	Värsked kalad	90,1	191 718	185	Hobused (arv)	2 901	376 850	
57—59	Kalakonservid	78,5	167 652	186	Veised (välja arvatud vasikad) (arv)	4	1 000	
		0,3	520	189, 190	Sead, põrsad (arv)	2 827	374 450	
				VI. Nahk, nahkkaup ja muud loomasaadused				
				193	Loomanahad kuivalt soolatud	99,4	329 621	
					Sel.: Saksa	5,7	27 964	
					Läti	3,9	19 485	
						1,8	8 479	
				194	Loomanahad märjalt soolatud	39,4	111 170	
					Sel.: Saksa	33,0	99 080	
					Soome	6,0	11 000	

Tab. 3. Tähtsamate ainete sisse- ja väljavedu augustis 1928 a. (järg).
Importation et exportation des principaux articles en août 1928 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	<i>Ekr—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)</i>	1000 kg	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	<i>Ekr—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)</i>	1000 kg	kr
1		2	3	4		5	6
VÄLJAVEDU							
201	Suured parknahad	34,1	139 189	XI. Tekstiilööstussaadused		491,6	1 579 668
	Sel.: Inglise	30,2	120 808	350-352	Puuvillanitt ja -õng	97,9	385 317
	Läti	3,3	13 988		Sel.: Saksa	69,3	247 246
213-223	Karusnahad	0,2	7 990		Läti	25,8	93 956
227	Jõhvid	1,0	4 855	354-368	Puuvillartie	140,0	616 273
235	Sooled	11,1	17 303		Sel.: Läti	36,2	158 714
VII. Seemned ja elustaimed							
238	Linaseemned	—	—	382	Leedu	26,3	114 549
VIII. Puu- ja puutööstussaadused							
247-251	Palgid, prussid, pakud, lattid	2 697 kj.	2 957	387	Taani	25,2	111 936
252	Liprid	5 516 kj.	6 991		Rootsi	28,5	102 064
253-256	Lauad ja plangud	12 027,34 st.	2 540 461	397-399	Pakkimis- ja kotirite	192,7	291 940
	Sel.: Inglise	9 629,49 st.	2 032 968		Sel.: Taani	133,5	201 565
	Hollandi	2 036,18 st.	430 902		Inglise	46,3	70 690
257	Propsid	1 156 539 kj.	945 600	387	Purjerite	18,8	57 377
	Sel.: Inglise	1 061 463 kj.	865 100		Sel.: Taani	10,1	30 909
	Hollandi	95 126 kj.	80 500		Rootsi	4,9	14 900
259	Krohvimispeered	—	—	397-399	Villane rite	11,5	167 542
270	Vineer	1 405,0	370 201		Sel.: Läti	2,6	35 711
	Sel.: Inglise	1 316,5	316 233		Leedu	2,2	31 120
	Saksa	81,4	8 559		Hilna	1,1	14 002
271	Vineerist tootlõpõhjad	240,8	133 010		Austria	1,0	13 350
	Sel.: Inglise	127,4	70 045		Ungari	0,8	11 559
	Saksa	42,3	24 094	XII. Metallid		491,1	26 437
	Praatsuse	40,8	22 044	450	Vanaraud	475,5	17 830
272	Tikutraat	57,1	18 000	468	Sel.: Saksa	414,8	15 690
275-a	Uksed	11,0	5 000		Poola	29,5	1 020
	Inglise	11,0	5 000		Vanavask	9,5	4 924
275-b	Mööblid	27,3	16 750		Sel.: Rootsi	7,5	3 820
	Sel.: Inglise	20,0	12 109		Taani	2,0	1 104
	Praatsuse	4,1	3 000	XVII. Kivid, mullad ja nende saad.		24 166,5	338 759
IX. Paber, paberkaup ja trükitöö		3 469,0	845 230	649	Tsement	2 915,0	113 101
293	Kultsud igasugus. (peate villaste)	49,3	9 637		Sel.: Läti	1 457,8	56 563
315	Pakkimispaber	160,1	69 994		Soome	1 227,7	47 633
316	Rotatsioonipaber	1 378,2	296 812	650-a	Kips	361,9	11 000
322	Kirjutus- ja trükipaber	1 059,4	313 026	659	Telliskivid vapamata	10 613,4	145 403
X. Puuvill, lina ja muud kiudained		399,4	508 899		Sel.: Soome	10 613,4	145 403
337	Lina	324,0	469 796	XIX. Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused		393,0	46 478
	Sel.: Inglise	324,0	469 796	764	Värnits	—	—
338	Takud	22,8	24 821	XXI. Keemiaain., värv., apteegikaup		162,0	90 142
				924	Kaseiin	6,2	5 622
				1 026	Tuletikud	154,2	31 500
					Sel.: Ühtsriigid	125,1	68 800
					Inglise	29,1	12 900

Tab. 4. Väliskanbandus augustis 1928 a. (tollamelite järgi). — *Commerce extérieur en août 1928 (par les bureaux de douane).*

	Tallinna	Valga	Pärnu	Narva	Loksa	Haapsalu	Kuresaare	Kunda	Paldiski	Kokku Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1000 kg { Sissevedu—Importation	39 314	2 635	4 602	396	2	565	—	158	—	47 672
{ Väljavedu—Exportation	39 974	4 547	19 294	8 719	6 110	—	4 867	3 227	4 549	85 287
Üldtähtkalk—Total de l'importation et de l'export.	73 288	7 182	23 896	9 115	6 112	565	4 867	3 355	4 549	132 959
Kroonides { Sissevedu—Importation	10 786 135	784 021	1 025 179	134 106	8 241	23 532	—	56 243	—	12 817 457
{ Väljavedu—Exportation	10 407 024	801 475	813 148	766 564	83 603	—	194 365	141 002	257 450	13 464 631
Üldtähtkalk—Total de l'importation et de l'export.	21 193 159	1 585 496	1 838 327	900 670	91 844	23 532	194 365	197 245	257 450	26 282 088

Tab. 5. Tollamelite tulud augustis 1928 a. (tuh. kr) — *Recettes douanières en août 1928 (1000 kr.)*

	August — Août			I. IV. — I. IX.		
	1928 a.	1927 a.	1926 a.	1928 a.	1927 a.	1926 a.
	Sisseveotoll—Droit d'importation	1 932	1 529	1 460	8 765	6 918
Väljaveotoll—Droit d'exportation	29	35	137	192	360	765
Lisatoll—Accidents	4	3	6	16	19	24
Kantsileimaks—Taxes de bureau	10	4	3	59	20	15
Trahvid—Amendes	2	3	1	10	12	9
Mitmesugused—Autres recettes	14	10	10	50	51	57
Kokku—Total	1 991	1 584	1 617	9 092	7 380	7 721
Ladumaks—Droit de magasinage	11	8	10	47	47	47
Sadamamaks—Droits de port	111	109	97	497	482	478
Kraana tarvit. m.—Droits pour l'emploi des grues	—	—	—	—	—	—
Kokku—Total	122	117	107	544	529	525

Tab. 6. Riigiraudteed juulis 1928 a. — Chemins de fer unis en juillet 1928.

1. Tähtsamad andmed piirkondade järgi — Données principales d'après les districts du réseau.

	Rongide arv <i>Nombre de trains</i>	Ärakasutud läbilaske võimluse % <i>% de l'expl. de la capacité</i>	Reisijate km üldarv (tuh.) <i>Voyageurs-km (milliers)</i>	Sellest III kl. (milj.) <i>Dont III cl. (milliers)</i>	Istekohade arvu kasutamise % <i>% des places occupées</i>	Tühjade kaubavagunite % <i>% des wagons à marchandises</i>	Laaditud kaubavag. keskmine teljekoorem *) <i>Charge moyen pour un wagon à marchand. chargé</i>	Kaubarongi keskmine kaal (tonnides) <i>Poids moyen d'un train de marchand.</i>	Kaubarongi keskmine telged arv <i>Nombre moyen d'essieux pour un train de marchand.</i>
a) Lalarööpalised teed — Voie large									
Aururonges	1 753	—	15 975	14 672	38,6	27,77	4,31	497	71,18
Sellest: Paldiski—Keila	155	87,00	34	31	7,5	35,94	3,97	433	83,07
Haapsalu—Keila	182	29,95	1 463	1 312	37,9	9,31	1,27	70	17,29
Keila—Tallinna	412	80,85	1 477	1 413	64,3	23,83	2,08	138	25,51
Tallinna—Tapa	651	75,00	4 658	4 259	44,5	31,51	4,57	743	110,13
Tapa—Narva	406	43,67	2 899	2 657	43,2	35,17	4,07	356	60,18
Tapa—Tartu	470	63,65	3 549	3 266	32,3	20,17	4,67	502	69,89
Tartu—Valga	293	50,82	1 207	1 097	27,3	13,67	3,94	360	51,98
Valga—Irboska	193	46,19	688	613	29,5	22,98	4,67	380	54,09
Mootorvaguneis	857	—	2 709	2 709	72,8	—	—	—	—
Elektrironges: Tallinna—Pääsküla	1 730	—	2 337	2 337	52,7	—	—	—	—
Kokku — Total	4 340	—	21 071	19 768	42,5	27,77	4,31	497	71,18
Juunis — Juin 1928 a.	4 084	—	21 539	20 222	45,6	29,17	4,54	325	65,87
Juulis — Juillet 1927 a.	3 283	—	19 307	18 505	51,4	26,73	3,83	448	72,35
1/I — 31/VII 1928 a.	25 729	—	122 681	114 035	46,0	27,99	4,03	440	81,75
b) Kitsarööpalised teed — Voie étroite									
Tallinna—Pärnu	—	—	3 814	3 420	38,6	21,54	2,97	194	83,18
Sellest: Tallinna—Türi	732	—	2 177	1 945	56,7	16,44	1,97	106	52,26
Türi—Mõisaküla	338	—	1 122	1 016	44,4	35,77	3,04	157	72,51
Mõisaküla—Pärnu	636	—	515	459	37,3	—	—	—	—
Haruteedel	—	—	1 378	1 248	—	—	—	—	—
Sellest: Lütva—Vääna	152	—	121	121	59,7	25,71	1,41	—	—
Lelle—Papiniidu	181	—	420	335	56,7	23,79	4,25	197	69,89
Türi—Tamsalu	616	—	316	303	50,2	36,71	3,96	56	24,34
Riisela—Orajõe	139	—	55	55	30,6	42,14	4,02	273	120,15
Mõisaküla—Valga	140	—	150	122	19,7	33,66	4,43	221	73,80
Valga—Mõiste	157	—	153	154	34,2	34,71	7,24	244	80,00
Sonda—Mustvee	920	—	163	161	38,1	37,17	2,10	88	47,45
Kokku — Total	2 907	—	5 192	4 668	46,6	26,81	3,10	146	62,54
Juunis — Juin 1928 a.	2 824	—	5 059	5 130	49,8	31,29	3,34	127	58,38
Juulis — Juillet 1927 a.	2 196	—	4 907	4 446	48,4	28,93	2,42	134	67,94
1/I — 31/VII 1928	15 844	—	33 609	33 609	42,5	29,58	1,20	150	64,06

	Lalarööpalised teed — Voie large				Kitsarööpalised teed Voie étroite		
	Juuli		1/IV—31/VII 1928/29	1/I—31/VII 1928	Juuli		1/I—31/VII 1928
	1928	1927			1928	1927	1928
2. Kaubavedu — Transport des marchandises							
Saadetiste arv — <i>Nombre des envois</i>	53 221	44 633	214 735	349 133	27 074	21 004	185 001
kaal — <i>poids</i> (tuh. tn.)	169	130	690	1 108	71	42	505
tn.-km (tuh.)	18 466	14 537	66 934	117 832	5 271	3 542	37 208
Sellest: erakaubad — <i>Dont marchandises privées</i>							
kaal — <i>poids</i> (tuh. tn.)	126	99	491	900	61	41	439
tn.-km (tuh.)	13 448	10 727	50 600	93 806	4 022	3 492	31 972
Erakaupadest väikekiirus. — <i>Marchand. privées à petite vitesse</i>							
kaal — <i>poids</i> (tuh. tn.)	123	96	480	893	59	40	481
tn.-km (tuh.)	13 104	10 425	49 246	91 934	4 475	3 382	31 025
3. Pagasivedu — Transport des bagages							
Pakkide arv — <i>nombre</i>	32 355	20 632	123 477	194 667	13 569	12 836	94 497
kaal — <i>poids</i> (tuh. tn.)	0,7	0,8	2,8	4,3	0,3	0,3	2,0
tn.-km (tuh.)	62	65	240	391	21	24	164
4. Reisijate vedu — Transport des voyageurs							
Reisijate üldarv — <i>Nombre total de voyageurs</i>	488 249	500 383	1 908 087	2 818 905	119 780	123 438	803 392
Sellest { Välisühendus — <i>Communiqué avec l'étranger</i>	3 733	5 030	14 733	24 927	809	995	4 944
Dont { Kohalik liikumine — <i>Mouvement local</i>	482 516	495 353	1 893 354	2 793 978	118 960	122 442	798 448
Sellest: I klassis	34	127	336	663	—	—	—
II	10 997	10 804	39 266	62 468	5 147	5 488	38 174
III	476 118	484 422	1 868 485	2 755 774	114 022	117 950	765 218
Reisijate km üldarv — <i>Voyageurs-km</i>	21 071 524	19 806 957	81 100 574	122 680 935	5 191 779	4 907 225	33 609 183
Sellest { Elektrirongid — <i>Trains électriques</i>	2 386 988	2 394 084	9 547 078	15 385 885	—	—	—
Dont { Mootorvagundid — <i>Wagons à moteur</i>	2 709 072	384 362	3 687 572	4 368 805	—	—	—
Reisijate tee-km peale — <i>Voyageurs par km exploité</i>	31 310	29 431	120 506	182 280	9 271	9 796	60 016
Keskmine sõidukaugus — <i>Parcours moyen</i>	43,3	39,6	42,5	43,8	43,8	39,8	41,8
Magnamiskaartide üldarv — <i>Cartes pour wagon-tits vendues</i>	4 673	4 330	18 045	29 410	1 038	495	4 908
Jaamaeisse-piletite üldarv — <i>Tickets d'entrée vendus</i>	18 736	10 946	70 253	104 611	1 610	3 181	14 387
5. Veerukoosseltsu kasutamise — Exploitation du matériel roulant							
Rongide üldarv — <i>Nombre total de trains</i>	4 340	3 823	15 458	25 729	2 007	2 196	15 844
Rong-km üldarv — <i>Trains-km</i>	259 014	209 022	896 638	1 473 427	166 398	141 757	1 016 721
Sellest reisirongides — <i>Dont trains de voyageurs</i>	187 418	151 730	643 027	1 057 603	95 865	78 958	587 156
Vedur-km üldarv — <i>Locomotives-km</i>	193 393	187 572	770 712	1 300 236	166 369	152 810	1 043 024
Telg-km üldarv — <i>Essieux-km</i>	9 964 447	8 387 126	34 721 900	57 776 481	8 174 903	7 299 273	51 070 855
Sellest { Reisijavaguneis — <i>Voitures à voyageurs</i>	3 944 264	3 391 191	14 305 210	23 812 270	2 014 306	1 875 029	13 359 787
Dont { Kaubavaguneis — <i>Wagons à marchandises</i>	5 720 183	4 975 935	20 416 690	33 964 211	6 160 597	5 424 244	37 717 068
Keskmine telged arv rongis — <i>Moyenne des essieux par train</i>	37,31	40,30	35,72	39,21	49,14	51,49	50,24
Sellest { Reisirongides — <i>Trains de voyageurs</i>	35,41	37,67	34,02	33,82	39,79	42,14	41,14
Dont { Elektrirongides — <i>Trains électriques</i>	8,79	7,82	8,36	8,26	—	—	—
Dont { Kaubarongides — <i>Trains de marchandises</i>	71,18	72,35	68,69	81,75	62,54	69,56	64,66
Kesk. kaubar. kaal — <i>Poids moyen d'un train de marchand.</i>	497	448	428	446	146	184	150

*) Keskmine telje koorem kitsarööpalisel teel on arvestatud paari telje peale.

Tab. 7. Tallinna sadama tegevus septembris 1928 a.
Mouvement du port de Tallinn en septembre 1928.

Rahvuslik lipp Pavillons nationaux	Sellest—Dont																Laevadega veetud Transport de	
	Üldse Grand total				Rootsimaalt-le De-vers Suède				Saksamaalt-le De-vers Allemagne				Soomemaalt-le De-vers Finlande				Reisijaid (arv) Voyag. (nombre)	Kaupu (tonnides) Marchan. (tonnes)
	Arv Nombre	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult			
			Arv	Maht Ton. n.			Arv	Maht Ton. n.			Arv	Maht Ton. n.			Arv	Maht Ton. n.	Arv	Maht Ton. n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
I. SISSE TULNUD — VALLESSÖIT — I. ENTRÉES — LONG COURS																		
Eesti	37	8 073	18	5 534	10	2 059	10	2 059	2	1 217	1	197	16	1 402	1	104	89	7 908
Sell.aur.-Dont bal. à vap.	15	5 683	12	4 341	8	1 738	8	1 738	2	1 217	1	197	2	322			83	5 743
Inglise	6	6 185	6	6 185													31	3 454
Kreeka	1	247																
N. S. V. L.	1	83							1	83								
Norra	3	7 358	3	7 358														8 340
Prantsuse	2	2 099	1	813														198
Rootsi	3	5 039	3	810									5	4 492	3	810		424
Rumeenia	1	84																
Saksa	33	22 221	28	17 449					20	13 245	20	13 245	11	7 368	3	1 658	475	13 310
Soome	37	15 906	20	7 849	1	96	1	96	4	5 124	4	5 124	32	10 088	15	2 429	329	405
Taani	7	4 746	6	4 179					1	865	1	865	1	567			2	3 054
Türgi	1	240							1	240								
Cehhoslovakkia	2	139																
Chili	3	488																
Kokku—Total	144	72 308	85	49 977	11	2 155	11	2 155	29	20 774	26	19 431	65	23 913	22	5 001	1 425	37 093
1/I—30/IX 1928	1115	571 884	671	371 193	138	50 992	114	23 560	261	181 725	229	153 301	431	162 956	135	44 072	16 301	300 038
August 1928	183	84 371	93	46 858	22	4 391	22	4 391	36	24 053	31	19 190	82	28 814	19	5 614	3 006	44 234
September 1927	150	65 611	82	43 789	26	7 416	13	2 970	25	19 817	22	17 144	61	15 656	20	5 031	1 118	30 460
RANNASÖIT — CABOTAGE																		
Rannasõit—Petit cabot.	203	13 141	169	9 557														6 899
II. VALJA LAINUD — VALISSÖIT — II. SORTIES — LONG COURS																		
Eesti	38	7 696	28	6 391	12	2 405	10	2 198	1	165		18	2 020	11	1 090	186	8 274	
Sell.aur.-Dont bal. à vap.	16	4 882	15	4 685	11	2 395	10	2 198				2	310	2	310		178	5 798
Inglise	7	7 199	5	4 638													21	2 827
Kreeka	3	256							1	9								
N. S. V. L.	1	83																
Norra	4	8 067	2	1 148														2 111
Prantsuse	2	1 817	2	1 817														1 156
Rootsi	6	5 039	5	4 828	3	4 256	3	4 256										979
Rumeenia	2	235							2	235								
Saksa	35	23 174	19	12 415	1	573	1	575	15	8 851	14	8 763	15	10 142	3	2 141	450	4 476
Soome	58	15 522	27	10 032	3	2 888	2	1 92	5	6 405	5	6 405	30	8 829	20	3 435	917	3 390
Taani	6	3 840	4	2 905	1	76						1	865					2 166
Türgi	1	249							1	240								
Cehhoslovakkia	3	212															3	
Chili	1	261	1	261														25
Kokku—Total	147	72 647	93	44 438	20	7 600	16	7 221	25	15 908	19	15 168	64	21 856	34	6 666	1 577	25 404
1/I—30/IX 1928	1090	561 475	775	375 610	161	53 339	142	31 128	169	117 417	144	109 669	477	174 798	290	70 285	16 361	210 463
August 1928	172	84 771	109	44 593	15	3 277	14	2 747	22	15 200	19	14 736	87	27 402	53	9 850	3 538	26 877
September 1927	180	66 748	139	43 023	24	4 861	22	3 768	16	14 707	15	14 516	107	27 564	79	9 902	1 147	26 389
RANNASÖIT — CABOTAGE																		
Rannasõit—Petit cabot.	215	14 857	117	9 495														1 955

Tab. 8. EESTI PANGA ÄRISEIS 31 augustil 1928 (1000 Ekr.).
Bilans de la Banque d'Estonie le 31 août 1928 (1000 Ekr.).

Aktiva	1000 Ekr.		%	Passiva	1000 Ekr.		%
Kattevara—Actif:		36 936	51,1	Põhikapital—Capital	5 000	6,9	
kuld rahas ja kangides—or barre		10 048	13,9	Tagavararakapital—Réserve	1 963	2,7	
välisraha—valeur étrangère		26 888	37,2	Jooksvad kohustused—Dettes courantes:	61 132	84,8	
Vahetusraha—Monnaies de change		451	0,6	A. Pangatühed liikvel—Billets de banque en circulation	38 288	53,0	
Sisivekslid—Effets payabl. en Est.		9 128	12,6	B. Jooksvad arved—Compl. courants	22 844	31,6	
a) kaubavekslid—effets commerc.		7 791	10,8	a) valitsuse—de gouvernement	16 834	23,3	
b) põllumajandusl.—effets agricool.		1 314	1,8	b) pankade—des banques	1 329	1,8	
c) metsatööstusl.—effets forest.		23	0,0	c) teised—autres	4 681	6,5	
Laenuid—Avances:				Muud passivad—Passifs divers	4 133	5,8	
valitsusele—au gouvernement							
teistele ¹⁾ —autres		15 889	22,0				
Kiinus- ja vallasvara—Immeubles et mobiliers		1 322	1,9				
Mund aktivad—Autres actifs		8 502	11,8				
		72 228	100				
					72 228	100	

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: 60,42%.

¹⁾ Selles summas Vab.Val. poolt garanteeritud laene mitte üle Kr. 15 000 000.—

**Tab. 10. Era- ja tähtsamate ühispankade äriseis
1 augustil 1928 a.**
*Bilans des banques privées et des principales banques
coopératives au 1 août 1928.*
**Tab. 11. Üksikute pankade
äriseisu summad 1 augustil
1928 a.**
*Montant des bilans des banques
au 1 août 1928.*

	20 erapanka 20 bang. privées		21 ühispanka 21 bang. coopér.		20 era- panka 20 bang. privées		21 ühis- panka 21 bang. coopér.	
	1/VIII	1/VII	1/VIII	1/VII	1/VIII	1/VII	1/VIII	1/VII
	1000 kr.				‰/‰			
Aktiva—Actif								
1. Kassa—Caisse	1 016	1 190	281	332	1,0	1,2	1,0	1,2
2. Jooksvad arved teisis rahaasutisil Comptes courants a) Sellest Eesti pangas—Dont la Banque d'Estonie	1 345	1 116	2 315	1 049	1,3	1,1	7,9	6,9
b) Pt. 1 ja 2 kokku—Total p. 1 et 2	454	519	0,4	0,5
3. Panga päralt olevad väärtused—Ef- fets en portefeuille	2 361	2 306	2 596	2 281	2,3	2,3	8,9	8,1
4. Väärtpaberid—Effets a) Väärtpaberid—Effets Sellest börsil koteeritavad—Dont effets cotés à la Bourse	1 285	1 298	124	92	1,2	1,3	0,4	0,4
b) Väljamaa rahad, kallismetallid, kõikid ja maksukäs. välisvaluutas— Métaux précieux et effets en valeurs étrangères	944	920	109	74	0,9	0,9	0,4	0,3
c) 107	103	0,1	0,1	
5. Laenuid—Prêts a) Diskonteerit. veksid—Escomptes Sellest sisemaa veksid—Dont des pays	291	378	15	18	0,3	0,1	0,0	0,1
b) Ühtajal. laenuid—Prêts term. min. d) Kto-kr. laenuid—Autres prêts	67 874	67 620	20 132	19 697	66,3	65,8	68,6	69,8
e) Garantide deebitorid—Débit. de gar. 7. Korrespondendid—Correspondants a) Sisemaa—en Estonie { Loro Nosiro b) Väljamaa—à l'étranger { Loro Nosiro	26 396	26 392	10 572	10 198	25,8	25,7	36,0	36,2
8. Protestitud veksid—Effets protes- tés	20 040	20 035	19,6	19,6
9. Osakondade arved—Succursales	1 645	1 685	5 777	5 682	1,6	1,6	19,7	20,1
10. Kinnisvara—Immubles	39 833	39 543	3 783	3 817	38,9	38,5	12,9	13,5
11. Vallasvara—Mobiliars	12 088	11 707	1 080	1 064	11,8	11,4	3,6	3,8
12. 13. Jooksvad kulud, makstud % ja komisj.—Frais courants, intérêts et commis. payés	6 480	8 348	1 692	1 447	6,3	6,1	5,8	5,1
14. Üteminevad summad—Actifs trans- itoires	1 251	1 241	503	465	1,2	1,2	1,7	1,7
15. Muud aktivad—Actifs divers	1 740	2 501	1 173	943	1,7	2,4	4,0	3,3
a) Liikmete vastutus 1)	329	272	0	0	0,3	0,3	0,0	0,0
Kokku—Total	3 160	4 334	16	19	3,1	4,2	0,1	0,1
8. Protestitud veksid—Effets protes- tés	126	109	123	124	0,1	0,1	0,4	0,5
9. Osakondade arved—Succursales	2 325	2 186	26	25	2,3	2,1	0,1	0,1
10. Kinnisvara—Immubles	5 386	5 386	545	544	5,3	5,2	1,8	1,9
11. Vallasvara—Mobiliars	439	437	113	113	0,4	0,4	0,4	0,4
12. 13. Jooksvad kulud, makstud % ja komisj.—Frais courants, intérêts et commis. payés	2 541	1 917	609	513	2,5	1,9	2,1	1,8
14. Üteminevad summad—Actifs trans- itoires	1 020	1 011	167	203	1,0	1,0	0,6	0,7
15. Muud aktivad—Actifs divers	441	458	2 134	2 100	0,5	0,4	7,3	7,4
a) Liikmete vastutus 1)	—	—	1 856	1 821	—	—	6,3	6,4
Kokku—Total	10 2316	10 2783	29 330	28 203	100	100	100	100
Passiva—Passif								
1. Panga kapitalid—Capitiaux et ré- serves a) Sisemakstud aktsiakapital (osa- kap)—Capital versé	10 384	10 384	1 798	1 778	10,2	10,1	6,1	6,3
b) Tagavarakapital—Réserves	7 724	7 724	1 351	1 365	7,6	7,5	4,7	4,8
c) Muu erikapital—Réserves spé- ciales	2 002	2 003	268	268	2,0	1,9	0,9	1,0
2. Hoiusummad—Dépôts a) Tähtajal. hoiusummad—Dépôts terminables	658	657	149	145	0,6	0,7	0,5	0,5
b) Jooksvad arved—Comptes courants c) Kontokorrentarvete krediitväljad Autres dépôts	43 613	44 035	18 330	17 560	42,6	42,8	62,5	62,3
3. Rediskont—Résecompte a) Sellest maksukohaga sisemaal— Dont payables à l'intérieur du pays	10 430	10 634	7 037	6 870	10,2	10,3	24,0	24,4
b) Jooksvad arved—Comptes courants c) Kontokorrentarvete krediitväljad Autres dépôts	30 520	31 276	10 782	10 171	29,9	30,4	36,7	36,1
4. Väljaarved teisis asut.—Créditeurs a) Sellest sisemaa krediitväljad— Dont établissements du pays	2 654	2 125	531	519	2,6	2,1	1,8	1,8
b) Väljaarved teisis asut.—Créditeurs Dont établissements du pays	8 040	8 215	610	543	7,9	8,0	2,1	1,9
5. Pt. 3 ja 4 kokku—Total p. 3, 4	1 570	1 802	1,5	1,7
6. Korrespondendid—Correspondants a) Sisemaa—en Estonie { Loro Nosiro b) Väljamaa—à l'étranger { Loro Nosiro	4 074	3 986	2 317	2 247	4,0	3,9	7,9	8,0
7. 8. Maksukäsed ja akseptid—Acep- tations	2 819	2 839	2,7	2,8
9. Väljamaksmata %—% restant à payer 10. Väljamaksmata osakasu—Dividen- des restant à payer	12 114	12 781	2 927	2 790	11,9	11,9	10,0	9,9
11. Garantide kreditorid—Créditeurs de garanties	14 047	15 432	979	816	13,7	15,0	3,3	2,9
12. Osakondade arved—Succursales	3 427	5 206	459	441	3,3	5,1	1,6	1,6
13. 14. Saadud prots. ja muud tulud Intérêts et commissions reçus	1 315	1 305	477	316	1,3	1,3	1,6	1,1
15. 1927 a. jagamata puhaskasu—Béné- fice net	630	616	10	10	0,6	0,6	0,0	0,0
16. 1927 a. jagamata puhaskasu—Béné- fice net	8 075	8 243	33	49	8,5	8,0	0,1	0,2
17. Üteminevad summad—Transitoires 18. Muud passivad—Passifs divers a) Amortisatsioonikapital 2)	329	410	12	20	0,3	0,4	0,1	0,1
b) Liikmete lisakohustus 3)	238	261	75	113	0,3	0,3	0,2	0,4
Kokku—Total	126	130	81	81	0,1	0,1	0,3	0,3
12 088	11 707	964	1 064	11,8	11,4	3,3	3,8	
2 393	2 259	27	25	2,3	2,2	0,1	0,1	
4 608	3 579	1 575	1 378	4,5	3,5	5,4	4,9	
948	792	277	186	0,8	0,8	0,9	0,6	
1 528	1 583	2 285	2 392	1,5	1,5	7,8	8,4	
1 173	1 173	217	220	1,1	1,1	0,7	0,8	
—	—	1 856	1 821	—	—	6,3	6,4	
Kokku—Total	10 2316	10 2783	29 330	28 203	100	100	100	100

1) Responsabilité des membres. 2) Capital d'amortissement. 3) Responsabilité supplémentaire des membres.

	1. VIII. tuh. kr.	1. VII. tuh. kr.
Erapangad—Banques privées		
G. Scheel ja Ko.	25 975	25 060
Tallinna krediitpang a/s.	23 707	23 213
Eestimaa tööstus- ja kaub.-pang	10 585	10 186
Tartu pank	7 426	7 367
Tallinna aktsiapang	5 347	5 660
Kommertsbank	6 107	6 020
Tallinna hinnapang	4 571	4 446
Eesti laenupank a/s.	3 064	2 969
Eesti-Vene pank	2 670	2 628
Sakala pank	2 394	2 274
Kaubapank a/s.	2 118	2 201
Pärnu pank	2 117	2 170
Pärnu krediitpang	1 202	1 136
Viru pank	934	950
Valga pank	1 008	982
Tartu tööstuspank	1 046	987
Rosen ja Ko	428	419
Tartumaa pank	586	590
Tartu linna pank	756	714
Võru pank	215	211
Kokku—Total	102316	102783

	1. VIII. tuh. kr.	1. VII. tuh. kr.
Tähtsamad ühispangad—Principales ban- ques coopératives		
Eesti rahvapank	5 185	4 734
Eesti laenu- ja hoiuühisus Tartus	3 498	3 391
Tartu majaomanikkude pank	2 742	2 661
Kolmas Tartu laenu- ja hoiu- ühisus	2 833	2 765
Viljandi ühispank	1 801	1 778
Tallinna majaomanikkude pank	2 376	2 211
Rakvere ühispank	1 144	1 115
Tallinna laenu- ja hoiukassa	1 060	1 039
Pärnu Eesti laenu- ja hoiu- ühisus	1 051	986
Võru ühispank	896	880
Jõgeva ühispank	871	893
Paide ühispank	819	814
Põltsamaa ühispank	711	699
Tallinna juudi ühispank	887	938
Narva ühispank	564	540
Põllupidajate ühispank	633	606
Põhja-Eesti ühispank	431	428
Saarde laenu-hoiuühisus	513	521
Võhma ühispank	447	432
Saarte ühispank	505	495
Petseri laenu-hoiuühisus	343	331
Kokku—Total	29 330	28 203

 Arvestatud pankade üksikasjaline äriseis v. E. St. nr. 67 (6) lk. 304–305, (äriseis 1 jaan. peale).
*Données sur la situation séparément pour
chaque banque v. Rec. nr. 67 (6) page 304–305
(au 1 janvier 1927).*

Märkus: Äriseisudes I, IV, I, V, I, VI ja I, VII 1927 a. (E. St. 68 (7), 69 (8), 70 (9)) on korrespondentarvete nimetusel nomenklatuuris ebaõiges järjekorras trükitud; see peaka olema (Aktivas ja passivas):

 Korrespondendid
 a) Sisemaa { Loro
Nosiro
b) Väljamaa { Loro
Nosiro

Tab. 13. Valuuta ja väärtpaperite hinnad Tallinna börsil septembris 1928 a.
Cours du change à Tallinn (Reval) en septembre 1928.

Börsi koos- olekute päevad	New-York 100 \$ (dollar)		London 100 £ (Ingl. nt.)		Berlin 100 Saksa mk. — <i>Mark allemand</i>		Helsinki 100 Soome mk. <i>Mark fin.</i>		Paris 100 Prants. fr. <i>Franc fr.</i>		Bruxelles 100 Belga <i>Belga</i>		Zürich 100 Helv. fr. <i>Franc suis- se</i>		Milano 100 Itaalia liira <i>La lire</i>		Stockholm 100 Rootsi kr. <i>Cour. sué- doise</i>		Kjöbenhavn 100 Taani kr. <i>Cour. da- noise</i>		
	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	
	1 . . .	372,90	373,00	1310	1815	88,90	89,50	9,38	9,43	14,55	14,80	51,85	52,35	71,80	72,40	19,55	19,95	99,85	100,45	99,50	100,10
3	88,85	89,45	99,80	100,40	99,55	100,15	
4	99,50	100,10	
5	
6	
7 . . .	373,00	374,00	99,85	100,45	
8	99,80	100,40	
10	88,90	89,50	
11 . . .	373,10	374,10	19,50	19,90	
12	99,85	100,45	
13	99,80	100,40	
14	99,85	100,45	
15	
17	
18	88,85	89,45	
19	88,90	89,50	
20	99,80	100,40	
21	
22	99,75	100,35	99,45	100,05	
24	99,80	100,40	
25 . . .	373,15	374,15	88,95	89,55	
26	
27 . . .	373,25	374,25	
28 . . .	372,15	371,15	14,60	14,85	99,50	100,10
29	
Keskmine	373,06	374,06	1810	1815	88,90	89,50	9,38	9,43	14,55	14,80	51,85	52,35	71,80	72,40	19,52	19,92	99,82	100,42	99,49	100,09	
Septem. 1928	372,87	373,87	1810	1815	88,87	89,47	9,37	9,42	14,58	14,83	51,85	52,35	71,78	72,38	19,51	19,91	99,79	100,39	99,50	100,10	
August 1928	372,55	373,55	1814	1819	88,89	89,48	9,36	9,41	14,63	14,88	51,89	52,39	71,71	72,31	19,60	20,00	99,86	100,46	99,67	100,27	
1/1-30/IX-28	372	375	1809	1824	88,62	89,62	9,37	9,47	14,45	15,20	51,50	53,00	71,75	72,75	20,16	20,91	100,00	100,90	99,70	100,70	

Jours de place	Oslo 100 Norra kr. <i>Cour. norvégienne</i>		Prahá 100 Č.slov. kr. — <i>Cour. tch.-slov.</i>		Amsterdam 100 Hol. kuldendi <i>Florin</i>		Riga 100 latil <i>Lat</i>		Moskva 100 Červ. r.) <i>Tehervon. rouble</i>		Wien 100 Aus. š. <i>Štilling austriichten</i>		Budapest 100 Ungari pengöd <i>P.hongrois</i>		Warzawa 100 stotti <i>Zloty</i>		Kaunas 100 l. <i>Lit</i>		Danzig 100 kuldendi		E.V. väl- dulaen <i>Empr. de l'Etat</i>	
	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.
	1 . . .	99,40	100,10	11,05	11,25	149,50	150,30	71,80	72,30	191,00	192,50	52,60	53,20	65,00	65,70	41,50	42,70	36,75	37,35	72,40	73,00	1,60
3	52,55	53,15
4
5
6	149,55	150,35	71,90	72,40	191,25	192,75
7	149,60	150,40
8	149,55	150,35
10
11	52,60	53,20
12
13
14
15
17	149,60	150,40
18
19
20
21
22 . . .	99,35	100,05	52,55	53,15
24	52,50	53,10
25	149,05	150,45
26
27
28
29	149,70	150,50	52,55	53,15
Moyenne	99,89	100,09	11,05	11,25	149,58	150,38	71,88	72,38	191,21	192,71	52,56	53,16	65,00	65,70	41,50	42,70	36,75	37,35	72,40	73,00	1,60	1,70
Septem. 1928	99,40	100,10	11,05	11,25	149,57	150,37	71,82	72,32	191,00	192,50	52,60	53,20	64,94	65,64	41,50	42,70	36,75	37,35	72,40	73,00	1,60	1,70
Acüt 1928	99,55	100,10	11,04	11,24	149,57	150,67	71,87	72,37	191,62	193,12	52,45	53,05	65,01	65,71	41,50	42,70	36,72	37,32	72,56	73,16	1,53	1,61
1/1-30/IX-28	98,18	99,63	11,00	11,25	149,30	150,80	71,50	72,50	189,50	193,50	52,50	54,00	65,25	66,75	40,00	43,00	36,50	37,50	—	—	1,30	1,35

Peale selle noteeriti: 8% Eesti hüpoteegi panga pantlehed, (nominaal väärtus kr. 1). 1. — 29. sept. ostj. 0,84, müüj. 0,86; 1927 a. 7% välislaenu (nominaal väärtus \$ 500). 1. — 6. sept. ostj. 1 678, müüj. 1 729,7; — 26. sept. ostj. 1 688, müüj. 1 739; — 27. sept. ostj. 1 689, müüj. 1 740; — 28. ja 29. sept. ostj. 1 688, müüj. 1 739.

Ekr = couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs.)) Čekk.

Tab. 12. RIIGI SISSETULEKUD JUULIS (1000 Ekr).
RECETTES DE L'ÉTAT en JUILLET (1000 Ekr).
Ekr = couronne d'Estonie, égale 100/248 gr. de l'or pur (100 mts antér.).

	1928	1927
Korralised tulud—Recettes ordinaires:	6 569	7 458
I. OTSEKOHESED MAKSUD — CONTRIBUTIONS DIRECTES:	286	280
1. Tulumaks—Impôt sur le revenu	36	43
2. Äri- ja tööstusmaksud — Impôts sur bénéfices industriels et commerciaux	66	136
3. Maa- ja hoonetmaksud — Contributions foncières	19	18
4. Maks kapitali % pealt — Impôt sur les intérêts	33	18
5. Kinnistumaks — Mutations, immeubles et droits immobiliers	80	47
6. Pärandusemaks — Impôt sur les successions	52	18
II. LÕIVUD JA TASUMAKSUD — TIMBRES ET ENREGISTREMENTS:	533	321
7. Tempelmaks ja muud lõivud — Timbres	493	272
8. Patentid ja proovid — Contributions des patentes, droits de vérification	9	6
9. Mitmesugused tasumaksud — Enregistrements	34	43
III. KAUSSED MAKSUD—IMPÔTS INDIRECTS:	2 128	1 806
10. Tollid — Douanes	1 698	1 299
11. Aktsiisid — Droits et taxes (accises)	432	507
IV. RIIGIMONOPOLID—MONOPOLES DE L'ÉTAT:	1 115	953
12. Piiritusemonopol — Monopole d'alcool	1 115	953
V. RIIGI ETTEVÕTTED JA VARANDUSED — ENTREPRISES ET PROPRIÉTÉS DE L'ÉTAT:	2 517	4 017
13. Riigi kapitalid—Fonds de l'État	24	26
14. Maad, hooned, metsad ja veed — Domaines, forêts et eaux de l'État	310	251
15. Raudteed — Chemins de fer	1 507	1 284
16. Sadamad ja laod — Ports et dépôts	132	128
17. Post, telegraaf, telefon — Postes, télégraphes, téléphones	518	382
18. Mitmesugused riigi ettevõtted—Entreprises diverses de l'État	3	1 924
19. Mitmesugused riigi varandused—Propriétés diverses de l'État	23	22
VI. SEGATULUD—RECETTES DIVERSES:	35	87
Kokku—Total	6 617	7 464
Eelmisel kuuldel p. 20 all saadud tuludest tagasi makstud—Reverses. au compte des recettes désigné, sous p. 20.	—	—
Tagasi maksetud eelmiste aastate maksu—Reversements des années précédentes	48	6
Erakorralised tulud—Recettes extraordinaires	—	—
Operatsioonil fondide ja laenude tagasimaks—Encaissement des fonds de roulement	120	132
Rannasõiduliinide eksplaateerimine—Exploitation de la ligne de cabotage	8	—
Üldse sissetulekuid—Total des recettes	6 637	7 560

Tab. 12. RIIGI SISSETULEKUD JUUNIS (1000 Ekr).
RECETTES DE L'ÉTAT en JUIN (1000 Ekr).
Ekr. = couronne d'Estonie, égale 100/218 gr. de l'or pur (100 mts antér.).

	1928	1927
Korralised tulud—Recettes ordinaires:	7 069	6 804
I. OTSEKOHESED MAKSUD — CONTRIBUTIONS DIRECTES:	392	331
1. Tulumaks—Impôt sur le revenu	43	56
2. Äri- ja tööstusmaksud — Impôts sur bénéfices industriels et commerciaux	191	150
3. Maa- ja hoonetmaksud — Contributions foncières	43	35
4. Maks kapitali % pealt — Impôt sur les intérêts	16	7
5. Kinnistumaks — Mutations, immeubles et droits immobiliers	57	33
6. Pärandusemaks — Impôt sur les successions	42	50
II. LÕIVUD JA TASUMAKSUD — TIMBRES ET ENREGISTREMENTS:	427	372
7. Tempelmaks ja muud lõivud — Timbres	335	309
8. Patentid ja proovid — Contributions des patentes, droits de vérification	9	0
9. Mitmesugused tasumaksud — Enregistrements	83	57
III. KAUSSED MAKSUD—IMPÔTS INDIRECTS:	2 473	1 805
10. Tollid — Douanes	1 972	1 430
11. Aktsiisid — Droits et taxes (accises)	501	375
IV. RIIGIMONOPOLID—MONOPOLES DE L'ÉTAT:	1 290	1 206
12. Piiritusemonopol — Monopole d'alcool	1 290	1 206

	1928	1927
V. RIIGI ETTEVÕTTED JA VARANDUSED — ENTREPRISES ET PROPRIÉTÉS DE L'ÉTAT:	2 451	3 143
13. Riigi kapitalid — Fonds de l'État	8	114
14. Maad, hooned, metsad ja veed — Domaines, forêts et eaux de l'État	355	318
15. Raudteed — Chemins de fer	1 518	1 619
16. Sadamad ja laod — Ports et dépôts	127	116
17. Post, telegraaf, telefon — Postes, télégraphes, téléphones	387	417
18. Mitmesugused riigi ettevõtted—Entreprises diverses de l'État	22	502
19. Mitmesugused riigi varandused—Propriétés diverses de l'État	34	57
VI. SEGATULUD—RECETTES DIVERSES:	48	—
Kokku—Total	7 031	6 857
Eelmisel kuuldel p. 20 all saadud tuludest tagasi makstud—Reverses. au compte des recettes désigné, sous p. 20.	—	20
Tagasi maksetud eelmiste aastate maksu—Reversements des années précédentes	12	24
Erakorralised tulud—Recettes extraordinaires	—	—
Operatsioonil fondide ja laenude tagasimaks—Encaissement des fonds de roulement	7	21
Rannasõiduliinide eksplaateerimine—Exploitation du cabotage	7	—
Üldse sissetulekuid—Total des recettes	7 033	6 825

Tab. 14. VABARIIGI PIIRIDEST ÜLESÕITNUTE ARV SEPTEMBRIS 1928 a.
NOMBRE DES PERSONNES PASSÉES LES CONFINS DE LA RÉPUBLIQUE EN SEPTEMBRE 1928.

	Sisse sõitnud Entrées			Välja sõitnud Sorties		
	M.	N.	K.	M.	N.	K.
Välispassiidega						
Passeports pour l'étranger						
	Riiklõivude järgi					
	D'après la sujétion					
Esti — Estonie	650	387	1037	727	522	1240
Ameerika — États-Unis	20	13	33	31	25	56
Austria — Autriche	17	2	19	19	2	21
Belgia — Belgique	3	1	4	3	2	6
Holland — Pays-Bas	24	4	28	24	8	32
Inglise — Angleterre	16	3	19	17	12	29
Itaalia — Italie	86	24	110	87	26	113
Lääne — Lettonie	13	3	16	17	6	23
Lõuna — Lituanie	40	7	47	44	6	50
Läti — Letonie	279	90	369	282	121	403
N. S. V. L. (Vene) — U. R. S. S.	117	67	184	151	115	266
Poola — Pologne	58	17	75	51	30	81
Prantsuse — France	39	10	49	31	8	39
Rootsi — Suède	84	25	109	98	32	120
Saksu — Allemagne	438	142	580	489	189	678
Soome — Finlande	239	140	379	235	137	392
Taani — Danemark	35	9	44	34	11	45
Cehhoslovakkia — Tchécoslovaquie	19	5	24	21	9	30
Ungari — Hongrie	10	—	10	11	—	11
Muud riigid — Autres états	30	11	41	34	14	48
Riiklõivudeta — N'ayant auc. sujét.	25	15	40	88	23	111
Sisepassiidega—Passeports ordin.						
Esti — Estoniens	—	—	11 017	—	—	10 207
Läti — Lettons	—	—	6 498	—	—	6 663
Välispassiidega						
Passeports pour l'étranger						
Tallinn	1089	512	1601	1141	630	1771
Valga	832	300	1132	985	406	1391
Narva	175	120	295	228	215	443
Mõisaküla	32	10	42	30	26	56
Koikküla	1	—	1	1	—	1
Mõniste	—	—	—	1	—	1
Kuressaare	3	4	7	4	9	13
Haapsalu	15	—	15	—	—	—
Paldiski	8	1	9	4	—	4
Pärna	7	1	8	13	2	15
N.-Jõesuu	1	—	1	—	—	—
Piirivalvepunktid — D'après les cordons de la garde-frontière	79	27	106	77	30	107
Kokku — Total	2242	975	3217	2494	1316	3 802
Sisepassiidega—Passeports ordin.						
Tallinn	—	—	14	—	—	7
Valga	—	—	1126	—	—	1166
Mõisaküla	—	—	403	—	—	418
Koikküla	—	—	91	—	—	108
Mõniste	—	—	69	—	—	71
Kuressaare	—	—	21	—	—	17
Piirivalvepunktid	—	—	15 789	—	—	14 993
Kokku — Total	—	—	17 515	—	—	16 770
Üldse — Gr. total	—	—	20 732	—	—	20 572
1/1—30/IX 1928	—	—	187183	—	—	187734
August 1928	—	—	26 302	—	—	27 408
September 1927	—	—	16 458	—	—	16 793

Tab. 15. Elanikkude arv linnades septembris 1928 a.
Mouvement de la population dans les villes en sept mbre 1928.

	Registreeritud elanikkude arv 1/IX 1928 a. <i>Nombre de la population au 1/IX 1928</i>			Sisse registreeritud <i>Enregistrés</i>						Välja registreeritud <i>Rayés des listes</i>						Registreeritud elanikkude arv 1/X 1928 a. <i>Nombre de la population au 1/X 1928</i>				
				Sündinud <i>Naisances</i>		Siseseõitnuid <i>Arrivés</i>		Teise korteri sissekolijaid <i>Changement du logement</i>		Surnud <i>Décès</i>		Väljaseõitnuid <i>Départs</i>		Teadmata kuhu <i>Inconnu</i>					Korterist väljakolijaid <i>Changement du logement</i>	
	Kokku	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Kokku	M.	N.
Tallinn	125 130	57 456	67 680	29	40	3 484	4 145	1 411	1 968	41	37	1 866	1 658	448	480	979	1 425	129 249	59 046	70 203
Haapsalu	4 694	1 861	2 833	4	1	143	126	64	84	4	8	169	293	—	—	64	84	4 499	1 835	2 664
Kuressaare	3 464	1 457	2 007	5	2	189	120	43	51	1	4	175	198	—	—	43	51	3 402	1 475	1 927
Narva	25 301	10 962	14 429	7	13	455	620	275	405	16	15	217	272	35	24	248	346	25 993	11 183	14 810
Nõmme	13 495	5 904	7 531	3	6	298	348	90	121	6	5	255	485	24	36	88	103	13 359	5 982	7 377
Paide	3 285	1 461	1 824	1	—	164	101	40	47	2	1	96	57	—	—	40	47	3 895	1 528	1 867
Paldiski	1 178	506	612	—	—	9	24	10	10	—	2	9	28	—	—	10	10	1 172	566	606
Petseri	3 612	1 745	1 867	—	2	86	67	—	—	3	1	47	51	—	—	—	—	3 665	1 781	1 884
Pärnu	21 657	9 954	11 703	8	4	464	415	608	653	13	10	397	453	39	38	608	653	21 598	9 977	11 621
Põltsamaa	2 899	1 286	1 613	3	2	82	88	23	25	2	—	29	40	1	—	23	25	2 952	1 339	1 613
Rakvere	12 122	5 136	6 986	4	6	304	435	113	151	4	2	162	119	2	1	95	110	12 640	5 294	7 346
Tapa	3 454	1 703	1 751	2	2	69	64	29	22	1	2	44	22	3	4	22	24	3 520	1 733	1 787
Tartu	59 530	25 254	34 276	7	13	2 232	2 105	678	869	14	21	456	450	149	146	532	746	62 915	27 015	35 900
Tõrva	2 501	1 089	1 412	—	—	52	47	12	17	—	—	22	28	—	—	4	10	2 562	1 125	1 437
Türi	3 018	1 419	1 599	—	2	62	62	32	20	—	1	48	33	—	—	32	20	3 062	1 433	1 629
Valga	14 051	6 410	7 641	4	3	274	221	129	145	5	5	124	143	6	4	119	126	14 295	6 503	7 732
Viljandi	13 658	6 317	7 341	—	—	220	235	125	127	6	7	111	137	—	—	125	127	13 852	6 420	7 432
Võru	5 310	2 509	2 801	4	2	198	206	69	81	2	2	47	50	3	2	67	80	5 611	2 661	2 950
Kokku—Total	318 455	142 549	175 906	81	98	8 785	9 379	3 746	4 796	120	119	4 274	4 553	712	735	3 099	3 987	327 741	146 956	180 785
				179		18 164		8 542		239		8 827		1 447		7 086				
Kesk. 1/I-30/IX-28	322 932	143 610	179 322	95	94	5 410	5 439	3 243	4 117	157	159	4 797	5 245	683	743	2 807	3 586	323 153	143 914	179 239
Aug. 1928 a.	312 776	140 053	172 723	77	94	8 273	10 023	3 313	4 101	126	133	5 502	6 630	669	714	2 370	3 558	318 455	142 549	175 906
Sept. 1927 a.	306 564	136 892	169 672	105	94	9 113	10 534	4 317	5 025	169	123	4 361	4 813	568	660	3 799	4 918	316 921	141 510	175 411

Tab. 15. Elanikkude arv linnades augustis 1928 a.
Mouvement de la population dans les villes en août 1928.

	Registreeritud elanikkude arv 1/VIII 1928 a. <i>Nombre de la population au 1/VIII 1928</i>			Sisse registreeritud <i>Enregistrés</i>						Välja registreeritud <i>Rayés des listes</i>						Registreeritud elanikkude arv 1/IX 1928 a. <i>Nombre de la population au 1/IX 1928</i>				
				Sündinud <i>Naisances</i>		Siseseõitnuid <i>Arrivés</i>		Teise korteri sissekolijaid <i>Changement du logement</i>		Surnud <i>Décès</i>		Väljaseõitnuid <i>Départs</i>		Teadmata kuhu <i>Inconnu</i>					Korterist väljakolijaid <i>Changement du logement</i>	
	Kokku	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Kokku	M.	N.
Tallinn	121 205	55 976	65 229	42	39	3 696	4 583	1 223	1 533	42	54	2 060	2 017	438	429	941	1 204	125 136	57 456	67 880
Haapsalu	5 393	2 122	3 271	—	3	238	252	20	26	1	2	498	691	—	—	20	26	4 694	1 861	2 833
Kuressaare	4 237	1 735	2 502	—	2	215	156	29	48	—	—	493	659	—	—	29	48	3 464	1 457	2 007
Narva	25 020	10 848	14 172	5	9	377	575	229	356	16	12	243	331	19	20	219	320	25 991	10 962	14 429
Nõmme	13 400	5 943	7 512	2	3	223	379	77	91	5	4	192	348	23	18	66	84	13 495	5 964	7 531
Paide	3 066	1 353	1 713	2	1	238	232	39	37	—	1	132	121	—	—	39	37	3 285	1 461	1 824
Paldiski	1 164	561	603	—	—	3	34	8	8	—	2	28	23	—	—	8	8	1 178	566	612
Petseri	3 623	1 745	1 878	2	4	58	49	—	—	1	1	59	63	—	—	—	—	3 612	1 745	1 867
Pärnu	22 457	10 157	12 300	3	3	591	688	544	561	12	13	759	1220	26	55	534	561	21 657	9 954	11 703
Põltsamaa	2 869	1 275	1 598	—	1	53	62	34	37	—	2	39	33	3	3	34	37	2 899	1 286	1 613
Rakvere	11 923	5 071	6 852	1	2	137	243	105	122	5	6	85	123	5	—	83	104	12 122	5 136	6 986
Tapa	3 423	1 639	1 781	3	6	51	41	23	15	2	1	42	28	5	4	14	13	3 454	1 703	1 751
Tartu	57 307	24 320	33 047	6	12	1 443	1 723	654	851	24	21	476	468	138	172	531	698	59 530	25 254	34 276
Tõrva	2 458	1 064	1 394	2	—	38	38	6	13	—	—	15	18	1	1	5	14	2 501	1 089	1 412
Türi	2 996	1 397	1 599	4	2	70	46	28	33	1	1	51	47	—	—	28	35	3 018	1 419	1 599
Valga	13 887	6 294	7 593	3	2	264	223	123	145	5	7	129	161	4	5	136	149	14 051	6 410	7 641
Viljandi	12 971	6 015	6 956	—	—	424	594	110	133	7	4	115	175	—	—	110	133	13 658	6 317	7 341
Võru	5 263	2 483	2 780	2	6	124	135	71	83	5	2	86	114	7	7	73	82	5 310	2 509	2 801
Kokku — Total	312 776	140 053	172 723	77	94	8 273	10 023	3 313	4 101	126	133	5 502	6 630	669	714	2 370	3 558	318 455	142 549	175 906
				171		18 296		7 414		259		12 132		1 383		6 423				
Kesk. 1/I-31/VIII-28	323 492	143 742	179 750	96	93	4 983	4 946	3 180	4 032	161	164	4 862	5 331	679	745	2 770	3 536	322 579	143 534	179 045
Juuli 1928 a.	315 145	140 730	174 395	80	77	5 783	6 414	3 280	3 892	134	141	6 027	7 646	784	802	2 895	3 466	312 776	140 053	172 723
August 1927 a.	302 154	134 772	167 352	91	85	7 643	9 557	4 372	4 594	154	130	5 311	7 050	609	617	3 017	4 149	306 564	136 892	169 672

Tab. 30. Tööstuseettevõtted ja nende töötajad 1-ks septembriks 1928 a.
Entreprises industrielles et leur main d'oeuvre au 1 septembre 1928.

Ettevõtte arv—Nombre des entreprises	Töötajate üldarv — Nombre général des travailleurs			Neist töölisi—Dont ouvriers			Tööstus ja kaevandus alacalid (alla 18 a.) Mineurs parmi les ouvriers et service
	Tööstus An 1 août	Aug. teostatusest An 1 sept.	1928—An 1 sept.	Teostatusest An 1 août	Aug. teostatusest An 1 sept.	1928—An 1 sept.	
I. Murrud ja kaevandused	17	2 972	3 188	646	2 748	3 132	88
II. Metalltööstus	21	2 039	2 841	1 886	2 748	3 031	1011
III. Metalltööstus	35	3 866	4 853	3 831	4 853	5 252	805
IV. Keemiatööstus	12	870	1 011	853	980	1 011	206
V. Nahatööstus	10	416	414	15	414	414	—
VI. Tekstiilitööstus	25	9 666	10 432	9 666	10 432	11 143	—
VII. Puitööstus	66	5 844	5 926	5 844	5 926	6 118	—
VIII. Paberitööstus	14	2 558	2 473	1 482	2 473	2 558	—
IX. Polügraafitööstus	16	1 339	1 463	57	1 463	1 463	—
X. Toidu-, maitseainete- ja jookide tööstus	41	2 807	3 114	72	3 114	3 114	—
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus	8	807	812	46	812	812	—
XII. Ehitustööstus	11	732	1 209	103	1 209	1 209	—
XIII. Elektrijaamad ning gaasi- ja veevarustus	7	694	97	36	665	61	—
XIV. Puhastustööstus	3	156	2	2	157	1	—
Kokku suurtoöstus—Total	286	34 175	33 118	3 132	33 118	36 559	987
ettevõtted 50 ja üle töötajaga — les entreprises, ayant plus de 50 travailleurs	124	28 921	28 030	2 340	28 030	31 143	762
Donk. ettevõtted 20—49 töötajaga—les entreprises, ayant 20—49 travailleurs	162	5 252	5 088	792	5 088	5 416	206
1928 a. augusti arvud—Chiffres de août 1928.	288	33 009	34 173	3 420	34 173	37 887	1 115
Kokku suurtoöstus—Total	288	33 009	34 173	3 420	34 173	37 887	1 115
I. Industries extractives	17	2 972	3 188	646	2 748	3 031	1011
II. Industrie minière	29	3 766	4 853	3 731	4 853	5 252	805
III. Industrie métallurgique	72	848	1 011	853	980	1 011	206
IV. Industrie chimique	20	107	114	10	114	114	—
V. Industrie des cuirs et peaux	17	142	140	5	140	140	—
VI. Industrie textile	46	431	473	431	473	516	—
VII. Industrie du bois	72	809	812	17	812	812	—
VIII. Industrie du papier	12	143	146	15	146	146	—
IX. Industrie polygraphique	12	143	146	15	146	146	—
X. Industrie de l'imprimerie et des boissons etc.	404	2 807	3 114	46	3 114	3 114	—
XI. Confection de vêtements et fab. de mercerie	84	347	371	38	371	371	—
XII. Constructions	7	101	156	11	156	156	—
XIII. Usines électriques, à gaz d'éclairage et d'alimentation	7	694	97	36	665	61	—
XIV. Industrie du nettoyage	7	63	2	4	63	63	—
Kokku kesktoöstus—Total	471	4 935	5 116	514	4 935	5 116	293
Uldise suur- ja kesktoöstus—Grand total	757	39 131	38 015	3 646	39 015	42 572	1 304
1928 a. augusti arvud—Chiffres de août 1928.	483	40 376	39 131	4 519	40 376	43 887	1 425
Kokku kesktoöstus—Total	471	4 935	5 116	514	4 935	5 116	293
Uldise suur- ja kesktoöstus—Grand total	757	39 131	38 015	3 646	39 015	42 572	1 304
ettevõtted 20—49 töötajaga—les entreprises, ayant 20—49 travailleurs	162	5 252	5 088	792	5 088	5 416	206
1928 a. augusti arvud—Chiffres de août 1928.	162	5 252	5 088	792	5 088	5 416	206

1) Arvestatud juba enim tegevust alustanud, kuid andmete puidumisel juuli kokkuvõtettest väljajäänud ettevõtted.

Tab. 31. TÖÖJONNETUSED TÕUSTUSETTEVÕTTEIS AUGUSTIS 1928 a.
Accidents du travail dans les entreprises industrielles en août 1928.

Pour la nomenclature franc. s'adresser à la page précédente	Suurtööstus (20 ja üle tööt. ettevõtteid)		Sellest—Dont		Keskistööstus (5–19 töötaja-ga ettevõtteid)	Kokku Total	Juulis Juillet 1928
	Grand. entrep. (plus de 20 travailleurs)		üle 50 töötaja-ga ettevõtteid	20–49 töötaja-ga ettevõtteid	Entreprises moyennes (de 5–19 travail-leurs)		
	Entr. ayant plus de 50 travail-leurs		Entr. ayant plus de 50 travail-leurs	Entr. ayant plus de 50 travail-leurs	Entr. ayant plus de 50 travail-leurs		
I. Murrud ja kaevandused	94		92	2	—	94	111
II. Minerallide ümbertöötamine	35		24	11	3	38	60
III. Metallitööstus	68		49	19	4	72	91
IV. Keemiatööstus	11		9	2	1	12	27
V. Nahatööstus	7		6	1	2	9	6
VI. Tekstiilitööstus	121		119	2	—	121	107
VII. Puitööstus	136		127	9	4	140	144
VIII. Paberitööstus	30		30	—	—	30	41
IX. Poligraafiatööstus	1		1	—	—	2	2
X. Toidu-, maitseain. ja jookide tööst.	14		13	1	1	17	15
XI. Kehnakate- ja pudukaupade tööstus	1		1	—	—	1	1
XII. Ehitustööstus	10		6	4	—	10	9
XIII. Elektri- ja gaasi- ja veevar.	4		3	1	—	4	—
XIV. Puhastustööstus	1		—	1	—	1	—
Kokku—Total	533		480	53	18	551	614
Kokku—Total 1. I. — 31. VIII 1928 .	3641		3261	380	167	3808	—

Tab. 32. TÕUSTUSTÕOLISTE ARVU LIHKUMISE INDEKSID (t-ks kuupäevaks).

Nombres-indices du mouvement du nombre de main d'oeuvre dans les entreprises industrielles (au 1-er du mois).

	A. Liikuvad baasid (eelmine kuu = 100 järgmise kuu jaoks)						B. Indeksid baasil 1. I. 1927 = 100.					
	A. Base mouvante (chaque mois précédent = 100 par rapport au mois suivant)						B. Base 1. I. 1927 = 100					
	Töötajad ¹⁾ — Travailleurs en général ¹⁾			Tõelised — Ouvriers			Töötajad ¹⁾			Tõelised		
Suur- ja kesk-tööstus	Suurtööstus	Sellest		Keskistööstus (5–19 tööt.)	Entreprises grandes et moyennes	Dont			Suur- ja kesk-tööstus	Entreprises grandes et moyennes		
		50 ja üle töötajaga	20–49 tööt.			Grandes entreprises	50 et plus de travail.	20–49 travail.			Entreprises moyennes (5–19 ouv.)	
1927	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
1928	100,8	100,4	100	102,5	103,2	100,9	100,5	100,2	102,7	103,1	100,9	
Januar	103,7	103,5	103,3	104,8	105,1	104,2	104,0	103,8	105,5	105,6	105,1	
Veebruar	103,0	102,8	101,8	109,0	104,3	103,4	103,2	102,1	110,5	104,6	107,6	
Märts	99,5	100,6	100,5	101,2	92,9	99,5	100,6	100,5	101,3	93,1	107,1	
Aprill	105,8	106,6	106,4	107,4	101,0	106,6	107,4	107,2	108,4	101,0	113,3	
Mai	99,3	98,8	99,2	96,5	102,0	99,1	98,6	99,1	95,9	101,8	102,0	
Juuni	103,0	102,4	101,7	106,7	106,7	103,3	102,7	102,0	107,9	107,0	105,1	
1928	103,6	103,6	102,5	103,8	103,9	104,0	103,9	102,8	110,2	104,7	108,9	
Januar	101,0	101,2	100,7	103,7	99,9	101,2	101,3	100,8	104,0	100,3	110,0	
Veebruar	101,6	101,5	101,3	102,7	101,9	101,8	101,6	101,6	102,7	102,0	111,7	
Märts	106,6	107,2	105,2	117,8	103,1	107,2	107,0	105,6	119,9	103,1	110,1	
Aprill	99,6	99,5	98,2	103,7	100,3	99,7	99,6	98,2	106,6	106,2	118,7	
Mai	101,2	101,7	102,1	99,2	97,8	101,1	101,6	102,1	99,9	98,2	120,4	
Juuni	97,2	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,6	96,6	96,8	96,8	119,2	

Tab. 25. TOIDUAINETE MAKSUMUS KALORILISE SISALDUSE JÄRGI 1925–1928 a.

COÛT DES DENRÉES ALIMENTAIRES À LA BASE DE LEUR VALEUR NUTRITIVE 1925–1928.

	1000 kalori maksumus (sentides) — Coût par 1000 calories (en centes)						1000 kalori maksumus (sentides) — Coût par 1000 calories (en centes)					
	Keskmiselt Moyenne			1928			Keskmiselt Moyenne			1928		
	1925	1926	1927	VII	VIII	IX	1925	1926	1927	VI	VII	VIII
1-2. Sealihä — Viande de porc	54	54	44	53	53	57	9	8	9	10	9	9
3. Seapekk — Lard	22	21	10	20	20	20	15	14	14	15	14	14
4-5. Loomaliha — Viande de boeuf	59	06	53	04	61	55	10	16	15	15	15	15
6-7. Vusikalha — " de veau	50	55	48	45	61	68	18	17	18	18	18	18
8-9. Lambaliha — " de mouton	34	37	35	39	37	35	22	22	21	20	20	22
10. Searav sulatam. — Graisse de porc	22	21	16	20	20	21	33	32	31	31	31	34
11. " sulat. — Saïndoux	22	19	18	21	21	21	37	38	41	40	44	42
12. Loomarav sulatam. — Graisse de boeuf non fondue	14	14	12	13	13	13	38	35	35	36	37	38
14. Teevorst — Saucisson	77	83	80	80	80	80	32	31	31	29	33	35
15. Sink — Jambon	43	43	38	40	43	40	18	17	17	17	17	17
16. Raimed, värsked — Petits harengs Baltiques, frais	57	59	53	61	61	65	54	54	54	54	54	54
17. Kitud, värsked — Esports frais	52	72	46	—	40	52	18	17	17	17	17	17
18. Haugid — Brochets	142	118	118	94	155	141	112	107	99	78	96	108
19. Ahvenad — Perches fraîches	39	66	53	58	80	58	10	8	16	14	10	10
20. Tursad — Morue	48	50	52	56	56	56	37	47	83	136	—	47
21. Raimed, soolat. — Pet. har. batt. salés	35	43	36	—	—	—	41	52	58	86	—	57
22. Kitud — Esports salés	36	37	37	37	37	37	43	62	69	136	136	54
23. Rukkijahu — Farine de seigle	7	5	6	8	8	7	18	13	13	15	15	15
24. Rukkijahu — " blutée	10	8	9	10	9	9	12	14	11	—	—	—
25. Rukkijahu — " de froment	12	11	11	11	11	11	124	276	249	—	—	244
26. Nisupüü — " blutée	16	17	16	16	16	16	78	172	132	—	—	122
27. Odrjahu — " d'orge	9	9	9	9	9	9	25	106	145	229	229	114
28. Odratängud — Gruau d'orge	11	11	10	11	11	11	14	14	14	14	14	14
29. Kruubid — Orge perlé	12	12	12	12	12	12	18	18	17	17	17	17
30. Rukkijahu — " blutée	10	8	9	10	9	9	57	57	57	57	57	57
31. Rukkijahu — " de froment	12	11	11	11	11	11	48	62	69	136	136	54
32. Odrjahu — " d'orge	9	9	9	9	9	9	13	13	13	15	15	15
33. Odratängud — Gruau d'orge	11	11	10	11	11	11	12	11	12	11	10	10
34. Kruubid — Orge perlé	12	12	12	12	12	12	65	75	65	64	64	64

1) Tõelised, tehniline personal, ametnikud ja teenijad. — Ouvriers, personnel technique, employés et service.

Tab. 33. NAKKUSHAIGUSED 1928 a. -- Maladies contagieuses en 1928.

	Typhus ab- dominalis	Paratyphus	Typhus ex- anthematic.	Febris recurrens	Malaria	Variola	Morbilli	Scarlatina	Diphtheria	Dysenteria	Lepra	Encephalit. lethargica	Meningitis cerebr-epid.	Trachoma	Tubercu- losis	Kokku Total
Augustis — Aodt																
Linnad—Villes	25	3	—	—	—	—	—	47	5	1	2	—	—	2	36	121
Tallinn	11	1	—	—	—	—	—	10	3	—	2	—	—	1	9	37
Haapsalu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Narva	4	1	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	4	16
Nõmme	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	5	9
Paide	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2
Pärnu	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	7	10
Põtsamaa	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Rakvere	2	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	1	9
Tartu	6	1	—	—	—	—	—	10	1	—	—	—	—	—	4	22
Tõrva	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Valga	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	4
Viljandi	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	3	8
Maad—Arrond.	13	10	—	—	—	—	3	60	11	—	—	1	3	12	71	184
Viru	4	3	—	—	—	—	2	25	1	—	—	—	—	—	7	42
Järva	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	2	8
Harju	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	16
Lääne	1	1	—	—	—	—	—	7	4	—	—	—	—	3	6	20
Saare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	5
Pärnu	1	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	1	18	26
Viljandi	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	6	11
Tartu	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	5	19	30
Valga	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	8
Võru	—	4	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	1	1	8
Petseri	2	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	1	2	10
Kokku—Total	38	13	—	—	—	—	3	107	16	1	2	1	3	14	107	305
Juulis — Juuliet.																
Linnad—Villes	31	3	—	—	—	—	—	43	2	—	2	—	—	1	54	137
Tallinn	18	—	—	—	—	—	—	8	1	—	1	—	—	1	37	96
Haapsalu	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	3
Narva	3	—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	4	16
Nõmme	1	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	6	11
Pärnu	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	3
Rakvere	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	1	4
Tapa	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Tartu	6	3	—	—	—	—	—	13	1	—	—	—	—	—	1	25
Valga	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2
Viljandi	2	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	6
Maad—Arrond.	29	5	—	—	1	—	7	64	6	—	1	—	1	20	80	214
Viru	11	2	—	—	—	—	—	16	1	—	—	—	—	1	6	35
Järva	2	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	1	2	11
Harju	5	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	13	26
Lääne	4	—	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	3	5	25
Saare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	9
Pärnu	2	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	2	9	18
Viljandi	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	2	8	16
Tartu	2	2	—	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	3	8	32
Valga	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	10	32
Võru	3	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	9
Petseri	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	1	—	3	1	12
Kokku—Total	60	8	—	—	1	—	8	107	8	—	3	—	1	21	134	351
Juunis — Juin																
Linnad—Villes	40	10	—	—	—	—	—	8	60	5	—	—	—	3	64	190
Tallinn	25	6	—	—	—	—	—	4	21	3	—	—	—	—	38	97
Haapsalu	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	3
Narva	1	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	12	20
Nõmme	—	—	—	—	—	—	—	8	1	—	—	—	—	—	4	14
Paide	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Petseri	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Pärnu	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	2	7
Rakvere	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Tapa	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Tartu	11	2	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	1	2
Valga	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	28
Viljandi	2	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	1	1	3
Võru	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	6
Maad—Arrond.	18	4	—	—	—	—	29	105	14	—	—	—	3	23	103	299
Viru	7	1	—	—	—	—	—	33	4	—	—	—	—	—	6	51
Järva	3	1	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—	3	7	28
Harju	—	—	—	—	—	—	—	12	3	—	—	—	—	2	8	25
Lääne	—	—	—	—	—	—	—	10	1	—	—	—	—	1	11	23
Saare	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	2	6
Pärnu	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	6	22	51
Viljandi	—	1	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	1	1	9	18
Tartu	6	—	—	—	—	—	—	11	5	4	—	—	1	6	15	47
Valga	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Võru	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	25
Petseri	—	1	—	—	—	—	—	14	4	2	—	—	—	1	1	23
Kokku—Total	58	14	—	—	—	—	37	165	19	—	—	—	3	26	167	490

TÄHTSAMAD ARTIKLID JA ÜLEVAATED „EESTI STATISTIKAS“ 1922—28.

METODOLOOGIA.

Rahvusvahelised mõjud statistika korraldamisel	Nr. 76(3),	lkh. 161—170
Statistika iseseisvuse ajal	75(2),	65—72
Rahva sotsiaalstatistika Eestis	75(2),	73—81
I Eesti-Läti statistika kongressi resolutsioonid	66(5),	283—288
Sama II Eesti-Läti statistika kongress	71(10),	547—554
Sama III Balti riikide statistika kongress	80(7),	397—401
Piiripunktidest ülesõitnute statistikat	30,	50—51
Väliskaubanduse arvestamise põhimõtted	27(6),	1—24
Põllumajanduse statistika ülesanded ja teostamine	22(1),	1—20
Statistika ühistegeliste asutistes	14(3),	75—100

RAHVUSVAHELISED ANDMED.

Välja ja sissevõetud tooted 1920—24 a.	Nr. 67(12),	lkh. 5—10
Võrdlusaladmeid Balti riikidele 1920—26 a.	72(11),	629—633
Palgaolud välisriikides 1914—25 a.	55(10),	1—4

RAHVASTIK.

Vastsündinute pikkus, kaal ja peamõõdud Tallinnas 1926-27 a.	Nr. 82(9),	lkh. 525—531
Sündinud surevus, abieluluvus ja lahutused 1926 a.	74(1),	1—18
Sama 1925 a.	64(3),	97—101, 105—125

Sama 1924 a.	47(2),	1—69, 135—137
Tähtsamad jooni demograafiast 1919—29 a.	75(2),	135—137
Abieluluvus 1922 a.	21(10),	61—69
Surevus 1922 a.	20(9),	81—76
Sündinud, surevus ja abieluluvus 1921—22 a.	18(7),	51—80
Surmapõhjused 1925 a.	64(3),	20—104, 128—133

Rinnalaste surevus 1925 a.	65(4),	209—219
Rahvaaru kasv Eestis 1921—25a.	55(10),	5—8
Linnade ja alevite rahvastik 1927 a.	78(5),	285—287
Rahvaaru hinnades 1921 a. II poolal.	1—2,	42—55
Rahvalikulemine üle piiri 1927 a.	78(5),	288—291
Rahvalikkemine üle piiri ja sisemaal 1925—26 a.	68(7),	384—389
Väljaränd 1927 a.	77(4),	233—235
Väljaränd 1926 a.	66(5),	290—291
Väljaränd Eestist 1924-25 a.	57(12),	1—5
Opteerimislikumline ja optandid 1922a. Üldrahvalugemise üldarvud	5	5—22
Enesotapped (v. kuritegevus)	24(8),	1—14
Eesti sõdurite pikkus 1924 a.	69(8),	431—445

HARIDUS.

Õpetajate seminarid 1923—27 a.	Nr. 78(5),	lkh. 298—302
Õppeasutused 1922—27 a.	78(3),	209—210
Merikoolid 1923—27	74(1),	30—34
Alg- ja keskkoolid 1926/27 õ/a.	79(0),	341—361
Sama 1925/26 õ/a.	72(11),	611—623
Sama 1924/25 õ/a.	60(15),	1—20
Sama 1923/24 õ/a.	43(10),	1—54, 1
Lasteaetud 1923—27 a.	31(8),	471—478
Üldandmed algkoolide kohta 1921/22 õ/a.	13(2),	47—65
Keskoolid. Üldarvest. ja õpil. 1920/21 õ/a.	3—4,	17—38
Riigi kuldharidussuunistele peale 1918—21a.	3—4,	39—42
Eesti haridussuuniste üldarv I. I. 1922 a.	1—2,	193—199
Õpikooli õppelõpu, üliõpilaskond ja majandus 1922—20 a.	66(5),	281—288
Sama tehnikumi kohta	66(5),	289—290
Kirjastus, ajakirjandus ja kirjandusturg 1924—26 a.	68(7),	393—401

TÖÖ JA PALGAD.

Tööstava pikkus tööstuses 1927 a.	Nr. 82(9),	lkh. 541—545
Töölud 1922—27 a.	75(2),	133—140
Suur- ja kesktööstus ettevõtete töölud 1. VII. 1927 a.	71(10),	608—610
Töölite arv tööstuses 1923-1924 a.	39(0),	1—14
Suurtööstusettevõtete islikki koosseis 1923 a.	24,	43—45
Tööstavaldused Eesti tööstuses 1922—20a.	49(4),	15—18
Tööstuste tegevus ja tööstajad 1924—20 a.	70(3),	524—528
Tööstajate Tallinnas 8. IV. 1920 a.	62(1),	0—20
Sama Tartus 16. II. 1927 a.	60(8),	464—468
Sama Haldistes 1922—24 a.	39(6),	15—30, 1
Töökaitse 1921—20 a.	73(12),	698—704
Kollektiivlepingud 1. VII. 1927 a.	71(10),	589—590
Streigid tööstuses 1927 a.	78(5),	294—295
Sama 1926 a.	67(6),	354—356
Sama 1921—25 a.	54(9),	7—13
Sama 1922 a.	15(4),	51—53
Tööstajalised suurtööstuses 1925 a. I poolal.	41(8),	42—46
Hädaabiõnd 1924—26 a.	69(8),	455—463
Halgereasend ja nende liikmed 1921—27 a.	80(7),	418—421
Tööstussuunist 1920 a.	81(8),	485—488
Sama 1924-25 a.	76(9),	487—494
Palgaolud tööstuses 1924—27 a.	80(7),	402—417
Tööstustöölite palgad Tallinnas 1926-27a.	71(10),	578—580
Tööstustöölite palgad Tallinnas 1926-27a.	67(6),	349—350
Põllutöölite palgad 1927 a.	71(10),	570—577
Sama palgad 1926 a.	61(6),	22—23
Tööstustöölite palgaolud 1914—28 a.	59(14),	3—12
Töölite majanduslik seisukord Tallinnas ja Narvas (Büdzetiline uuring)	48(3),	1—108
Palgaolud suurtööstuses 1924 a.	37(4),	1—21, 1
Põllutöölite palgaolud ja tööturg 1923-21a.	32(11),	1—24
Üks põllutöölise tulude-kulude aruanne	64(3),	151—152

TERVISHOID.

Kaitsevõle tervishoid 1925—27 a.	Nr. 82(9),	lkh. 518—524
Rahva tervislik seisukord 1919—27 a.	75(2),	141—142
Surmapõhjused 1926 a.	77(4),	236—247
Sama 1925 a.	64(3),	102—104, 128—182
Rinnalaste surevus 1926 a.	81(8),	460—470
Sama 1925 a.	65(4),	209—219
Nakkushaigused 1925-26 a.	87(0),	351—353
Vähktõbi 1919—26 a.	73(12),	684—690
Tuberkuloos 1925-26 a.	70(9),	518—523
Tervishoidlik seisukord 1924—26 a.	58(13),	3—5
Narva karantiin 1922 a.	15	54—55

KURITEGEVUS JA ÕNETUSED.

Tulekahjud 1927 a.	Nr. 76(3),	lkh. 194—199
Süüdimõistetute koosseis 1924—26 a.	74(1),	19—28
Vangide arv 1922—26 a.	74(1),	29
Enesetapped 1927 a.	81(8),	488—490
Sama 1925—26 a.	65(4),	206—208
Sama 1922 a.	19(8),	57—80
Kuri- ja süüteo ning seaduste ja määruste rikkumised 1924—26 a.	71(10),	555—573
Kuritegevus 1919—1924 a.	53(8),	1—7
Tulekahjud 1924—26 a.	70(9),	512—517
Tööõnnetused (v. töö ja palgad)		

TÖÖSTUS.

Töölud ja toodang suurtööstuses 1926 a.	Nr. 75(2),	lkh. 110—125
Tööstuses 1925 a.	63(2),	37—56
Külmakomitee tarvitustööd 1925 a.	67(6),	347—349
Jõuasjad ja mehhaaniline jõud tööstuses 1925 a.	69(8),	446—453
Eesti tööstussaaduste turud 1923—26 a.	70(9),	498—502
Eesti suurtööstus 1921-22 a.	12,	41—71
Tööstusettevõtete arv 1922 a.	8—8,	98—99
Tekstiil- ja paberitööstus 1913(14) ja 1921 a.	6—8,	88—87
Jõõpre turbaraba (uurimise andmed)	3—4,	59—68

VÄLISKAUBANDUS.

Väliskaubandus 1919—27 a.	Nr. 75(2),	lkh. 101—109
Väliskaubandus 1927 a. I poolal	69(8),	453—454
Väliskaubandus ja tollimaksud tollitariifi SS järele 1926 a.	70(9),	503—511
Eesti tööstussaaduste turud 1923—26 a.	70(9),	499—502
Väliskaubandus 1926 a. I poolal	58(13),	5—7
Sama 1923 a. (saastakokkuvõte)	26(5),	1—7
Põllumajandus- ja tööstussaadused väliskaubanduses	81(8),	453—459
Sama	87(6),	322—330
Sama	48(4),	3—8
Eesti maksubilans 1924—26 a.	68(5),	239—256

HINNAD.

Loomade hinnad lastadel 1927 a.	Nr. 78(5),	295—297
Suurtööstus ja elumaksunumbe indekseid 1913—28	77(4),	lkh. 261—269
Suurtööstuslõhinnad 1922—26 a. ja Eesti suurtööstuslõhinnad	63(2),	57—66
Toidulaadete võrdlev maksunumbe 1922—27 a.	69(7),	389—392
Põllumajandussaaduste hindade indekseid	65(4),	219—220
Elumaksunumbe (elukallidus)	30(3),	1—98, 1
Suurtööstuslõhinnad Tallinnas 1922—24 a.	35(2),	30—33

TRANSPORT JA SIDE.

Tähtsamate kaupade vedu laiaroopalisel raudteel 1926 a.	Nr. 78(3),	lkh. 176—180
Raudteetegevus 1926/27 a.	73(12),	705—724
Sama 1925 a.	65(4),	132—139
Sama 1921—23 a.	17(8),	67—96
Välis- ja rannasõit ja kauba- ning reisijate vedu 1927.	80(7),	421—437
Sama 1926 a.	67(6),	351—356
Kaubalaevastik I. I. 1926 a.	82(9),	532—557
Sama I. I. 1927 a.	68(7),	404—408
Laevastik ning kaupade ja reisijate vedu siseveeteedel 1927 a.	82(9),	538—540
Sama 1926 a.	88(7),	409—411
Laevastik ja kaubavedu veeteel 1925 a.	58(11),	1—18

Post, telegraaf, telefon, raadio 1926 ja 1927 a. I veerandil.	72(11),	637—656
Lairoopalisel raudteel 1919—21 a.	1—2,	168—192
Mootorsõidukite arv 1922—26 a.	88(7),	402—403
Maanteede pikkus	63(8),	467
Era lennusaundus 1924—26 a.	65(4),	200—203
Post-telegraaf-telefon 1919—25 a.	63(2),	67—75

KINDLUSTUS.

Kindlustusseltside tegevus 1926 a.	Nr. 74(1),	lkh. 35—48
Sama 1924-25 a.	64(3),	134—148
Sama 1923 a.	42(9),	1—16, 1
Sama 1920—22 a.	29(8),	1—15, 1
Halguskindlustus 1919—25 a.	68(7),	375—383

KREDIIT JA KAPITAL.

Pankade tulud ja kulud 1921—20 a.	Nr. 71(10),	lkh. 580—585
Maapanga tegevus 1926-27 a.	71(10),	586—587
Maapanga kriis (stand. tab. 9).	71(10),	587—588
Pandimajade tegevus 1922—26 a.	73(12),	690—695
Eesti rahaasutuste arenemine 1920-21a.	1—2,	203—205

RAHANDUS.

Riigi tulud ja kulud 1918—27.	Nr. 79(6),	lkh. 362—368
Maavälistuste tulud ja kulud 1923—26 a.	79(6),	367—373
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1926 a.	78(5),	311—322
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1925 a.	68(5),	257—269
Sama 1924 a.	52(7),	
Sama 1923 a.	40(7),	
Omavalitsuste kulud tervishoidu ja hooldandade peale 1925 a.	65(4),	203—205

Maksubilans 1927 a.	Nr. 78(5)	lhk. 303-310
Eesti maksubilans 1924-26	" 66(5)	" 239-256
Puhaskasumaks 1927 a.	" 81(8)	" 479-484
Tulumaks 1927 a.	" 77(4)	" 249-260
Riigi sissetulekud 1922 a.	" 15,	" 56-69
Liikvel olev paberraha ja selle kate 1924-25 a.	" 44(11)	" 26-27

ÜHISTEGEVUS.		
Tarvitajate ja majandusühingud 1920 a., Nr. 73(12)	lhk. 725-727	
Tarvitajateühisused 1. I. 1924	" 33(12)	" 1-31

VARIA.		
Alkoholi toodang ja tarvitamine 1920-27 a., Nr. 78(5)	" 201-293	
Riigiteenijate arv ja selle vähendamise probleem	Nr. 76(3)	lhk. 211-218
Kirjastus, ajakirjandus ja kirjandusturg 1924-25 a.	" 68(7)	" 393-401
Eesti sõdurite pikkus 1924 a.	" 69(8)	" 431-445
Ühingu ja seltsid Eestis 1921-26 a.	" 61(10)	" 13-21
Esimene rahvahäädletus Eestis 17.-19. veebruaril 1923 a.	" 14(3)	" 58-74
Eesti Vabariigi piirijoonete pikkus	" 3-4,	" 9-16
Talonna korteriolud 1921 a.	" 1-2,	" 21-41

PÖLLUSAAGID JA KASVUPIND.		
Viljade kasvupind ja saak 1927 a.	Nr. 76(3)	lhk. 187-193
Viljade kasvupind 1927 a.	" 70(9)	" 495-497
1927 a. viljasaagi eelteated	" 72(11)	" 634-636
Viljade kasvupind ja saak 1926 a.	" 62(1)	" 1-8
Viljade kasvupinnad ja saagid 1925 a.	" 49(4)	" 9-14
Talvilja külvi tingimused ning oraste seisukord 1. novembriks 1924.	" 32,	" 60
Põllukultuuride külviplaanid 1922 a.	" 6-8,	" 60-73
Viljakasvatuse valdkonnad Eestis	" 66(5)	" 270-280
Maavljakuse valdkonnad Eestis	" 65(4)	" 165-179
Võrdlevad andmed külviplanna kohta Põhja-Eestis 1895-1926	" 1-2,	" 66-85
Põllupinna suurus ja tema kasutamine 1920	" 1-2,	" 56-65

KARJAPIDAMINE.		
Loomade arv 1927 a.	Nr. 71(10)	lhk. 574-575
Lambapidamine 1926 a.	" 64(3)	" 149-150
Sulgloomapidamine 1926 a.	" 65(4)	" 180-181
Loomade arv 1926 a.	" 58(13)	" 1-2
Loomade arv ja koosseis 1920-25	" 51(6)	" 1-11
Kontrollkarjade aastatoodang 1925 a.	" 54(9)	" 5-7
Sulgloomapidamine 1925 a.	" 51(6)	" 12-16
Loomade tootmisolud 1923/24 a. talvel	" 26	" 8 1.

AIANDUS JA MESINDUS.		
Mesilastepidamine ja meetoodang 1926 a.	Nr. 61(10)	lhk. 24-26
Sama 1925-26 a.	" 61(16)	" 26-28
Sama 1924 a.	" 35(2)	" 1-17 1.
Aiandus 1925 a.	" 54(9)	" 1-5

TAPAMAJAD.		
Tapamajade toodang 1. I-30. IX. 1926 a.	Nr. 61(10)	lhk. 30-31
Sama 1926 a. I poolal	" 58(13)	" 10-11

LOOMATERVISHOID.		
Loomataudid 1924 a.	Nr. 35,	" 55-56
Koduloomade tervistik seisukord 1924 a. esimesel veerandil	" 26,	" 54-55

PÖLLUMAJANDUSE TASUVUS.		
Talumajanduse tasuvus 1926-27 a.	Nr. 73(12)	lhk. 679-683
Sama 1925-26 a. (eelkokkuvõtte)	" 61(16)	" 1-5

MAAREFORM.		
Maareformi teostamine 1919-26 a.	" 76(3)	" 171-175
Maareformi teostamine	" 6-8,	" 49-68
Talundite arv ja koosseis 1925 a.	" 50(5)	" 1-5
Rend. talumaa peal asuv. popsikohad 1919 a.	" 1-2,	" 98-117

MUUD PÖLLUMAJANDUSE ALAD.		
Põllumajandustoostod ja väärteis 1922-26 a.	Nr. 67(6)	" 319-321
Põllumajandus- ja tööstusainete väliskaubandus 1923-26	" 67(6)	" 322-330
Põllumajandussaaduste hindade indeksiid	" 65(4)	" 219-220
Põllutööriistade ja masinate arv ning väärtus talundis 1925 a.	" 61(16)	" 6-10

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO ERIVÄLJAANDED

LIIG A. EESTI DEMOGRAFIA

Vihk I. Haridus Eestis I.		lhk. 288-186, 1924.	Kr. 6.-
" " Haridus Eestis (lüh. väljaanne)		" 300, 1924.	" 3.50
" II. Sündivus, surevus, abieluv. ja rahvaliikum. 1921-1923 a.		" 52-54, 1925.	" 3.-
" III. Tervishoid Eestis		" 132-80, 1925.	" 5.-

EESTI MAJANDUS

Vihk I. Väliskaubandus 1923 a.		lhk. 20+72, 1924.	Kr. 2.-
" II. Eesit sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevasõit		" 102, 1925.	" 2.50
" III. Raudtee, post, telegraaf ja telefon Eestis		" 64, 1925.	" 2.-
" IV. Väliskaubandus 1924 a.		" 22+92, 1925.	" 3.-
" V. Tööstus Eestis		" 80, 1926.	" 2.50
" VI. Riigiraudteed 1924 a.		" 98, 1926.	" 2.-
" VII. Väliskaubandus 1925 a.		" 109, 1926.	" 3.25
" VIII. Väliskaubandus 1926 a.		" IV+100, 1927	" 3.25
" IX. Aktsiaseltside, osatühisuste ja ühisteg. asut. äriteisid 1. I. 1926 (kulubilanssid)		" 32+84, 1927.	" 2.-
" X. Väliskaubandus 1927 a.		" 106, 1928.	" 3.25

EESTI PÖLLUMAJANDUS

Vihk I. Eesti põllumajandus I.		lhk. 290, 1923.	Kr. 5.-
" II. Eesti põllumajandus II.		" 132, 1924.	" 2.25
" III. Loomapidamine Eestis 1924 a.		" 17+105, 1925.	" 1.50
" IV. Eesti põllumajandus 1925 a.		" 3+201, 1926.	" 3.-
" V. Eesti Põllumajandus 1926 a.		" VIII+254, 1927.	" 3.-
" VI. Eesti Põllumajandus 1927 a.		" ilmumisel.	"

LIIG B. 1. I. Üldrahvalgemise eelkokkuvõtted		" 78, 1923.	Kr. 2.-
2. Sugemed vigaste laste kohta Eestis		" 164, 1923.	" 3.75
3. II. Riigikogu valimised		" 73, 1923.	" 3.-
4. Eesti väliskaubandus 1921-1922		" 60+38, 1923.	" 2.50

5. 1922 a. Üldrahvalgemise andmed

Vihk I. Rahva demograafiline koosseis ja korteriolud Eestis		lhk. 68, 1925.	Kr. 2.-
" II. Üleriikline kokkuvõtte (tab.)		" 8+188, 1924.	" 4.-
" III. Rahva tööala ja ühiskondlike kihitus		" 88+94, 1925.	" 3.-
" IV. Viru maakond		" 24+52, 1924.	" 2.-
" V. Järva maakond		" 52+60, 1923.	" 3.-
" VI. Harju maakond ja Tallinn		" 40+56, 1924.	" 3.-
" VII. a) Lääne maakond		" 20+56, 1924.	" 2.-
" b) Saare maakond		" 20+56, 1924.	" 2.-
" VIII. Pärnu maakond		" 40+84, 1924.	" 3.50
" IX. Viljandi maakond		" 36+84, 1924.	" 3.50
" X. Tartu ja Valga maakonnad		" 40+82, 1924.	" 3.-
" XI. Võru ja Põlva maakonnad		" 30+46, 1927.	" 3.-
6. 1922 a. Üldrahvalgemise andmed lühitõttam. plaan ja tabelite sisu		" 48, 1923.	" 1.-
7. Asunaa majapidamised Eestis 1919-23 a.		" 46+60, 1924.	" 3.50
8. 1925 a. Põllumajandusliku üleskirjutuse andmed		" 4+219, 1926.	" 3.75
9. Statistiline album, v. I. Maaja rahv. (38 dia- ja kart. värv.)		" 1925.	" 6.-
" " " II. Majandus. (24)		" 1926.	" 6.-
" " " III. Põllumajandus. (112 lhk. (joonised, fotod ja tekst)		" 1928.	" 7.50
10. III. Riigikogu valimised		" 48, 1927.	" 1.75
11. Karjajamajandus ja karjasaaduste turg välismaal ja Eestis		" 72, 1928.	"

Riikline aadressiraamat I. (1924) („Eta.“ kirjastus)		lhk. XII+204+128, 1924 (Ladu otsas).	
Riikline aadressiraamat II. (1925) (Riigi trükkikoja kirjastus)		" XXXII+728+149, 1925	Kr. 0.-
Riikline aadressiraamat III. (1926-1927) (Riigi trükkikoja kirjastus)		" LXX+44+960.	" 6.50

LIIG F. EESTI STATISTIKA KUUKIRI:

1922 a. Nr. Nr. 1-11 hind kokku	Kr. 10.-						
1923 " " 12-21	" 15.-	"	"				
1924 " " 22-33	" 15.-	"	"				
1925 " " 34-45	" 15.-	"	"				
1926 " " 46-61	" 15.-	"	"				
1927 Nr. 62(1) 15 jaan.	lhk. 36 Kr. 1.-	"	"				
" " 63(2) 15 veeb.	" 60	" 1.50	"				
" " 64(3) 15 märts	" 68	" 1.50	"				
1927 Nr. 65(4) 15 aprill	68 Kr. 1.50	"	"				
" " 66(5) 15 mai	86	" 1.50	"				
" " 67(6) 15 juuni	58	" 1.50	"				
" " 68(7) 15 juuli	58	" 1.50	"				
" " 69(8) 15 aug.	56	" 1.50	"				
" " 70(9) 15 sept.	60	" 1.50	"				
" " 71(10) 15 okt.	64	" 1.50	"				
" " 72(11) 15 nov.	68	" 1.50	"				
" " 73(12) 15 det.	64	" 1.50	"				
1928 Nr. 74(1) 15 jaan.	64	Kr. 1.50	"				
" " 75(2) 15 veebr.	96	" 1.50	"				
" " 76(3) 15 märts	72	" 1.50	"				
" " 77(4) 15 apr.	52	" 1.50	"				
" " 78(5) 15 mai	58	" 1.50	"				
" " 79(6) 15 juuni	56	" 1.50	"				
" " 80(7) 15 juuli	56	" 1.50	"				
" " 81(8) 15 aug.	60	" 1.50	"				
" " 82(9) 15 sept.	52	" 1.50	"				
" " 83(10) 15 okt.	56	" 1.50	"				